

içindekiler		
	Son Günlerde Ankara'da	2
	“... Ankara Paris Seni Kışkanyor...” - İhsan Duygulu	4
	Kentin Özel Alanlarında Proje Üretimi - Orhan Kuntay	6
	Ankara'nın Varlığının Sürdürülmesi - Baykan Günay	8
	DOSYA: ankara'nın sökükleri <i>Editör</i> Sedvan Teber	10
	1977-80 Yıllarında Bir Kentsel ‘Ütopya’ - M. Kadri Atabaş	15
Varolmayan Ankara	Ankara Kalesi Koruma Planı 13 Ekim İstanbul Kent Girişi	18
	Ankara Kent Omurgası Kuzey Bölümü Kentsel Tasarım	
	AKM / CSO Konser Salonu ve Koro Çalışma Binaları	
	Ankara Kent Girişleri - İzmir Kapısı / Ankara Esenboğa Yeni İç-Dış Hatlar Terminal Binası	
	Ankara Büyükşehir Belediye Sarayı İle Sosyal-Ticari Tesisleri	
	Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi - Bölge Parkı ve Yakın Çevresi	
	Kuğulupark ve Çevresi Kentsel Tasarımı	
	Osmanlı İmparatorluğu'nun 700. Yıl Kuruluş Yıldönümü Anıt Kompleksi ve Parkı	
	1000 Mimar 1000 Okulda: MİMARLIĞIN GELECEĞİNİ İNŞA EDELİM	28
	Söküklerin En Büyüğü Atatürk Orman Çiftliği	30
	Plancı Adaylarının Ankara Düşleri	32
	Ankara Mezarlıkları - Ali Cengizkan	38
	Tarihi Çevreye Neler Oluyor? - Nur Çağlar	42
	Salman Sokak Ahiler El Sanatları İş Merkezi - Ahmet Öner Köse	45
	Çengelhan ve Kale Sur Duvarı Restorasyonları - Cengiz Kabaoğlu	48
	50'lerin “Laila”sı Gar Gazinosu - Feruze Çetin Engin	50
	Temsilciliklerden Notlar... TUNCELİ / ELAZIĞ / MALATYA - Nuray Bayraktar	51
	Okurdan...	52
	Basında Geçen Ay	53
	EDEBİ MEKANLAR- DIŞTAKİLER- Sezar Aygen	54
DOCOMOMO _ TÜRKİYE	“Türkiye Mimarlığında Modernizmin Yerel Açılımları”	55
	Meslek ve İki Ömür: Yılmaz Gürer - Mihriye Şengül	56
	Haber Duyuru	58
	Gelir Gider Tablosu	60

TED TEFRİKASINDA SON DURUM

Kolej yapılarının tescil altına alınması amacıyla Ankara Koruma Kurulu'na yapılan başvuru sonuçlandı. TED Ankara Koleji Kurtuluş Kampüsü İlköğretim yapıları, 2. grup Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlığı olarak tescil edildi. Haziran ayında imzalanan bir protokolle Çankaya Belediyesi'ne kiralanen yapı grubu, onarım çalışmalarının ardından halka açık kamu işlevine hizmet vermeye başlayacak.

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA KURULU

KARAR

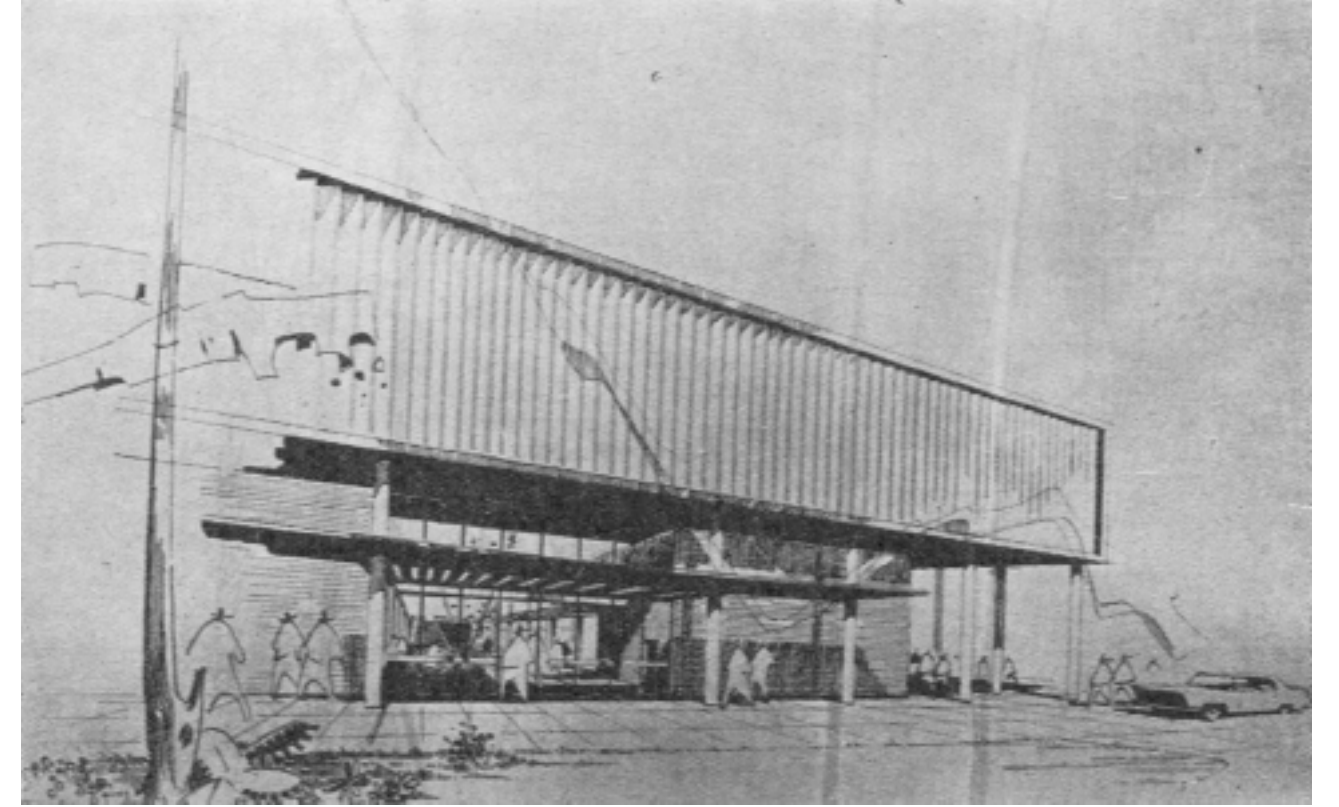
Ankara İli, Çankaya İlçesi, Ziya Gökalp Caddesi, 2745 ada, 16 parsel ile 1057 ada, 11 parselde bulunan Türk Eğitim Derneği Ankara Koleji Binalarının tescili isteğine ilişkin T.M.M.O.B. Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin 09.06.2004 gün ve 07/782 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Çankaya İlçesi, Ziya Gökalp Caddesi, 2745 ada, 16 parsel ile 1057 ada 11 parselde bulunan Türk eğitim Derneği Ankara Koleji Binalarının; Türk Eğitim tarihine ışık tutması, yapımının Erken Cumhuriyet Döneminin eğitim anlayışına uygun mimari özellikler taşıması kolej ve belgesel özellikler gösterdiğinden, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun ilgili maddeleri uyarınca Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlığı özelliği taşıdığından tesciline, koruma grubunun 2 olarak belirlenmesine karar verildi.

ANKARA'DA NEFES ALINACAK BİR YER KIBRIS KÖYÜ VADİSİ

Bayındır Barajı'nın arkasında yer alan Kıbrıs Köyü içerisinde yer alan, 1.Derece Doğal ve Arkeolojik Sit Alanı olan Kıbrıs Köyü Vadisi, Kızılay merkezden 30 dakikalık uzaklıkta. Büyükşehir Belediyesinin moloz dökerek vadiyi birleştirme çalışmalarıyla Ankaralının gündemine gelen Vadide moloz dökümü valilik tarafından durduruldu.

Etrafı taş ocakları ile çevrili vadi'ye Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Çevre Mühendisleri Odası Ankara Şubesi, Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi ve Jeofizik Mühendisleri Odası temsilcileri giderek keşif gezisinde bulundu. Doğal güzelliklerini, toprağını, bitki örtüsünü, çocukların derelerinde yüzdüğü sularını kaybetmekle karşı karşıya kalan Vadi'de, taş ocaklarının verdiği zararı tespit çalışmaları devam ediyor. Raporun sonuçlanmasını takiben Taş Ocakları ruhsatının iptali konusunda dava hazırlıkları da eş zamanlı olarak yürütülüyor. Önümüzdeki günlerde vadide üyelerimizin de katılacağı, bir etkinlik ise henüz planlama aşamasında...

Modern Çarşı'nın Hikayesi

Adnan Aksu*

Modern Çarşı'nın yapım öyküsü şöyle;

"Ankara'da Ulus'ta istimlak edilerek yıktırılan meyanda Posta caddesi üzerinde, eski Devrim Okulu arasında 2500 m² müstakil bir ada üzerinde Ankara Valiliği ve serbest tüccarların iştiraki ile kurulan A. Ortaklık tarafından inşasına karar verilen bu büyük mağaza ve işhanı binası için İstanbul, Ankara ve İzmir'den teklif alınarak, mahdut bir müsabaka yapılmıştır. Neticede jüri, Rıza Aşkan'ın teklif ettiği projeyi seçmiş ve tatbikatına da başlamıştır. Halen inşaatın temelleri atılmış ve devam etmektedir. İki sene zarfında ikmali, programlaştırılmıştır. Binanın bodrum, zemin katı, bir ve ikinci katları, mağazalar, binalara ait servisler, lokanta, sergi salonu ve müstakil antreli yüksek blokta hususi bürolar, çarşı blokunun terasında, pastahane, oyun salonları ve çarşıda alış veriş edenlerin, gerek kendileri gerek çocuklarının istirahat ve dinlenmelerini temin edecek mahaller bulunmaktadır."*

Modern Çarşı'nın yapımı 1954'de tamamlanır. 24 Aralık 2003'de yandığında çarşıda bulunan 232 işyerinin, çoğu sigortasız olan esnafı ekonomik anlamda tükenir ve ticaret durur.

İl Özel İdare Müdürlüğü'nce "Modern Çarşı ve İşhanı Yenileme ve Renovasyon (Tadilat Uygulama Projeleri) Yaptırılması" işine ait 31.03.2004 karar tarihli ihale, A&Z Aksu Mimarlık'da kalır. İhale kararı 01.04.2004 tarihinde onaylanır. Bu aşamada yerel seçimler yapılır ve yeniden Büyükşehir Belediye Başkanı olan Melih Gökçek Ankara Valiliği'ne yazdığı yazı ile Modern Çarşı'nın Büyükşehir Belediyesi'ne devrini ister. 14.04.2004'de ihale iptal edilir. İptal kararı müellif firmaya:

"Modern Çarşı ve İşhanı Yenileme ve Renovasyon (Tadilat Uygulama Projeleri) Yaptırılması işinin ihalesinin uhdenizde kaldığı ilgi yazı ile bildirilmiştir. Ancak binanın Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nca bölgede uygulanacak yeni projede yer alması nedeniyle, çevreye uyumlu bir çalışma yapılması amacıyla devri gündeme geldiğinden, hem idaremiz hem de firmanız açısından sorunlara neden olmaması için Valilik Makamı'nca sözleşme yapılmamasına karar verilmiştir." sözleriyle bildirilir.

İl Genel Meclisi toplantısında, Modern Çarşı'nın Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne satılmasına oy çokluğuyla karar verilir.

*Dr., Gazi Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Öğretim Görevlisi
1 Arkitekt 1957 /154-157

“...Ankara: Paris seni kıskanıyor-...”

Korku, anlaşılma ve yanlış anlaşılma üzerine

İhsan Duygulu

1

“İnsan kentler yapar ve onları sever, çünkü

kentsel formlarla kendi ülkülerinin

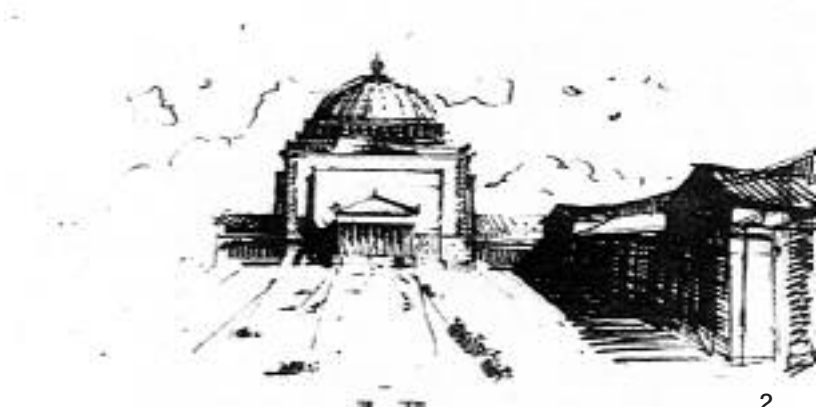
yansımasını inşa eder. Ninive'den New York'a

bütün kentlerin ortak paydası, doğa, kader,

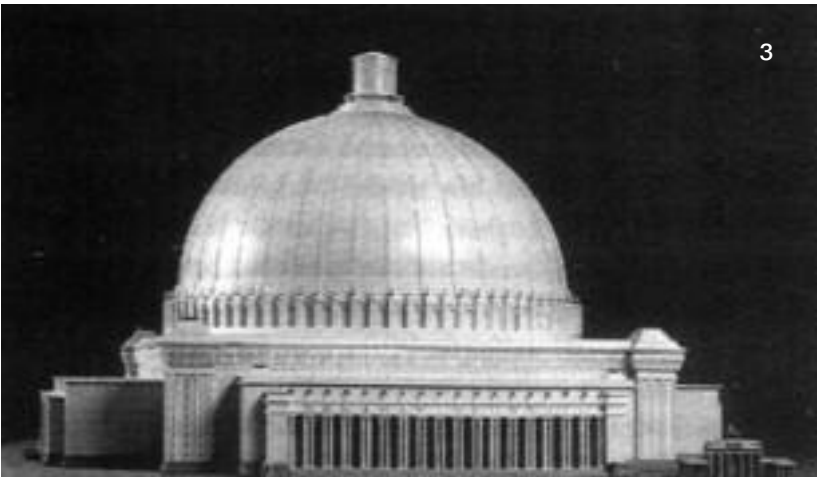
bilgi ve zenginliğe hükmetmek için, toplu

halde sahte tanrılara ibadet edilmesidir.”

Sibyl Moholy Nagy

2

3

Korkularımız nelerdir? Hastalıktan korkarız- kanser olmaktan, kalp krizinden... Tedbirimi alırız; erken tanı, doğru beslenme vs. Daha nelerden korkabiliriz: Hırsızdan. Paramızı bankaya yatırır,kapımızı çelikten yaptırır, pencerelere demir taktırırız, etrafımızdaki duvarları yükseltiriz, kapısında bekçi, etrafı Filistinduvanlı sitelere çekilir, evlerinin perdeleri açılmayan kentler yaratırız, oysa Amsterdam'ın pencereleri perdesizdir. Asfaltta giden arazi arabasını kullanan kadının bilinçaltında korku yatmıyor mu? Fiziksel olarak güvenli bir aracın içinde olmak, onun kim olduğunu bilmeyenlere de korkulması gereken itibar ve paraya sahip olduğunu hatırlatmaktır. Üniversitelerimiz genelde neden kampüs içinde, kentle birlikte iç içe erimiş değil; Paris, Heidelberg, Berlin, Viyana'nın Üniversiteleri hava kabarcıklarının içine mi hapsedilmişler?

En çok da tanımadığımızdan korkarız. Nedir tanımadığımız, hiç görmediğimiz, bilmediğimiz mi? En tanımadık korkulacak, aslında en bilinendir, bu bakımdan hiç dikkate alınmaz' ve diğer yandan politika, kültürel uygulamalardan kolayca arındırılmaz ve tam baskılandığı noktalarda ortaya çıkarak ürkütücü özelliğe bürünür. Kültürleri bizimkinden farklı olanların bizce hatalı vizyonlarından korkmayı ne zaman öğreneceğiz? Geç olunca!

Toplunun bileşenlerinin birlikteliği geniş ölçekte ve kalıcı olarak zarar görüp, birliktelik bozulunca, böylece birbirini anlamak için gereken bağlantı noktaları da yok olunca mı?² Dünün vizyonları bugünün borçları,³ bugünün vizyonları yarının savaşları olunca korkmaya başlarsak, korkulacak bir şey kalmamıştır artık, korkmakta geç kalmışızdır.

Genç Hitler, başarısız Viyana günlerinde kişisel mimari estetiğinin ne olması gerektiği konusunda akıl yürütür, düşledikleri işlevsel ancak tarihselci ve mutlaka heybetli ve gösterişli olmalıdır,⁴ konutla ilgilenmek bolşevik işidir, onun merakı ise Ringstrasse'den daha geniş yollar, Golden Gate'den daha uzun köprüler, Şarlman'a layık saraylar, kahramanları için zafer taklarıdır. "Mein Kampf" (Kavgam) kaleme alındığı 1925-1926 yıllarında, Almanya'nın gelecekteki görüntüsünün taslaklarını çizmeye başlar(*bak resim 1-2*). Gençliğinin kenti Linz Avrupa'nın kültür başkenti olmalıdır, iktidarlarına giden yolda çıkış yeri Münih ve güçlendiği Nürnberg yeniden inşa edilmeli ve Avrasya'nın ağırlık merkezindeki Berlin, Avrupa'nın başkenti Germania olarak ölümsüzleşmelidir. İktidara gelir gelmez düşlerini gerçekleştirmek için, geniş ölçekte planlama ve proje hazırlama faaliyetini başlatır, inşa faaliyetinin gerçekleşmesi gecikmemelidir, zira maddi açıdan zayıf dönemlerde kültürel sorunların geriye itilmesi aptalca olduğu kadar tehlikelidir,⁵ kaldı ki: "Çağın büyüklüğü ancak sonsuzda bırakacağı değerlerle ölçülür"⁶ üstelik "...bir halkın son canlı tanıkları sussalar bile taşlar konuşmaya başlar".⁷

1939 Yılına kadar yoğun planlama dönemi yaşanır, bunun yanında göreceli olarak az yapı gerçekleşir. Ancak Führer'in düşleri 1950'de tamamen ve mutlaka gerçekleşmelidir, bunun için de doğunun, doğudaki komşuların zenginlikleri gereklidir.

Adolf Hitler eskizi, 1925 (yapının boyutlarının anlaşılması için, eskizin sağ alt köşedeki insan figürleri ile karşılaştırın) (*Resim 1*)

Adolf Hitler eskizi, 1925 (*Resim 2*)

Hitler'in eskizine dayandırılarak Speer tarafından 12 yıl sonra tasarlanmış. (Sağ alt köşede mikyasa olarak Mimar Langhans'ın Berlindeki Brandenburg kapısı). (*Resim 3*)

4

Başlatılacak savaşın 40'lı yılların başlarında sona ermesi ve ara verilen imar faaliyetlerine hız verilmesi hedeflenir. Artık savaş kaçınılmazdır, yoksa düşlerin gerçekleşmesi olanaksızdır, başka türlü gerekli olan 100-150 milyar Reichsmark elde etmenin olanağı yoktur,⁸ sonra bir de tarihsel bir sorumluluğu vardır: "Bir devletin başı, zafer yapıları tasarlar ve her birinin içeriğine karar verirse, bunlar ancak elde edilecek bir zaferle gerçek anlamlarına kavuşurlar." Führer ve onun Almanları bir değil her alanda her zaferi kazanacak donanımdadırlar ve alman orduları Polonya'ya saldırmakla başlarlar. Ondan sonra ne olduğunu çoğunluk bilir, ancak bilinmeyen şudur: Adolf Hitler, mimarlık sanatı uğruna başlattığı savaşın sonunda, kızıl ordu kapısını zorlarken, sığınağına Speer ve Giesler'e tasarlattığı kentlerin maketlerini getirterek hayal kurmaya devam eder.....!

Güçsüz geniş kitleler, hayalleri onlarınkinden farklı olanların keyfiyetlerinden korunmasız olanlar. Gelişmenin edilgen kurbanları, kentlerin felaketinin karşı koyulamaz doğal felaketlerden olduğuna inananlar, biliniz ki size yaşatılanlar toplumsal yetersizliğin felaketleridir.¹⁰

Ve şanslı olan bizler; ne Napoleon Ankara'yı biliyordu ne de Hitler buralara geldi.

¹ Vidler bu konuda Freud'cu yaklaşımı ile Adorno'yu tekrarlar. Bak: Vidler A.: Unheimlich (The Architectural Uncanny Amerikanca'dan Almanca'ya tercümesi) Hamburg 2002, S.:28

² Bak:Schleiermacher'in tanımı, aktaran: Hauser, A.. Methoden der modernen Kunstbetrachtung (Philosophie der Kunstgeschichte) 1958-kısaltılmamış özel baskı 1970, Münih, S.:262

³ "Bugünün vizyonları yarının borçları" Helmut Schmidt'in belirlemesidir

⁴ Mimarlık ve plastik sanatlarda bu tür yaklaşımları "Diktatör historizismi" (Diktatör tarihselciliği) diye isimlendirebiliriz.

⁵ Dreyer, E.A (ed): Deutsche Kultur im neuen Reich, Berlin 1934 S.:16

6

5

⁶ Hitler, A: " Die Reden Hitlers am Parteitag des Freiheit 1935, Münich 1935 S.:42

⁷ A.G.E.:s.:41

⁸ Dülffer, J. et al.: Hitlers Staedte. Baupolitik im Dritten Reich. Köln-Viyana 1978 S.:18

⁹ bak: Reif, A. (ed): Albert Speer: Technik und Macht. Esslingen 1979. S.:31

¹⁰ Karşılaştır: Mitscherlich, A.: Thesen zur Stadt der Zukunft. Frankfurt/M 1971. S.:XI

Hitler, mimarları Speer, Giesler ve arkadaşları Paris'in işgalinden sonra Napoleon'un mezarını ziyaretten çıkarken(1940). Hitler Paris'e büyük hayranlık duyuyordu. Speer'e: "Albert! Berlin'in Paris olması için çok çalışmalıyız." (*Resim 4*) Savaş öncesi Berlin: Böyle idi (*Resim 5*) Düşlerdeki Berlin-Avrupa başkenti Germania: Böyle olsun isterdi (*Resim 6*) Berlin 1945: Böyle oldu (*Resim 7*)

7

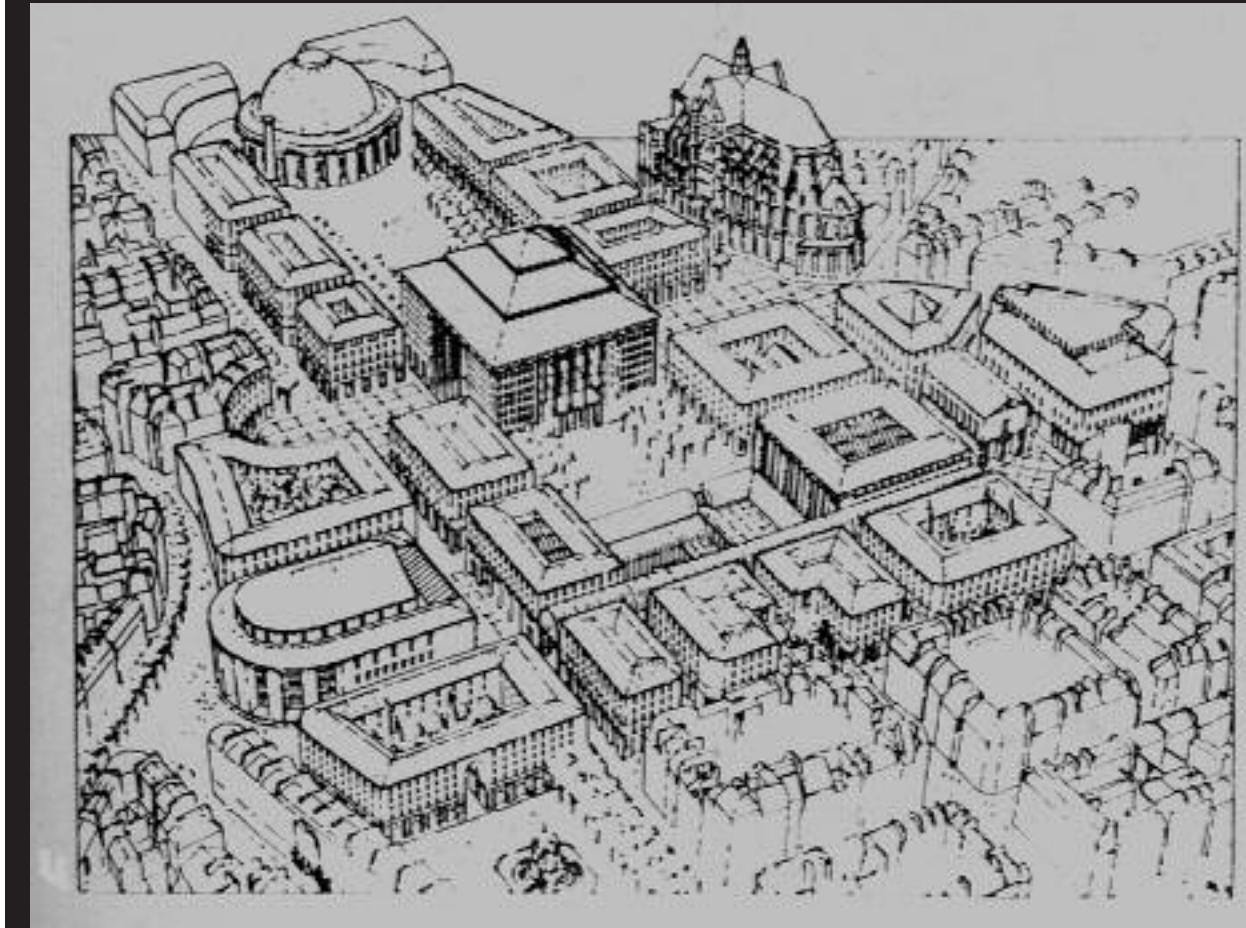
KENTİN ÖZEL ALANLARINDA PROJE ÜRETİMİ

Prof.Dr. Orhan Kuntay

Kentin özel alanları özel ilgi odaklarıdır. Tüm kentlileri ilgilendirir. Türkiye'nin ilk yayalar bölgesi uygulaması 1960 lı yıllarda "Beyazıt Yayalar Meydanı" yarışması ile başlamıştı. Birinci gelen proje uygulanmaya başlandı. Hürriyet Gazetesi'nde çıkan eleştirili manşet yazı, projenin sonu oldu. Uygulama durduruldu. Yüksek yapılan set duvarları yıktırdı. Daha sonra , meydan'ın düzenlenmesi iki kez yarışmaya çıkartıldı. Hiçbiri uygulanamadı. Meydan'ın düzenlemesi yarım kaldı.

Başka ülkelerde de benzer sorunlar yaşayan uygulamalar var. Fransa'dan iki örnek sunabiliriz: .Paris'te Louvre Sarayı yakınındaki Et Hali (Les Halles) için dönüşüm projesi iki kez yarışmaya çıkarıldı. Paris Match dergisinde uygulanmak istenilen proje geniş bir şekilde kamuya yansıtıldı. 1971 yılında hal yıkılmaya başlandı. Parisli'ler halin geniş açıklıklı demir inşaatlarının altında sergiler açtılar, tiyatro gösterileri düzenlediler, müzik-caz konserlerinin eşliğinde coşkulu bir şekilde alanda yaşadılar.Sonuçta, yapılmak istenilen proje ile başlarına gelecek felaketin farkına vardılar. Demir inşaatın yıkılmasına ve uygulanmak istenilen projeye karşı çıktılar. Alanın, yoğun yapılarla değil, daha geniş rekreasyon alanı bırakan , esnek, çok işlevli bir planlamasının yapılması gerektiğini belirttiler. Cumhurbaşkanı Giscard d'Estaing uygulamayı durdurdu. Çünkü, cumhurbaşkanı halkın oyuyla seçiliyor ve geniş yetkiye sahip. 1975 yılında yeni projeler yapıldı.1978 yılında uygulanmaya başlandı.

Jacque Chirac, 1977 yılında Paris'in belediye başkanı seçildi. Hal alanı için başka

Les Halles için son yarışmada (1981) Leon Krier'in önerisi

düşünceleri vardı.1978 yılında uygulanmakta olan projeyi durdurdu. Bofil tarafından uygulanan binayı yıktırdı.

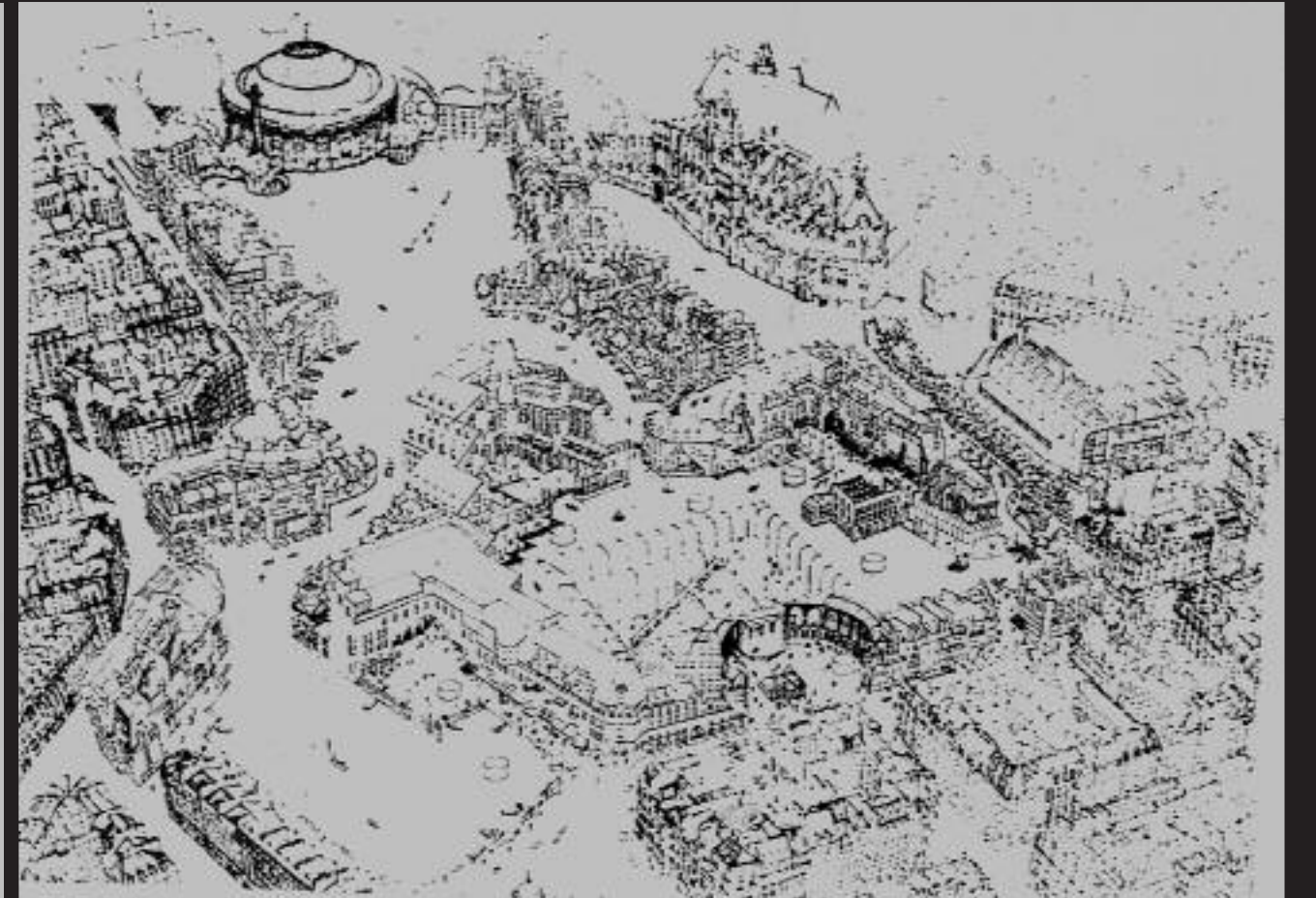
Halin düzenlenmesi için 1979 yılında yeni bir kuruluş oluşturuldu.(ACiH). Alanın kullanım programı için yeni komisyon kuruldu ve proje uluslar arası yarışmaya çıkarıldı. 1981 yılında Charles Moore, Grover ve Harper den oluşan grubun projeleri onaylandı ve uygulandı. Forum de Halle gibi geniş yaya alanları bulunmakta ve birçok işlev metro ile bağlantılı olarak yedi kat zemin altına taşınmış durumdadır.

.İkinci örnek, projelerin nasıl hazırlanması gerektiğini göstermektedir.1972 yılında La Defense, tarihi aksın gelişme projesi, hazırlanmış ve halkın beğenisine sunulmuştu. Büyük bir maket üzerinde ışık ses gösterileri ve planlarla proje topluma tanıtılıyordu. Projeyi tanımak isteyen her Parisli ,salona giriyor, düğmeye basıyor ve proje hakkında geniş bilgi alıyor, incelemek üzere broşürü evine götürüyordu.

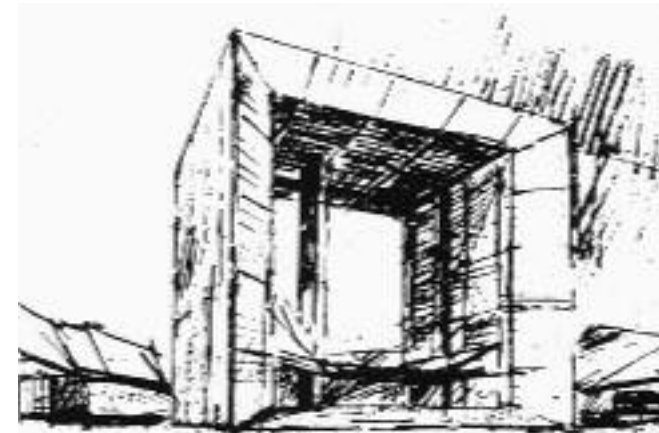
Benzer uygulamalar daha gelişmiş olarak birçok Avrupa kentinde uygulanmaktadır.

Yarışma ile projeler elde ediliyor, projeler tartışılıyor, halkın onayına sunuluyor, projeler tartışılıyor, değiştiriliyor, tekrar tartışılıyor ve uygulanıyor. Ortak düşünceler değerlendiriliyor.

Tek başına proje üretenlere, "ben yaptım, bu proje mükemmel bir proje" diye ortaya çıkanlara duyurulur.

Moore, Grover, Harper'ın uygulanan projesi (1981), ayrıntılı, özgün bir yaklaşım

La Defense, Grand Arc

Kaynak:
Geoffrey Broadbent (1990),
Emerging Concepts in Urban
Space Design, Van Nostrand
Reinhold, London. Sayfa.275-280

SENARYO: ANKARA’NIN VARLIĞININ SÜRDÜRÜLMESİ

Baykan Günay

Yerleşme sistemleri hakkında yapılan görgül çalışmalara dayanılarak 1940’lı yıllarda geliştirilen iki önemli kuramsal çerçeve Ankara’nın varlık nedenine ilişkin ipuçları verebilecektir. Bunlardan ilki Tek Büyük Kent (Primate City) kuramıdır. Kurama göre her ülkenin bir büyük kenti bulunmaktadır. Genel olarak tek büyük kent aynı zamanda başkentlik işlevini de taşımaktadır

Bunun aksi durumlar da olmuş ve başkentlik görevi bir başka kente verilmiştir. Sırasıyla Washington, Canberra, Ankara, Bern, geçici bir süre için Bonn, Brasilia, Chandigarh, İslamabad ve son olarak da Astana, siyasi ve iktisadi nedenlerle başkent olarak geliştirilmişlerdir. Dolayısıyla Ankara’nın varlığı İstanbul ile birlikte değerlendirilmelidir.

Tek büyük kentin belirgin özellikleri iktisadi gelişmeye, yetişmiş işgücü yoğunlaşmasına, sunduğu incelmış hizmetlere ve ucuz işgücüne dayanmasıdır. Coğrafi üstünlüklere sahip bu tür kentler, kapitalist ilişkiler içinde doğal olarak ortaya çıkmış, ulus-devlet sürecinde de o ülkelerin başkentleri olmuşlardır. Buna karşılık tek büyük kent, 19. yüzyılda geri kalmış ülkelerin sömürgeleşmesi sürecinde roller üstlenmiş, 20. yüzyılda ise eşitsizliklerin kaynağını oluşturmuştur. Ülkenin tüm kaynakları tek büyük kentte toplanmış, yetişkin ve becerili işgücü, medya ve kültür bu kentlerin denetimine geçmiştir. Küreselleşme denilen olgu bu süreci hızlandırmıştır.

Kanımcı yeni başkentlerin tümünde tek büyük kente karşı bir odak oluşturma ve kalkınmayı dengeli bir şekilde yayma hedefi de güdülmüştür. Bu bağlamda tek büyük kent İstanbul’a karşı kurulan Ankara günümüze kadar bu hedefi en iyi yerine getiren başkenttir. 1923’de kurulan Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde stratejik bir noktada kurulmuştur ve kalkınmanın tüm ülkeye yayılmasında öncü bir görev üstlenmiştir. İstanbul ve Ankara’nın işgücü dağılımları Ankara’nın başarısı hakkında ipuçları vermektedir:

TABLO: İŞGÜCÜ DAĞILIMI	İSTANBUL		ANKARA	
İnşaat, Avcılık, Ormanlık, Balıkçılık	9810	0.3	4773	0.5
TARIM	9810	0.3	4773	0.5
Modercilik ve Taş Ocaklığı	2346	0.1	2596	0.2
İmalat Sanayi	971604	34.0	137016	13.0
Elektrik, Gaz, Su	13081	0.5	11567	1.2
SANAYİ	987031	34.6	151179	15.0
İnşaat	168946	5.9	69634	6.9
İNŞAAT	168946	5.9	69634	6.9
Toptan ve Perakende Ticaret, Lokanta, Otel	660691	20.7	168174	16.7
Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	200813	7.1	60611	6.0
Mali Kurumlar, Sigorta Yatırım ve Menkul Değerler	264258	9.3	112826	11.2
Toplum Hizmetleri, Sosyal ve Kişisel Hizmetler	622821	21.8	437826	43.4
Yatırım ve Finansman Faaliyetleri	5531	0.2	5410	0.3
HİZMET	1684215	59.1	782847	77.6
TOPLAM	2850022	100.0	1008333	100.0

Tablo: İşgücü Dağılımı

Doğal olarak Toptan ve Perakende Ticarete çalışanların oranı İstanbul’da bir miktar daha yüksektir. Temel fark ise İmalat Sanayisi ile Toplum Hizmetleri’nde ortaya çıkmaktadır. İstanbul bir sanayi, Ankara ise, kanımca gereğinden çok şişmiş bir hizmet kentidir. Çalışanların yaptıkları işlere göre dağılımı da aynı sonucu doğrulamaktadır. Burada üzerinde durulması gereken konu ise Ankara’da

YAPILAN İŞ	İSTANBUL		ANKARA	
İlimi ve teknik elemanlar, serbest meslektaşları ve diğer meslekler	364801	12.6	200638	19.9
Müşavirler, direktörler ve üst kademe yöneticileri	83196	2.9	48705	4.8
İdari personel ve benzeri çalışanlar	395581	13.6	174752	17.3
Ticaret ve satış personeli	415140	14.6	112248	11.1
Hizmet işlerinde çalışanlar	345712	12.1	140940	14.0
Tarım dışı üretim	1238864	43.5	322658	32.0
Tarım ve orman ürünleri	15928	0.5	8392	0.9
TOPLAM	2850022	100.0	1008333	100.0

Tablo: Yapılan İş

şişirilmiş hizmet sektörüne karşın önemli bir teknokrat ve araştırmaya yönelen kadronun varlığıdır. Üniversiteler ve araştırma merkezlerinde çalışan bu okur-yazar kadronun varlığı Ankara’nın da varlığını sürdürmesi açısından önemlidir.

Ankara’nın İstanbul’a karşı varoluş gerekçesini irdeleyebileceğimiz ikinci kuramsal çerçeve ise Sıra Büyüklük Kuralı (Rank-Size Rule) olarak adlandırılmıştır. Görgül bilgiye dayanan bu kural kentlerin kademelenmesini inceleyen merkezî yer kuramının bir uzantısıdır ve kentlerin nüfus büyüklüklerine göre bir sıralaması bulunduğunu savlamaktadır. Tek büyük kent 1. sırayı almakta ve bunu diğer kentlerin sıralamadaki yerleri izlemektedir. Kurala göre kentlerin sıralamadaki sayıları nüfusları ile çarpıldığında en büyük kentin nüfusu elde edilmektedir.

Kural özellikle ulus-devletlerin ulusal bütünlüklerinin ölçülmesinde bir kavram olarak ortaya atılmıştır. Doğruluk derecesi tam belirgin değildir, ancak gene de ülke kentleri arasındaki kimi ilişkilere ait ipuçları vermektedir. Kuralın Türkiye’deki büyük kentlere uygulanması İstanbul’un kesin hakimiyetini vurgulamaktadır.

SIRA – BÜYÜKLÜK İLİŞKİSİ					
	1990		2000		Yıllık Artış %
1. İstanbul	6.629.431	100.0	8.831.805	100.0	28.68
2. Ankara	2.583.963	39.0	3.203.362	36.3	21.48
3. İzmir	1.758.780	26.5	2.250.149	25.5	24.63
4. Bursa	834.576	12.6	1.184.144	13.4	34.98
5. Adana	916.150	13.8	1.133.028	12.8	21.24

Tablo: Sıra-Büyüklük İlişkisi

Son 10 yılda Ankara’nın nüfus artış hızı düşmüş, İstanbul’un uzantısı olan Bursa’nın sıralamadaki yeri değişerek yükselmiştir. Tablo net olarak Türkiye’de İstanbul’un tek büyük kentliğini ve büyük hakimiyetini göstermektedir. Eğer Ankara başkent yapılmasa idi ülkedeki dengesizliğin çok büyük boyutlara varacağı da bu tabodan izlenmektedir. Ankara diğer Anadolu kentleri için de bir karşı-odak oluşturmaktadır.

Dengeli bir ülkesel bütünlük için ise, Ankara’nın 2. büyük kent olarak İstanbul’un en az yarısı kadar nüfusa sahip olması düşünülebilir. Ancak bu nüfus artık yalnızca toplumsal hizmetlerle sağlanacak gibi gözükmemektedir. Cumhuriyet’in kuruluş yıllarında ve Devlet’in öncülük ettiği kalkınma hamleleri sırasında Ankara görevini yapmış, hatta 1970’li yıllarda İstanbul nüfusunun %68’ine kadar ulaşmıştır.

Devlet öncülüğünde sanai üretimi sağlayan ülkenin başkentinde bu üretim Ankara’da yapılmıyorsa da, Ankara’dan denetlenmiştir. Son yıllarda ise Devlet’in sanai üretimdeki payı büyük ölçüde gerilemiştir. Sonuç olarak Ankara nüfusu 2000 yılında İstanbul’un %36’sı düzeyine gerilemiştir.

Kentteki üretim faaliyetlerinin gerilemesinin sonucunda, Ulus’taki Cumhuriyet dönemi yapılar işlevsizliğe ve bakımsızlığa terk edilmekte, kentte iş merkezi olarak yapılan binalar müşteri bulamamakta, buna karşılık içi boş bir konut üretimi alabildiğine sürmektedir. Bu pazarı hangi toplumsal grupların oluşturduğu incelenmelidir. Kanımca Ankara’daki konut spekülasyonunun altında Anadolu’dan kente gelen orta sınıfların rolü büyüktür. Bu durum kendini siyasi arenaya da yansıtmaktadır. Ankara okur-yazar sınıfını tutmak zorundadır. Bu sınıfı şimdilik üniversiteler ile araştırma kurumlarının çalışanları oluşturmaktadır. Ankara ise artık farklı sanai sektörlerde üretkenliğini geliştirmek ve bunu iş yaşamına yansıtmak zorundadır.

Burada üretilen senaryo bu aşamada kentin mekânsal değil, iktisadi yapısına ilişkin olarak düşünülmüştür. Günümüz koşullarında bu senaryonun sonucunda konut spekülasyonu değil, düzenli yüksek teknoloji kullanan sanayi kuruluşlarının özendirilmesi önerilmektedir. Bağlı olarak mekân yapısında bu düşüncenin hakim olacağı uzgörüleri geliştirilmesinde yarar görülmektedir. Aksi halde Ankara’nın bugün içine düştüğü sıradanlıktan kurtulması kolay olmayacaktır.

Ankara'nın söküklerini dikmek...

Bu ifade, bir zamanlar Ankara'nın

kuşandığı elbisenin/planın

üzerine oturduğunu, ancak sonraları çeşitli

nedenlerle bunun uymadığı, attığı,

söküldüğünü çağrıştırmaktadır.

Hangi zamandır bu!

Giysinin bedeni kavradığı, onunla uyum içinde olduğu,

eğer giysi plan için bir metafora,

buna Jansen Planı'nın ilk dönemleri diyebiliriz.

Sırım gibi delikanlı Ankara, bu smokinle

baş göz olur.

ankara'nın sökükleri

Dosya Editörü: Sedvan Teber

Önceleri üzerine dikilen “surmeasure” giysi ile “faccia”yı bozmaz. Ancak davetlilerin geldiği kökene göre elbise üzerine iliştiirdikleri hediye “milli mimari / modern mimari” yapılar ile biraz post-modern olmuştur. Delikanlı gene vaziyeti kurtarmaktadır. Elbise'yi diken usta tembihlemiştir: “aman kilona dikkat et, rejim uygula, aşırıya kaçma!” O sırada delikanlılığın heyecanı ile “bundan hiç endişe etmemesi; kurallara harfiyen uyulacağı sözü verilmiştir. Fakat çevrede de “iğva” ettirecek çok çekim kaynağı vardır; rant tutkusu, ben daha iyi bilirimcilik, genlere işlemiş “bir kereden bir şey olmaz” inancı vb... Ve bunlara kapılıdır.

Obez olunur mu yoksa doğulur mu, bilinmez, ancak daha terzi edavatını toplamadan düzeltmeler için başvurulur: “dar geliyor, şurasını biraz açsak, şuna bir ilave yapsak, yakayı biraz değiştirsek '*manchette*'leri uzatsak” vb. istekler!! Terzinin kaçı, diken elbisenin “natura”sının tamamen kaybolduğuna inandığı ana kadar sürer. Bir süre terzisiz, ya da ham çıraklarla idare edilir. Ancak ağa delikanlı büyümüştür rejimi tam bozmuştur, yediğine içtiğine hiç dikkat etmemektedir, aşırı kilolanmıştır; özellikle “lipidic” fazlalıklar gecekondulaşma basenlerde toplanmaktadır. Elbise sağından solundan patlamakta çırağın çabaları durumu kurtarmaya yetmemektedir.

Olgunluk çağına geldiği sırada “acaba yeni bir elbise dikilse nasıl olur?” düşüncesi sık sık zihni meşgul etmektedir. Sonunda bu yönde karar verilir. Ancak bu sefer öyle ismi, namı ve burnu büyük terziye değil, mahalledeki terzilere gidilecektir. 'Hem onlar daha fazla naz çekerler' diye düşünülür belki. Çevreden üç beş terzi çağırılır, fikirleri alınır. Bir tanesinininki akla yatar, hem de “iktisatlı”dır. Terzi demektedir ki “Beyim, yeni elbiseye ne gerek var, daha üstünüzdeki çok zaman hizmet eder. Ben onun zorlayan yerlerini açar, benzer kumaştan parçalar ilave eder, kolları da uzatırsam bu iş tamam!” Bu terzi belki günün modası, zamana uygunluk, yenilik vs'den yana değildir, ancak çok pratik görünmektedir. Çalışmalar başlar. Lakin ağa, yeni elbisenin dolduruluşu ile rejimi iyice bozar... bir prova'dan diğerine, ölçüler sürekli değişmektedir. Elbise bittiğinde ağa bu eski elbise temel'li yeni elbisesine ancak sığmaktadır. Ağa kilo almaya devam etmektedir. Çok geçmeden, bu “eskinin yenisi” elbisesi de atmaya başlar:

Sökükler her noktada ortaya çıkmaktadır. Bu arada ağanın fizyonomisi de bozulmuş, göbeğindeki alt kısımlar büyüdükçe büyürken, üstü ehven-i şer durumla idare etmektedir. Ve ağa artık daha düzenli olan üst kısımlarını çevreye gösterirken, basenleri masa gerisinde gizlenmektedir. Bir zaman daha böyle geçiştirdikten sonra, yeni bir giysi ihtiyacı kaçınılmaz olur. Bu sefer ev'in içinden ve ağa'yı yakından tanıyan terzi ustalar görevlendirilir.

Usta'lar ağa'nın obesite nedeniyle “allotropic” büyümesini göz önünde tutarak, bu kez üstüne oturan bir elbise yerine, entari biçiminde, bol, her türlü genişlemeyi gizleyecek kol kırılır yen içinde misali geniş, hatları genel bir üstünlük dikmişlerdir. Ağa bu serbestlikten hoşlanmış ve bu entarilerden 2-3 tane daha diktirmiştir. Şimdi cendere gibi gelen giysi baskısından kurtulduktan sonra, bu entari içinde - doktorun “ne yerse yesin, fark edilmez” dediği durumun keyfini sürmekte, vücudunun nasıl bir şekil aldığı bilinmemektedir. Eğer bir gün “çıplaklığı” ortaya çıkacaksa, ciddi bir “surgery” “liposuction” vb. operasyonlara ihtiyaç duyulacaktır. Yoksa bakmaya değer bir manzara arzedeceği gayet kuşkuludur.

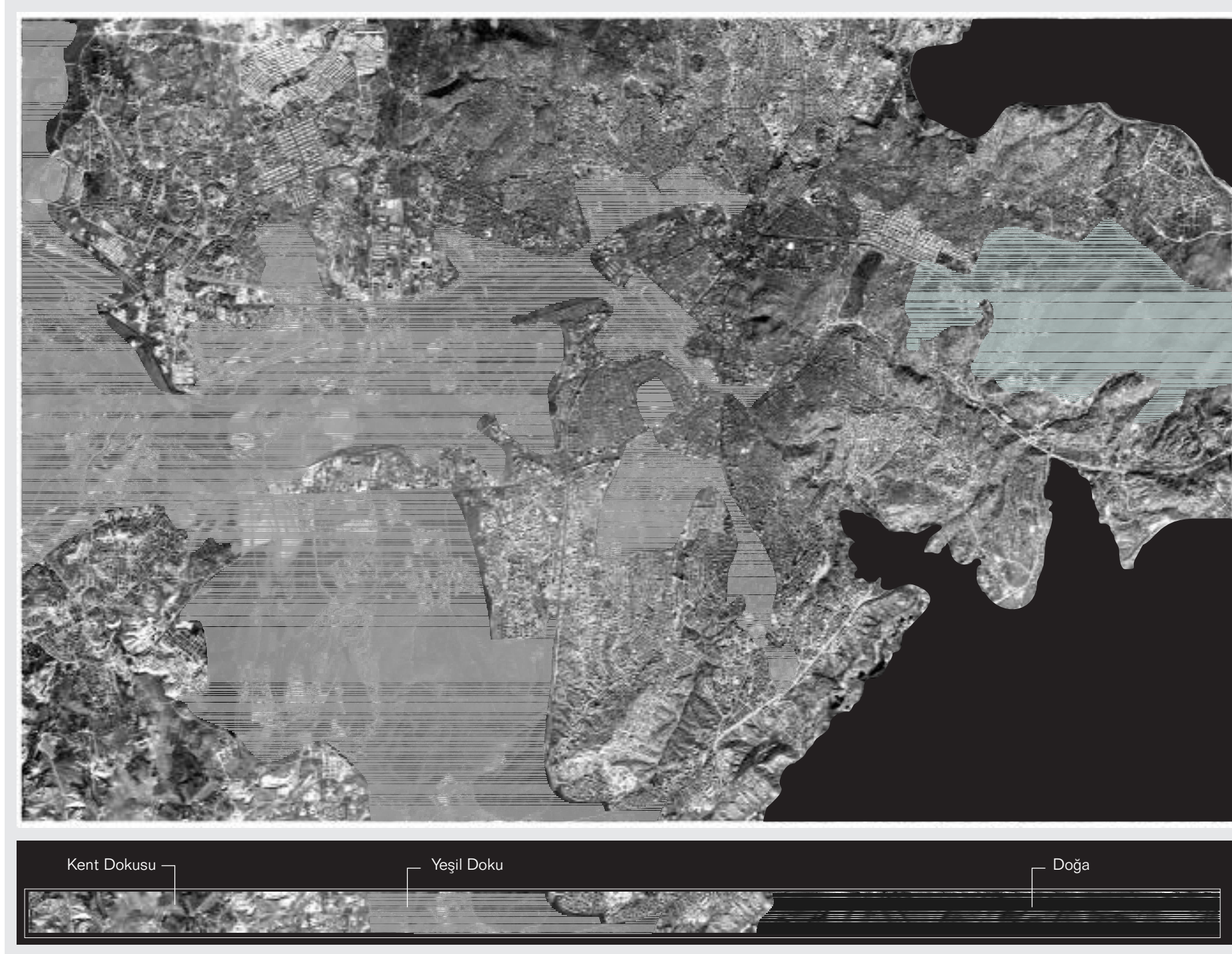

Bu “istiare-i telmihiye”den somut olgulara dönersek... Ankara'nın “*sökükleri*”nden bazılarına, yapısal bir analiz çabasına takılmaksızın değineceğiz. Ele alınan konulardan pek çoğu Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin düzenlediği 'Ankara Senaryoları' toplantılarında sözü edilmiş konulardır. Bu toplantılara katılanlar, senaryolarda kendi disiplinlerindeki/ilgi alanlarındaki hususlarda Ankara kentinde saptadıkları aksaklıkları, eksiklikleri dile getirdiler, çözüm önerileri oluşturdular ve konuya ilişkin düşüncelerini Şube Bülteni'nin 'Ankara'nın Söküklerini Dikmek' temalı sayısı için geliştireceklerdi. Ancak zaman darlığı, yaz mevsimi, program uyumsuzluğu vb. nedenlerden ötürü görüşlerin, yazıların tümü toplanamadı. Bu yazı, bültenin bu sayısında ve ileride yayınlanacağını umduğumuz görüşlerin başlıklarına değinen kişisel bir katkıdır.

Cumhuriyet'in ilk yönetimi, İstanbul yerine yeni başkent olarak Ankara'yı belirlediğinde, yeni rejimin ideolojik yaklaşımını ve başarısının temsilini Ankara'da yeni yaratılacak başkent ile özdeşleştirmiştir. Başkent oluşumu izleyen günlerde Meclis'te Ankara'nın imar sorunu ele alınmış ve kentin planlamasına ilişkin çalışmalara başlanmasına karar verilmiştir. **Lörcher-Heussler** plan çalışmaları yetersiz bulunarak Avrupalı üç uzmanın katılacağı bir yarışma düzenlenmiştir. Yarışma sonucu Jansen'in planı uygulamaya uygun görülerek benimsenmiştir. Jansen Planı yeni gelişmeyi kuzey-güney ve doğu-batı yönlerinde kesen iki ana eksen etrafında öngören ve ticari merkezin bulunduğu Ulus'u da genel hatları ile koruyan bir yaklaşımdır. Bu plan Ankara Kenti'nin başkentlik işlevi ön planda tutularak hazırlanmıştır. Kamu hizmetlerinin yoğunlaşmasını dikkate alan bir arazi kullanımını öngörmüştür. Genelde kent işlevlerinin ahenkli bir düzenlemesini içeren, yönetim fonksiyonu ağırlıklı bir yerleşim modeli önerilmiştir. Jansen Planı'nda (eski kenti olduğu gibi korumayı önermekteydi) geleneksel dokuya gösterilen duyarlılık, Tarihi Çevre Koruması endişesinden değil, daha çok geleneksel dokuda uygulanabilir gerçekçi bir imar yaklaşımı getirebilmek kaygısından kaynaklanmıştır.

Plan'da “Kale” kentin en önemli odak noktası olarak ele alınmıştır: tüm kentin kale'ye referansla gelişmesi, kalenin her yerden görülebilmesi dokunun kaleye yönelmesi ve biçimlenmesi planın ana ilkelerindendir. Jansen Planı'nın en önemli aksayan yönü 50 yıl sonra 300 bin nüfusa ulaşacak biçimde düzenlenmiş olmasıydı. Ankara Belediyesi'nce verilen bu nüfus sınırının altyapıdan tasarruf etmek amacıyla daha da düşük tutulması, uygulamada plan'ın kısa bir süre içinde yetersiz kalmasına yol açmıştır. Kent nüfusunun hızla artmaya devam etmesi 1950'lere gelindiğinde yöneticileri yeni önlemler aramaya itmiş, planda yapılaşmamış alanlar olmasına rağmen ardarda yönetmelik değişikliği ve verilen izinlerle ek kat yapımına/kat artışı yoluna gidilmiştir.

1954'te düzenlenen bir yarışma ile kent için yeni imar planı elde etme çalışmaları başlamış, yarışmayı kazanan **Uybadin-Yücel** projesini esas alan uygulama planları 1957'de onanarak yürürlüğe girmiştir. Ancak Uybadin-Yücel planı bir anlamda ölü

doğmuştur: Kentin 2000 yılında 750 bin nüfusa ulaşacağı varsayımıyla hazırlanmış olması ve daha 1965'e gelmeden bu sınırın aşılması; İmar Müdürlüğü'nün planın kesinlikle Belediye sınırları içinde kalması koşulu, çok geçmeden bir yandan imar sınırı içinde yoğunlaşma taleplerini, öte yandan da Belediye ve İmar Planı dışında kaçak ve görece serbest yapılaşma eğilimlerini körüklemiştir. Uybadin-Yücel planı Ankara Belediye sınırları içinde sıkışmış, merkez işlevi belirsiz, büyük 'gecekondu alanlarını' kapsamasına karşın, bu olguyu yok sayan, oldukça yoğun ve görece homojen bir kent planı görünümündedir. Jansen Planı'na yapılmış ek ve değişiklikler yanında, gelecekteki gelişmeleri yönlendirmekten çok, geçmiş ve güncel gelişmelerin biçimlendirdiği dar bakış açılı bir plan olmuştur.

Kenti oluşturanın, imarı yönlendirmenin fiziki bir olgu olarak kabul edildiği, arsa üretmekle kentin

sorunlarına çözüm bulunacağını sanıldığı bir yaklaşım hakimdir. Kanımca, Ankara'nın söküklerinin başladığı süreç bu yıllardır. Öncelikle kentin projeksiyon nüfusları için tutarlı bir kestirim/öngörü de bulunulamamıştır ya da bu konu tasarruf gerekçesi ile hafife alınmıştır.

Yine aynı gerekçelerle, öngörülen kent nüfusunun mevcut Jansen Planı doyunluk nüfusunun yaklaşık 3 katına çıkmasına karşın eski planın ana yol strüktürünü destekleyici güçlü arterler önerilmeksizin yeni nüfusu taşıyabileceği varsayılmıştır. Böylece morfolojik/topoğrafik kısıtlayıcılarla dolu kuzey-güney aksı yeni planında ana yönelme doğrultusunu teşkil etmiştir. Planın temel açmazlarından birisi de merkez olgusunu gözardı etmesidir. Merkez kavramının önemi doğru algılandıysa planın çatısının genel strüktürünün farklı olabileceği öne sürülebilir. Gerçi planın varlığı,

ya da onun mükemmel olması iyi bir kentleşme için yeterli değildir. Planın öngörüldüğü biçimde uygulanması için pek çok uygulama aracı ve güçle donatılması gereklidir. Bugün için dahi hala bu destek güçler planlamanın arkasında mevcut değildir. Bu nedenle planlama ve uygulama büyük oranda birbirinden ayrı ve kopuk durmaktadır. Gene de planın bir nebze uygulamayı yönlendirebildiği varsayımından hareketle plan üstüne görüşlerimizi sürdürelim.

Kuzey-güney ağırlıklı makroform doğru bir seçim değildi. Gerçi yarışma şartnamesi planın belediye sınırları içinde kalması koşulu ile bir ölçüde bu doğrultuyu zorunlu kılmıştır. Fiktif olarak düşünersek, bu kısıtlamalar olmasa idi, Nazım Plan Bürosu'nun sonraki dönemde önerdiği batı yönelimli kent strüktürüne daha o zamandan geçilebilirdi. Büyük oranda kamu mülkiyetinde bulunan ve hala kamu kurumlarının tahsisli arazileri kentsel işlevlere ayrılabilirdi ve batı gelişimi kompakt merkez yerleşime eklenilmiş olarak gerçekleştirilebilirdi.

1970'lerde kentin sorunlarının çözümünde “*kent topraklarının kamulaştırılması*” sihirli bir formül olarak görülürdü. Ancak bugün Ankara'ya baktığımızda kentin yayılma alanı içindeki arazilerin yüzde 70'i kamu elinde, lakin sorunlar katmerleşerek artmaktadır. Kanımca, sloganı “*Kent toprakları kamusallaştırılmalıdır*” biçiminde dönüştürmek daha uygun olacaktır.

1990 nazım planından itibaren tüm nazım planlar batı gelişmesini öngörmektedir. Ancak kentin merkezinden itibaren, özellikle güney kesiminde kamu kurum ve kuruluşlarına tahsisli alanlar 20 km boyunca ana arterler ve çevresinde sivil kullanıma izin vermemektedir. Kuzey kesiminde de AOÇ ve askeri alanlar aynı işlevi üstlenmektedir.

Kent sosyal bir olgudur. Birarada yaşamaktan kaynaklanan anlamı ve gücü vardır. Kent, yaşayanlarına güven, mutluluk, keyif ve konfor vermelidir. Geçmişe özlemle anılan Ankara belki böyle bir yerleşme idi. Ancak gerek aşırı rant tutkusu ve spekülasyonlar sonucu yoğunlaşma ile oluşturduğumuz taş/beton yapılaşma ve yol açtığı her türlü kirlilik, gerek eşitsiz refah dağılımından da kaynaklanan gerilimlerin yol açtığı güvensizlik, kentin yönlendirici sınıf ve tabakalarını banliyölerde kapalı/kapılı (gated communities) yerleşim alanlarına meylettirmiştir. Farklı sınıf ve tabakaların yaşadığı, bunlar arasındaki iletişim ve etkileşim ile kentli olmanın geliştiği ortam kaybolmaktadır.

Bu kapalı çevreler yalnız konut alanları ile sınırlı değildir. Batı deneyiminde kapılı yerleşimler/topluluklar'ın bir anlamda (kapı sözcüğünün içeri girme eylemini teşvik eder manası itibarıyla) olumlu esini de olsa, Türkçe kullanımındaki “**kapalı yerleşmeler/siteler**” terimi, olguyu daha gerçek boyutuyla ifade etmektedir. Bunun İngilizce karşılığı “walled communities” olsa gerektir. Çünkü kent içinde çok büyük oranda yer tutan kamu kuruluşlarına ait kullanımlar gerçekten “kapalı/duvarlı siteler” gibidir. Akay'dan itibaren batıya doğru İnönü Bulvarı ve Eskişehir yolunun iki yakasına bakalım: Meclis/Emniyet/Çişleri Bakanlığı, askeri alanlar (Bahçelievler'e kadar), DİE, TCK, DŞİ, DMO, TEK/Çalışma ve Turizm Bakanlıkları,

Sayıştay, Dışişleri Bakanlığı/Hazine, MTA/Şap Enstitüsü, ODTÜ, Bilkent, Hacettepe/Bayındırlık V.Bölge, Elektrik Etüd, Diyanet/Tekel, Köy Hizmetleri/Afet İşleri, askeri ağaçlama alanları vd... Akay'dan Konutkent'e kadar bu kullanımlar birer birer demir parmaklıklı çit/duvarlarla kentliye ancak bir koridor-yol bırakmıştır. Büyükşehir yönetimi de bu yolu geçit-tünel ve katlı kavşaklarla kapalı bir cehennem galerisi/galére'si ne dönüştürmüştür. Bu yolda giderken gözümüzü bağlamadıkları kalmıştır yalnızca.

Ankara'nın önemli söküklerinden, “çivisini çıkarttığımız” hususlardan biri de **açık/yeşil alanlar** meselesidir. Jansen planında da, Uybadin-Yücel planında da dereler, çaylar, vadiler, tepeler korunmuştur. Ancak düşük yoğunluğu ve gelişme alanlarının kısıtlılığı nedeniyle Jansen planının koruması daha gerçekçidir. Uybadin-Yücel planı ise vadileri genelde korumak eğilimindedir, fakat bu alanlar için getirdiği tanımsız plan kararları, pasif kullanımları nedeniyle uygulamaya geçilememiş, denetimsizlikle birlikte gecekondular yerleşimleri için gözde yerlerden biri olmuştur. Daha sonraları gerek imar ıslah planları, gerek dönüşüm projeleri yolu ile bu vadiler büyük ölçüde kentin yeşil arterleri olma şansını kaybetmişlerdir. Vadilerin su yollarının/derelerinin kaderleri daha makûs olmuş, planla bir çoğunun üstü kapanmış, genelde kent içi yollara dönüşmüştür. **Sular/dereler** bahsinde birçok kentten daha şanslı olan, derelerinin sayısı pek çok olan Ankara içinde bugün kentli, akan suyu görememektedir. Çubuk Çayı, Hacı Kadın Deresi, Hatip Çayı, Kırisköyü Deresi, Boğaziçi Vadisi, Bentderesi, İmrahor, Bademlik Deresi, İncesu, Kavaklıdere, Ankara çayı, Kirmir... kentli kullanımına açılmadan kapanmıştır. Papazın Bağı, Seğmenler altı, Keklik Pınarı'nın kalan son parçaları da kaybolma tehdidi altındadır. **Ankara Çayı** bugün için kimselere görünmeksizin, hala açık bir kanal gibi akmaktadır. Büyük kanal projesi BAKAM tam anlamıyla hizmete girememiştir. Ankara Çayı'nın kent içindeki büyük bir kesimi atölye, küçük sanayi siteleri, fabrika yapıları arasından akmaktadır.

Kentsel peyzajın önemli elemanlarından **tepeler** de planla/proje ile yok olma yolundadır. Çubuk Vadisi tepeleri, Keçiören/Kalaba tepeleri, Şentepe, Dededoruk, Dikmen zaten yapılarla dolmuştur. Son kalan 50. Yıl Parkı ve Çaldağı da plan eliyle kaybolma arifesindedir.

AOÇ batıdan doğuya doğru kentin tam böğrüne saplanmaktadır. Kentsel kullanım değeri olsa, bugünkü gibi ayırıcı değil, bütünleştirici niteliği olsa, bu konumu avantaj olarak değerlendirilebilecektir. Ancak 70 yıldır varolmasına karşın ne orman, ne çiftlik olabilmiştir. Kentin batı gelişmesi önünde büyük bir engel olarak yer alması, kentin batı yönünde Temelli'ye kadar 50 km, uzamasının nedenlerinden biri olması, kent içi açık/yeşil alan olarak kullanılabilmesi imkanı ile bir ölçüde hoşgörü ile karşılanabilecektir. Bu konuda iyimser ve umutlu olmak için neden yoktur. AOÇ alanı, çevre için olumsuzluklar yaratan pek çok tahsis ve kullanıma yataklık etmektedir. (DDY atölyeleri, Çimento fabrikası, taş ocakları, depolar, fişek fabrikası vb)

Açık/yeşil alanlardan bir kullanım da **mezarlıklardır**. Ankara bu hususta da geri kalmıştır. Kentin

geçmişiyse bağ kuran yerlerinden mezarlıklar Ankara'da gelişme alanları içinde/altında kaybolmuşlardır. Azınlıklar mezarlığı olarak kullanılan Roma Hamamları alanı, iki işlevi birden görebilecek duyarlılıkla ele alınamamaktadır. Yaşarken kullandığımız mekanı düzenlemekteki vurdumduymazlık öte dünya kapısı mezarlıklar bahsinde de geçerlidir. Karşıyaka mezarlığı tüm Ankara'nın devasa kitle mezarlığı olma yolundadır. Ali Cengizkan mezarlıklar konusuna dikkat çekmektedir.

Ankara Anadolu'nun eski yerleşimlerinden biridir. Tarihini Frig, Lidya, Pers ve Galat'lara indirgeyen kalıntılar mevcuttur. Roma hakimiyeti döneminde kale dışına kuzey ve kuzey-batıya doğru genişlemiştir. Varlıkları kitabelerden öğrenilen Bouleuterion, Gymnasium, Tiyatro, Hipodrom ve Agora gibi yapılar, arkeolojik kazılar ile ortaya çıkarılmaktadır. Bizans'tan sonra Selçuklular'ın egemenliği sırasında inşa edilen yapı katıntıları, Ahiler yönetimi dönemi, Osmanlı dönemi yapıları, **kale ve çevresinde** yer almaktadır.1892 yılında demiryolunun gelişi ile gerileyen ekonomisi bir ölçüde yeniden canlılık kazanmış Cumhuriyetin başkenti olmasıyla örnek kent işlevini üstlenmiştir. Ankara'nın tarihinde yer alan bu dönemlerin izlerini Kale ve Ulus çevresinde ağırlıklı olarak bulmaktayız. Çok katmanlı bir Ankara tarihinden söz etmek mümkün. Ancak bu tarihi sürekliliğin değerini tam anlamıyla ortaya koyan bir çaba henüz görülmemektedir. Üniversiteler ve araştırma kuruluşlarının bu yöndeki çalışmaları henüz somuta yansımamıştır. Tarihi geçmiş olan yerleşmelerin karşı karşıya kaldığı genel durum Ankara'yı da ele geçirmektedir. Turizmin içini boşalttığı değerler yeni bir tehlike oluşturmaktadır: Kale ve çevresinde sahte/iğreti bir ortam filizlenmektedir. Ayrıca kentin en önemli simgesi, Jansen planının odak ve referans noktası **Kale**, uyumsuz yüksek yapıların silueti arkasında kaybolmakta, giderek küçülmektedir. Artık kentin simge yapısı Atakule olmuştur. Geçmişinden hızla kopuş, kent kimliğini ve aidiyet duygularını erozyona uğratmaktadır. Kenti okutacak imgeler teker teker yok olmakta/kaybolmakta, yerlerini henüz yenileri de almamaktadır. Önemli söküklerden biri de budur: Kentte vurgu noktaları geliştirilmek/yaratılmak durumundadır. Buna bağlı olarak Özel Proje Alanları tasarlamak gereği ortaya çıkmaktadır. Orhan Kuntay yazısında yurtiçi ve yurtdışı örneklerle bu konuya eğilirken, Nur Çağlar da tarihi çevre koruma konusundaki güncel gelişmeleri derleyerek aktarmaktadır.

Şimdiye kadar hep fiziki söküklerden söz ettik, ancak bir de soyut sökük var ve belki de hepsinden önemlisi: Ankaralı niçin bu kadar söküğün oluşmasına izin veriyor? Neden bu hususta aktif davranamıyor? Yaşadığı mekanı, kenti niçin savunamıyor ? Niçin böylesi olumsuzluklar içinde yaşamaya katlanıyor / razı oluyor? Yoksa herşey sütliman da “bazı rahatsızlar” mı bunu mesele yapıyor? Buna yanıt vermek hayli zor. Ancak başka bazı göstergeler var ki işlerin yolunda gitmediğine işaret ediyorlar. Baykan Günay yazısında Ankara'nın ülkenin kentler kademelenmesi ve yerleşmeler sistemi çerçevesinde zemin kaybettiğini istatistik verilerle değerlendiriyor.

1977-80 YILLARINDA BİR KENTSEL 'ÜTOPYA'

M. Kadri Atabaş

Ankara Belediyesi 1977-80 yıllarında, yaş ortalaması 30 olan bir kadro yönetiminde bulundu. 12 Eylül askeri darbesi, bu süreci ve kadroyu (diğer sivil kurumlara da yaptığı gibi) ezip, yapılanları da bozdu. Örneğin metro ihalelerini iptal etti, başlayan istasyon çalışmalarını durdurdu, bu nedenle sayısız dava açtı. Ankara kenti sadece bu yüzden (aslında metroya karşı olan bir grup Bakanlık 'ulaşım uzmanının' da kışkırtmaları ile) 15 yıl kaybetti.

Kayıp sadece bu olmadı, aynı yönetimin, Kent'in kimliğini etkileyecek 'AnkaraTarih/Yeşil/Kültür/Rekreasyon Aksı' projesi ve çalışmaları da rafa kaldırıldı. Yapılan çalışmalar yarım kaldı. Ankara önemli bir 'Kentsel Dönüşüm'ü gerçekleştirmedi.

Yazımızda sunulan haritaya bakılırsa, kentin Ulus /Sıhhiye bölgelerini bağlayan önemli bir alanın taranmış olduğu görülür. Bu alanın tahmini yüzölçümü 1.400.000 m2 olup; (Atatürk Orman Çiftliği'ni hariç tutarsak) Hipodrom, 19 Mayıs Stadyumu, Atatürk Kapalı Spor Salonu, Paraşüt Kulesi ile Kore Parkının çevresi, Gençlik Parkı, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Binası, Selim Sırrı Tarcan Kapalı Spor Salonu, Ankara Hal, tren aktarma hatları bölgesi, Adliye Sarayı ve Sıhhiye Meydanından oluşmaktadır.

Sunulan alanın, Gençlik Parkı'ndan kuzeye doğru olan bağlantısı ise, Birinci ve İkinci Meclis binaları ve bahçeleri, Ankara Palas, Roma Hamamı, Hacı bayram Camii ve çevresi, Vilayet önü, Ankara Kalesi ve bu aks üstünde ya da çevresinde yer alan tarihi alanları kapsamaktadır. (Bu ikinci yöre, yukarıda belirtilen 1.400.000 m2'nin dışındadır)

Ankara Belediyesi, 1978 -80 yıllarında bu iki bölgenin birleşmesinden oluşan alanda Kent'in yapısını ve kişiliğini etkileyebilecek 'Ankara tarih/yeşil/kültür/rekreasyon merkezi'ni düşünmüş ve önemli ölçüde detay çalışmalarını hazırlamış, bir bölümünü de uygulamaya koymuştur.

Proje birkaç sorunu birlikte çözmek için düşünülmüştür:

- Kentin Frig, Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı, dönemlerinden gelen yapısını, Cumhuriyet Dönemi ve geleceğin Ankara'sı ile bütünleştirebilecek, böylece Ankara'nın tarihsel sürekliliğini ve kişiliğini ortaya çıkaracak;
- Kentin içinde bulunduğu yeşil alan azlığı, bundan da öte, rekreasyon alan yokluğunu ortadan kaldırabilecek, Atatürk Orman Çiftliği'nden başlayan kilometrelerce uzunluktaki bir yeşil bandı kentin tüm merkezine bağlayacak;
- Kentteki kitlelerden oldukça az ilgi gören ve de soyutlanmış kültürel etkinlikleri bu yeşil/ rekreasyon bandının içine dağıtarak önemli bir bütünleşmeyi sağlayacak;
- Binlerce insanın, her mevsim değişik işlevleri bulabilecekleri tüm günlerini geçirebilecekleri, tarih/kültür/rekreasyon/ Amatör spor/yeşil bütünlüğünü yaşayabilmesi olanaklı kılınacaktır.

Bu ana ilkeler çerçevesinde; Hipodrom geniş amatör spor, gezi, eğlenme alanları ve su öğeleri ile donatılacak; içinde değişik hayvanların dolaşabildiği çocuklara yönelik bir hayvanat bahçesi oluşturulacak; tüm Anadolu tarihinin ve kültürünün eserlerini tüm halkbilim çalışmalarını, yazılı yazısız tüm yapıtları birleştirecek, geniş araştırmalara açık bir müze /arşiv / araştırma merkezi kurulacaktır. Hipodrom'u bir uçtan bir uca geçen ve içinde değişik su ve ışık oyunlarının yer aldığı 30 m genişliğindeki su 'kanalı', Fevzi Çakmak Caddesi'nin altından bir köprü bağlantısı ile geçerek, Kore Parkı ile Paraşüt Kulesi'nin yanından, Gençlik Parkı'nın büyük havuzuna birleşecektir. Var olan spor alanlarına ek, amatör spor sahaları arttırılacak, spor alanları ile Gençlik Parkı arasındaki trafik yolu araçlara kapatılarak yaya yolu biçimine sokulacak ve bu iki alan birleşecektir. Aks, daha sonra, (Opera köprüsünün toprak dolgu ayaklarının boşaltılıp, köprü bağlantılarının, ayaklar üstüne kaldırılması ile) yeşil

alan bağlantısı ile bugünkü Hal bölgesini de içine alıp, (bu alanda yaratılacak geniş yeşil bölge içinde Ulusal Kongre Sarayı ve Adliye Sarayı binalarını geçtikten sonra) Sıhhiye Meydanı'ndaki Abdi İpekçi ve Kurtuluş Parkıları ile bütünleşecektir.

Tüm bu alan, yanları açık tramvaylarla dolaşılabilir, ayrıca su kanalı ile dolaşım olanakları da sağlanacaktır.

Güzel bir düş ...

Ama sadece düş mü? Zaten düş kurmadan hangi gerçek yaratılır ki? Bugün artık gerçek kabul ettiğimiz pek çok şey bir zamanlar bir takım insan/insanların düşleri değil miydi? Önemli olan düş kurmak değildir, düşünüzü gerçek kılmaktır.

Öncelikle böyle bir projenin gerçekleştirilmesi için gerekli güç var mıdır? Projenin uygulanması düşünülen alanda Belediye'nin hisseleri göz önüne

alınırsa, en azından başlayabilmek için gerekli araziye sahip olduğu görülecektir.

Öneri proje alanındaki sahiplilik durumu aşağıdaki gibidir:
 . Hipodrom 750.000.m² tümü Belediye'nin. 25 seneliğine Jokey Kulübü'ne kiralanmış, karşılığında her sene 250.000 TL. Kira alınıyor. Senede toplam 30 gün kullanılıyor.
 . Spor sahaları, tah. 250.000 m² 1/3'ü Belediye'nin.
 . Gençlik Parkı, 250.000 m² tümü Belediye'nin.
 . Öneri Kültür Merkezi alanı, (hal binaları, tren hatları alanı) tah. 350.000 m² 1/10'u Belediye'nin, gerisi kamunun.
 . Sıhhiye Meydanı, katılacak alanın tümü Belediye'nin.

Proje için düşünülen alandaki Belediye sahipliğinin yüksek oranına karşın, daha önceki yönetimlerce değişik çalışmalar için olsun bir çabanın somut olarak geliştirilememesinin nedeni, görüldüğü kadarı

ile, bu alanların üstünde çok değişik hizmetlerin bulunması ve kiminin uzun dönem kiralanmış, kiminin de üstünde oluşmuş kullanımların kaldırılmasında güçlükler bulunmasıdır.

Gerçekten de, Hipodrom, Sıhhiye Meydanı ve Hal bölgesindeki sözleşmelerin sona erdirilmesi öylesine zordur ki, daha önce bu alanlarda çalışma yapmak isteyen yönetimler sonuç alamamışlardır.

Yukarıda sunulan projede, eğer birtakım çalışmalar ve gelişmeler 1977-1980 döneminde çıkışmasa idi başlatılamazdı. Yine de baştan tüm projenin ele alındığı söylenemez. Özellikle Hipodrom gibi, öneri alanın yarısı büyüklüğündeki bir yerin Jokey Kulübü'nden geri alınabilmesi hukuken olanaksız görülmektedir.

O nedenle de Belediye, düşündüğü proje üstünde, "ne kadarını yapabilirse" o kadarını yapma niyeti ile yola çıkmıştır.

Başlanabilecek en az sorunlu yer Sıhhiye gibi gözükmektedir. Kent merkezi ve metro çalışmalarının da gelişmeye başlaması ile, Sıhhiye'nin öncelikle kentin ulaşım sorunları açısından düzenlenmesi çalışmaları başlatılmış, eş zamanlı olarak da Abdi İpekçi Parkı için meydanın üstündeki değişik işlevlerin kaldırılması uğraşına girişilmiştir. Öncelikle Sıhhiye tren köprüsünün yanındaki 69-73 yıllarında başlatılan ve uçları hiçbir yere bağlanmadan anit gibi duran köprü, Starzburg'a bağlanarak Kızılay/GMK Bulvarına kadar uzatılmıştır.

Aynı bölgede, kentin iki önemli trafik aksı olan tren yolu ile, kentiçi araba trafiğinin kesişmesinin Sıhhiye'yi önemli kılacağı açıkça görülmektedir. Bu alanda ise açık gümrük depoları Gima depoları Zabıta Pazarı ve benzin istasyonu vardı. Bu yazıda anlatılması uzun olacak çabalar sonucu olan boşaltılmış ve Abdi İpekçi Parkı gerçekleştirilmiştir. Abdi İpekçi ile Kurtuluş Parkı arasındaki alan için açık spor/rekreasyon alanlarının projeleri hazırlanmış ama 12 Eylül (gene o) nedeni ile yapılamamış, yerine şimdiki pazar yeri garipliği yapılmıştır.

Projenin 3. etabı olan Hal binalarının kaldırılması çalışması daha önce başlamış ama yavaş yürümekte idi. Bu alanda "Atatürk Kültür Merkezi" düşünülmekteydi. Belediye, Atatürk'ün 100. Doğum Yıldönümü çalışması çerçevesinde, AKM için hipodrom alanını önerdi. Bu alan Jokey kulübüne kiralanmıştı ve senede sadece 1 ay kullanılıyor, diğer aylarda kente hiçbir şey katmıyordu.

Nazım Plan Bürosu ve İmar İskan Bakanlığı'nın büyük direniş ve karşı çıkmalarına karşın sonuçta, dönemin Başbakanı B. Ecevit'in başkanlığında yapılan toplantıda, kültür merkezinin Hipodrom'da yapılmasına karar verildi.

Bu sayede Jokey Kulübü bu alandan çıkartıldı. Alanın projelendirmesi Ziraat Fakültesi'ne verildi. Kurulacak

Kültür Merkezi'nin yönetiminde ne yazık ki merkezi bürokrasi ile hiçbir zeminde ortak nokta oluşturulamadı. Belediye, örgütlü sivil toplum kesimlerinin temsilcilerinden oluşan bir özerk kurum isterken, Kültür Bakanlığı doğrudan arsanın mülkiyetini istedi, tabii ki olmadı. Belediye bu durumda kendi çalışmalarını fiilen başlattı.

Gençlik Parkı ile 19 Mayıs Spor Sahalarının arasındaki yolun araç trafiğine kapatılarak iki alanın bağlanması ve Gençlik Parkı'ndan başlayacak, Hipodromun sonuna kadar gidecek 35 m. enindeki havuzun çalışmaları da bu dönemde hazırlandı ve hafriyat çalışmaları Belediye olanakları ile başlatıldı.

Bu aksın, kültür aksı Ulus/Kale bağlantısında ise, ancak bazı ufak adımlar atılabildi. İl. Meclis'in Belediyeye devredilerek, bahçesinin halka açılması ne yazık ki, kutsal bürokrasi ağına takıldı.

Valiliğin önündeki meydanın Anafartalar Caddesi'ne açılması için, Tarman'lara ait, (Sümerbank arkasındaki alanın) takas yolu ile devir alınması çalışmaları 12 Eylül'de kesildi. Şimdi arada bir yeni çarşı yapımı var. Ulus'taki belediye binasının arkasındaki çarşının arsasının belediyeye ait olduğunu öğrenince boşaltılması için hukuki girişimler başlatıldı. Kiracıların isteği üzerine bir süre verildi. Ama gene 12 Eylül geldi.

Bugün kente ihanet pahasına yapılan Altındağ Belediyesi yapısının yerinde olan Gazino ve baharatçıların kaldırılması ve parka dönüştürülmesi, Sıhhiye'yi Denizciler'e bağlayan alt/üst geçidin yapılması da bu projenin küçük eklentileridir.

Sonuçta 12 Eylül geldiğinde bilanço şöyle idi:

- Sıhhiye'deki köprü bitirilip trafiğe açılmış, kentiçi ulaşımının aksla olan bağlantısı başlatılabilmişti.
- Sıhhiye'de Abdi İpekçi Parkı bağlantısı için rekreasyon alanları yapımına başlanılmıştı.
- Sıhhiye çok katlı otoparkı inşaatı başlatılmıştı.
- Hal yapıları boşaltılmış, alan temizlenmişti.
- Hipodrom jokey kulübünden alınmış, büyük havuzun hafriyatı başlatılmıştı.
- Hipodrom alanındaki yeşil/rekreasyon projesi Ziraat Fakültemizce kavram ölçeğinde hazırlanmış, bu çerçevede, evcil hayvanlar Hayvanat Bahçesi alanı için toprak tepeler oluşmakta idi.
- Atatürk Kültür Merkezi için Sn. Turgut Cansever'in Ulusal Müze ve Kültür Merkezi projesinin avanları bitmişti.
- Ulus -Gar arası yolun yayaya açılması projeleri hazırlanmıştı.
- Esen Park ve Hacettepe alt üst geçidi açılmıştı.

Böylesine bir çabanın kesilmesi ve çağdışı bir yönetimin baskıcı yapısının "yapılanları kötüleme" uğraşı Ankara'yı dönüştürebilecek bir projeyi yok etti. Yapılanlar ise sadece birer komediye dönüştü. Ne demiş Fransız atasözü; "Yaşam, sizin planladıklarınızın dışında oluşanlardır."

Ankara'nın kent kimliğinin ne olabileceği/olması gerektiği üzerine bir dizi senaryo söz konusu. Kimini geçen sayımızdaki seri söyleşilerle yayınladığımız senaryoların belediye yönetimlerince de benimsenenleri, öncelikle projelendirilme, süreç gelişebilirse uygulama olanağı bulabiliyor. Mart 2004 seçimleri sürecinde, Ankara'nın bir turizm merkezi olması niyetiyle üretilen anıt-yapı (!) projeleri (Nasreddin Hoca, Mevlana, Atatürk şekilli yapılar vd) yankı uyandırdı ve bu sayfalarda yer yer değerlendirildi. Bir kenti çekici kılmak için düşünülebilecek *ilginçliklerin* seviyesi konusunda daha fazla tartışmaya gereksinim olduğu kesin.

Ankara için, kentsel ölçekte üretilmiş projelerden birçoğu uygulama olanağı bulamadı. Bunların yarışmalar yoluyla elde edilmiş olanları, çok sayıda mimarın Ankara'nın nasıl dönüşebileceğine dair hayallerini ortaya koyma şansı yaratmıştı. Bu hayallerden bazılarını hatırlamak/hatırlatmak, akibetlerini öğrenmek ve tartışmayı yakın geçmişimizdeki bu gelişmeleri de dikkate alarak derinleştirmek istedik. “Geleceğe dair” hayallerimizi - öngörülerimizi ortaya koyacağımız, yapılanları yeniden değerlendireceğimiz Mimarlık Haftası'nda (4-11 Ekim 2004) Ankara'nın söküklerini nasıl dikilebileceğimizi tartışacağız.

Ankara Kalesi Koruma Planı

1987 - Ankara Büyükşehir Belediyesi

JÜRİ : Gönül Tankut, Nurcan Aydaş, Haluk Alatan, Barlas Doğu, Nejdett Beşbaşı, Nesrin Yatman

1. ÖDÜL : Tülin Akman, Ayşe Ergül, Ali Ulusoy

Ankara'nın başkent oluşundan bu yana; geleneksel konut dokusunun bütünlük içinde var olduğu, fiziksel çöküntüye uğramasına rağmen tarihi ve kültürel değerleriyle hala yaşamakta olduğu Ankara kalesi ve çevresinin korunması konusunda bir dizi pasif yasaklayıcı koruma kararları alınmıştır. İlk Jansen planında dokunun korunmasına ilişkin koruma kararları oluşturulmuştur. 1957 yılında Yücel-Uybadun planında ise gözardı edilmiştir. 1972 yılında Gayri Menkul ve Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kuruluna Ankara kalesi ve çevresi protokol alanı olarak kabul edilmiştir. 1987 yılında da Ankara kalesi ve çevresinin bugün içerdiği tarihi ve kültürel değerleriyle, geleneksel dokusuyla koruma, sağlıklılaştırma, geliştirme amacıyla Kültür Bakanlığı (Mesut Yılmaz) ve Altındağ Belediye Başkanlığı (Muzaffer Atılgan) işbirliğiyle yarışma açılmıştır.

Ankara kalesi ile çevresinin günümüzde içerdiği tarihsel ve kültürel değerleri, geleneksel dokusu, turistik çekiciliğiyle belirlenen ilkeler ışığında korunması ve geliştirilmesi için teknik ve sosyal alt yapının düzenlenmesi, yapıların sağlıklılaştırılması, bakım onarım işlevleriyle ve boş alanların çevreye uyumlu olarak değerlendirilmesi fiziki, sosyal, kültürel, sanatsal ve ekonomik düzenlemeleri bir bütün içinde ele alan; kaleici koruma ve geliştirme amaçlı imar planı ve yapılaşma kararları, plan notları ve raporları ile günümüze dek gelişmeleri de dikkate alarak iki kez düzenlenmiştir.

Yarışma projesinin kabul edilen özgün ana kararları dışında taleplerin oluşması nedeniyle Ankara kalesi hala imar planına sahip olmadığı için istenilen gelişimi sağlamamakta ve çöküntüye uğramaktadır.

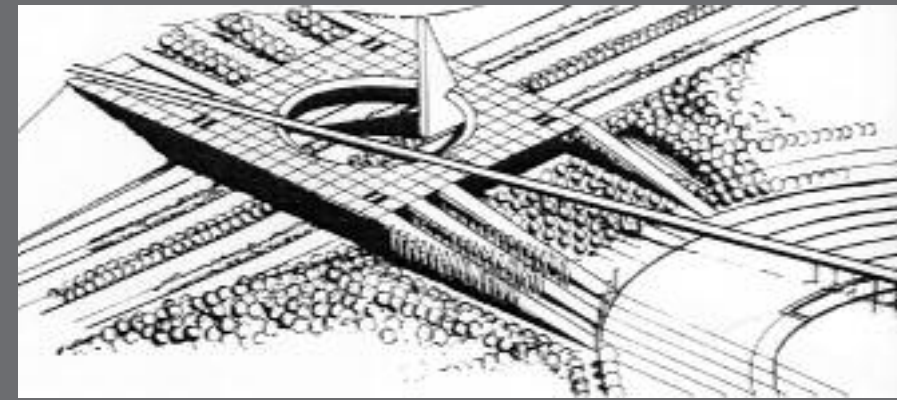

13 Ekim İstanbul Kent Girişi

1990 - Ankara Büyükşehir Belediyesi

JÜRİ : Vedat Dalokay, Ahmet Uzel, M. Ziya Tanalı, Ergun Unaran, Haluk Tezoran, Yüksel Öztan

1. ÖDÜL : Semra Teber, Ferhan Teber, Sedvan Teber

13 Ekim / İstanbul Kent Girişi Kompleksi Ankara kentinin ağırlıklı gelişme yönü olarak belirlenen Batı Koridorunda, Eryaman, Batıkent, Sincan Yeni Yerleşim alanlarının yakınında konumlanmıştır. Ülke karayolu ulaşım ağının ana aksı olan İstanbul - Iskenderun Otoyolu (TEM) ile İç Anadolu Otoyolu alanın kuzey-batısında birbirine bağlanmakta ve E5 karayolu ile birlikte alanı çevrelemektedir. Bu alan kentin kuzey ve kuzey-batı girişi/kapısı niteliğindedir. Gelecekte kentsel kullanım ağırlıklı olacak E5 İstanbul yolu ve Nazım Planda yer alan Eryaman - Batıkent Toplutaşın bağlantısı proje alanının içinden geçmektedir. Güçlü ulaşım arterleri ile alanın tüm kentle ve çevre illerle ulaşılabilirliği en üst düzeydedir ve bu açıdan kent merkezi ile yansabilecek konumdadır.

Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin öngördüğü Gelişim Projelerinden biri olan 13 Ekim / İstanbul Kent Girişi Kompleksi 130 ha. büyüklüğünde yeşil ve rekreasyon alanı içinde bulunmaktadır. Yine bu alan, kuzeyde Susuz Rekreasyon Alanı, batıda Atatürk Orman Çiftliği, güneyde Eryaman - Ankara Çayı yeşil alanlarıyla birleşerek Batı Rekreasyon Odağını oluşturmaktadır. Bu alanda 13 Ekim / İstanbul Kent Girişini simgeleyen yapıların (Zaman Kulesi, Köprü-Meydan) yanında 13 000 m2 yapı alanı içinde ticaret merkezleri (Shopping Mall, vb.), sosyal-kültürel, sportif, dinlence, eğlence tesisleri yer alacaktır. Çağdaş teknoloji düzeyini yansıtan, etkileyici, çekici, modern mimarlık örnekleri yapıların tasarlandığı alanda, kentliye çeşitlilik ve standardı yüksek hizmet sunulması öngörülmektedir.

Ankara Kent Omurgası Kuzey Bölümü Kentsel Tasarım Yarışması

1991 - Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı.

JÜRİ : Haluk Alatan, Özcan Altaban, Özgür Ecevit, Ömer Kiral, Mehmet Doruk Pamir, Gönül Tankut, Ergun Unaran

1. ÖDÜL : .Billur Sağıroğlu, Bülent Tarım, Can Çakmakçioğlu, Bünyamin Derman
Mimarlık Dergisi 1992 / 1. Sayı, s.11

Ankara kuzey bölümü omurgasının kentsel bir nitelik kazanması, içinde yer aldığı kentsel kullanımların ve fiziksel çevrenin şartlarına bağlıdır. Böyle bir kent elemanı ancak bir üst ölçekte karar, planlama ve müdahale süreci içinde oluşabilir. Bu nedenle kuzey Ankara kent omurgası dört ana kentsel ölçekteki kararın bir parçası olarak ele alınmaktadır.

. Esenboğa Havaalanı:

Ankara kentinin en önemli ulaşım noktalarından biri olan hava alanının kapasitesinin artırılması ve tesisin çağdaşlaştırılması güncel bir zorunluluktur.

. Ankara Dünya Fuarı:

Omurganın kuzey bölümünde bir dünya fuarı alanı önerilmektedir.

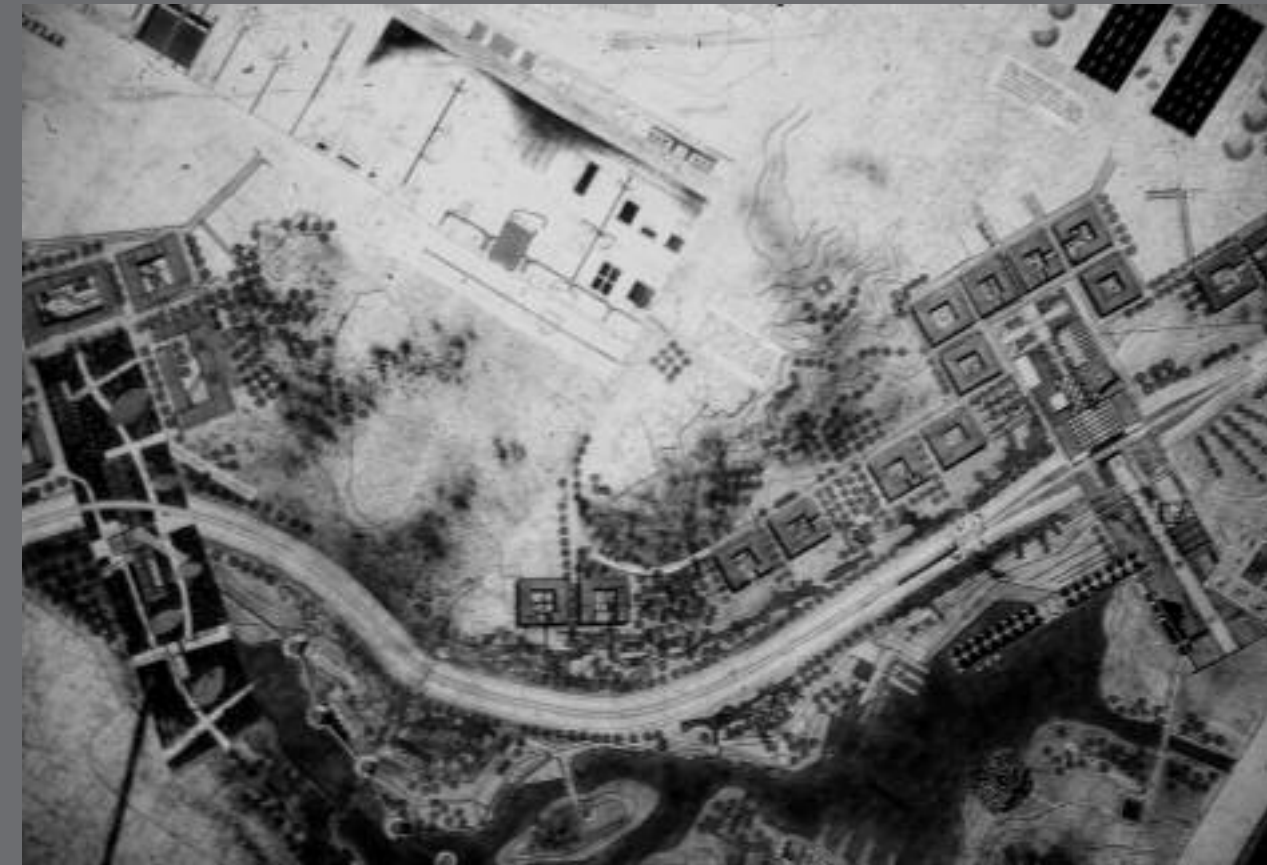
2000'li yıllarda Türkiye'nin dünya pazarlarındaki yerini Ankara'da temsil edecek olan bu kompleks, aynı zamanda dünyaya açılmakta olan kent için bir prestij unsuru olacaktır.

. Çubuk Doğal Parkı:

Ekolojik bir zorunluluk olarak Ankara kenti içinde ve çevresinde yeşil alanların çoğaltılması ve kentlilerin doğa içinde rekreasyon gereksinimlerinin karşılanması gerekmektedir. Bu amaçla Çubuk barajı çevresindeki yeşil alan ve potansiyel orman alanları birleştirilerek büyük ölçekte Çubuk Milli Parkı kurulması önerilmektedir.

. Yeşil Köprüler / Semt Merkezleri:

Yeşil köprüler / semt merkezleri simgesel adı ile amaçlanan kent omurgasının çevre yerleşmeleri ile ulaşım bağlantılarının belirli noktalarda ve kent-işlevsel olarak odaklanması, çevre yerleşmelerinde alt ulaşım sistemleri kurulması ile ıslah, yeni yapılanma sürecine yeni kentsel dinamikler getirecek köklü bir yapısal müdahaledir.

Atatürk Kültür Merkezi Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konser Salonu ve Koro Çalışma Binaları

1992 - Bayındırlık ve İskan Bakanlığı

JÜRİ : Orhan Dinç, Timur Erkman, Nejat Ersin, Mehmet Doruk Pamir, Doğan Tekeli, Ali Terzibaşoğlu, İlhami Ural, Nuran Ünsal

1. ÖDÜL : Semra Uygur, Özcan Uygur

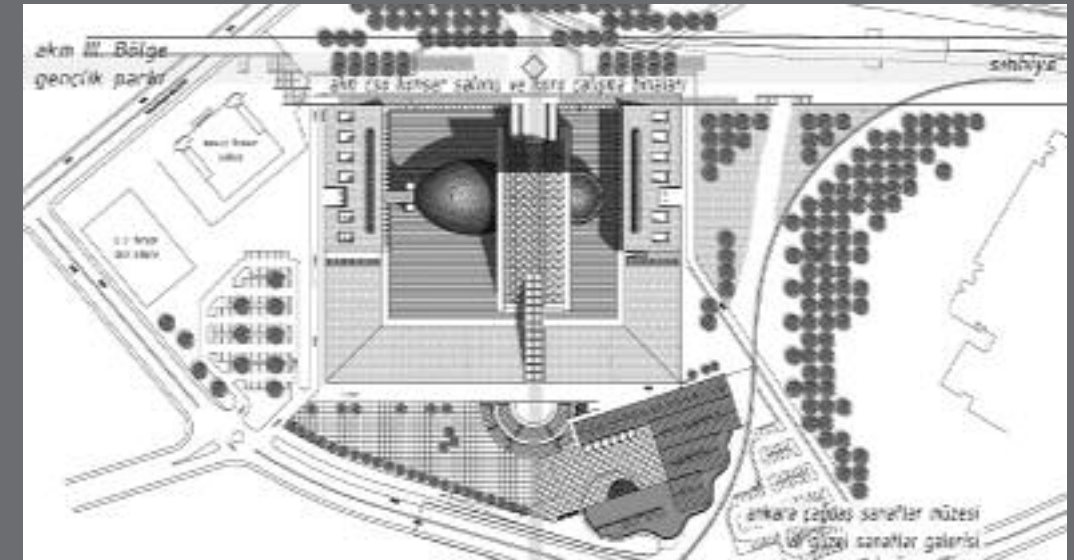
Mimarlık, Aralık '92 Sayı 250

Atatürk'ün doğumunun 100. yılında, Atatürk'ün anısına armağan olmak üzere ve Cumhuriyetin sembolü olarak bir Atatürk Kültür Merkezi Kompleksi inşaatına karar verildi. Kompleksin gerçekleştirilmesi için 23.09.1980 tarihinde 2302 Sayılı Kanun çıkarılmış ve söz konusu kanunla Atatürk Kültür Merkezi alanının sınırları belirlenmiştir. Atatürk Kültür Merkezi alanı içinde yapılacak tüm binaların yapım kararı ve yetkisi Milli Komite'ye verilmiştir. Milli Komite'nin 14 Aralık 1990 tarihli kararı gereğince, Atatürk Kültür Merkezi alanı 4. Bölgede, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konser Salonu, Çok Amaçlı Salonlar ve Türk Sanat Müziği için çalışma mekanlarının projelendirilmesi işi, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na verilmiştir. Mayıs 1992 yılında açılan ulusal yarışmada seçilen projenin yarışma sonrası süreçleri, yarışma başındaki amaçları hayata geçirebilecek gelişmeler ile devam edemedi: Yarışmanın sonuçlanmasının üzerinden 12 yıl, sözleşmenin yapılmasından üzerinden 11 yıl, dönemin Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in temel atmasının üstünden ise 7 yıl geçmiş olmasına rağmen yapı, Başkent'in göbeğinde bir çukurdan öteye geçememiştir.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarihinde 'yurtdışı danışmanlık hizmeti' alınarak yapılan ilk proje olması ve danışmanlık sürecindeki aksaklıklar nedeniyle süreç sonlandırılmadı. İlk başlarda danışmanlık hizmeti ile birlikte yürütülen proje hizmetleri, bürokratik nedenler ile ileri aşamalarda devam ettirilemedi. Projenin gelişim süreci içinde akustik, danışmanlık ile birlikte değişimlere uğradı. Dört ana birimden oluşan yapının salonlar ve fuaye hariç, diğer bölümlerinin tüm uygulama projeleri 1997 yılında tamamlandı. Dönemin Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel'in görkemli temel atma törenine rağmen Kültür Bakanlığı'nın yeterli ve düzenli ödenek ayırmaması nedeni ile, kapalı otoparkın bir katının yapılması ile Sanatçı Çalışma ve Koro Çalışma binalarının temellerinden başka bir ilerleme kaydedilemedi.

Salonların uygulama projeleri ve devamı aşamaları için çıkan süre uzatım kararları ile de problemi çözebilme şansımız olmadı. Çünkü gene ödenek olmaması nedeniyle teslim ettiklerimize ilişkin ödeme yapılamadı. Projenin tamamlanması şu anda beklemede. İnşaata ilişkin de bir ödenek ayrılmadığı için yapılanlar da çürümeye terk edilmiş durumda.

Bugüne gelinmesinde; siyasi iradeler ile birlikte kamuoyu ve kullanıcıların da yeteri kadar duyarlı olmamaları; herşeyi devletten bekleme anlayışının hala devam ediyor oluşunun da önemli bir etken olduğunu düşünüyoruz.

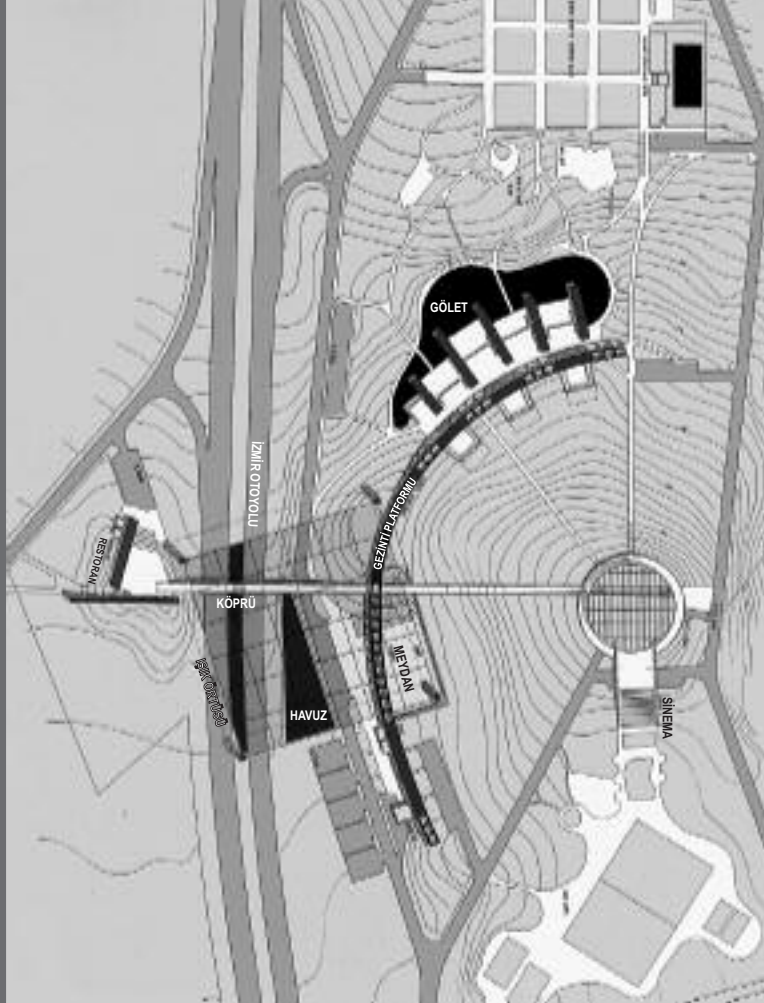

Ankara Kent Girişleri - İzmir Kapısı

1992 - Ulusal Yarışma, Ankara Büyükşehir Belediyesi

JÜRİ : Baykan Günay, Yüksel Öztan, Semra Teber, Haluk Tezoner, Ergun Unaran, Ahmet Uzel

1. ÖDÜL : Baran İdil, Hasan Özbay, Tamer Başbuğ

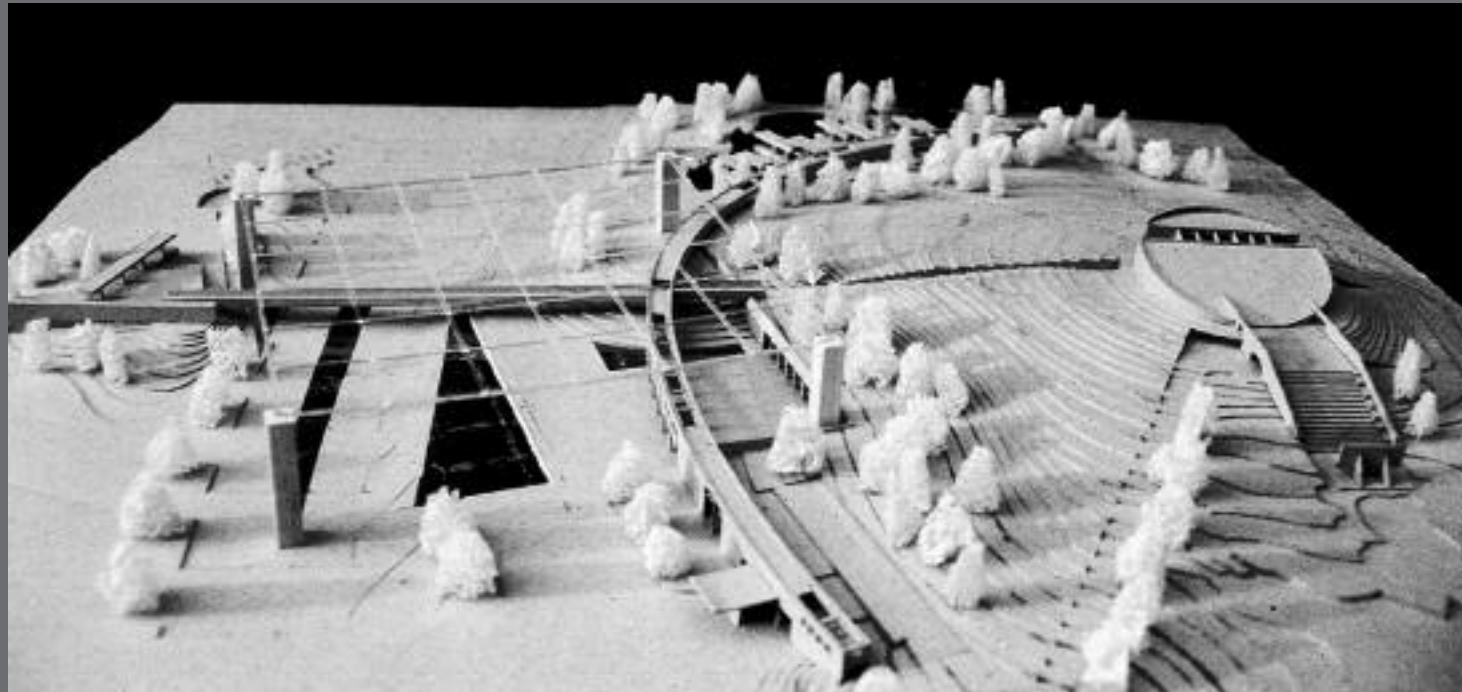

Jüri Raporu'ndan: "... Değirmentaş Tepe'nin eteğinde, yol boyunca yer alan dairesel arkad sistemi ve doruğunda yer alan restoran/alış-veriş yapısı, bu tepenin topografisini ince bir yorumla yeniden tanımlamaktadır. Yine bu dairesel arkad sistemi, programda öngörülen çeşitli fonksiyonları dağıtan/birleştiren 3 boyutlu bir aks olmaktan öte, Ankara'ya yaklaşırken ve İzmir yönünde uzaklaşırken sunduğu süreklilik ve perspektifle, "giriş", "yaklaşım" olayını daha da zenginleştirmektedir. Bu perspektif etki, arazinin iki yanında yer alan parçalarını birleştiren yaya geçidinin hizasında, karayolu üzerine atılan 'immatenal' kare bir örtüyle iyice güçlendirilmektedir.

Projenin bütününde gözlenen dinamizm/sükunet, doluluk/boşluk, çizgisellik/hacimsellik, doğrusallık/dairesellik birlikteliği, zıtlıkların ince bir uyum içinde biraraya getirilmesinin güzel bir örneğini oluşturmaktadır. Karayolu üzerindeki şeffaf örtü ve onun 3 boyutlu izdüşümünün Değirmentaş Tepe'nin dairesel eteğinde yarattığı oyuk/mejdancık, bu elemanın dinamik gücünü daha da arttırmaktadır.

Güçlü etkisine rağmen, karayoluna yapılan müdahalenin abartılı olmaması; projenin tamamının kolaylıkla ve düşük maliyetle gerçekleştirilebilir olması..."

Jüri tasarımı beğenmişti ama bu da 'uygulanmayan yarışmalar' arasındaki yerini aldı.1999'da değişen Belediye yönetimi, "kente giriş" kavramını beğenmiş ama yarışmalarla ortaya çıkan projeleri beğenmemişti. Milli bir mimarının peşinde, 3 giriş alanına da yeni projeler yaptırdı ancak bunlar da uygulanmadı. Aradan 11 yıl geçtikten sonra arsanın yakınlarında bir yere 50 metre yüksekliğinde bir 'eşeğine ters binmiş Nasreddin Hoca binası' yapılacağını müjdesi (!) verildi. Olur mu olur!...

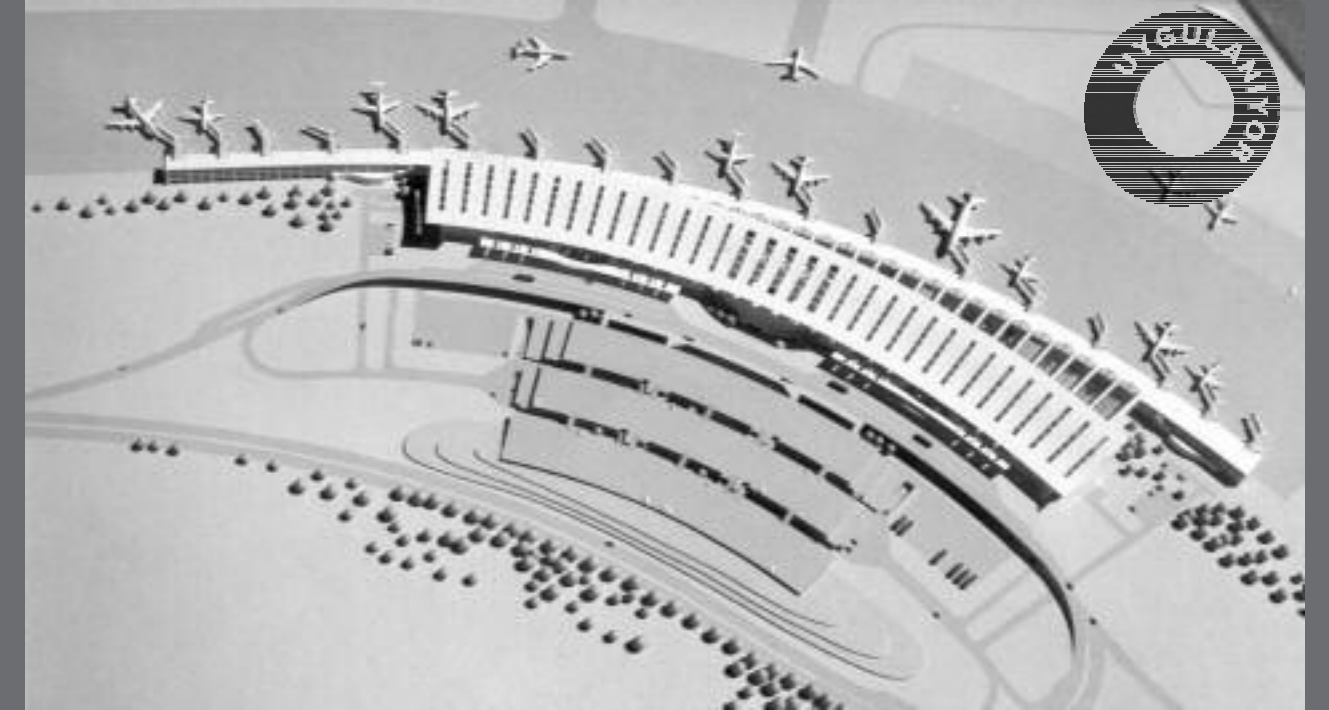

Ankara Esenboğa Yeni İç-dış Hatlar Terminal Binası

1998- Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü

JÜRİ: Merih Karaaslan, Şevki Vanlı, Yalçın Oğuz, Selim Velioğlu, Esin Bülbül, Hidayet Erdoğan

1. ÖDÜL: Ercan Çoban, Suzan Esirgen, Süleyman Bayrak, Ahmet Yertutan

1950'li yıllardan beri kullanılmakta olan şu anki terminal binası teknik, sistem, çevre, yapı ve alan kapasitesi olarak yeterli olmamaktadır. Öte yandan Türkiye'nin resmi amaçlı tek giriş ve çıkış kapısı olan Ankara-Esenboğa'nın aynı zamanda başkentte olması sebebiyle daha da büyük önem arz etmektedir. Çünkü Esenboğa bir protokol meydanıdır. Yarışma sonrasında ülkemizde yaşanan siyasi ve politik istikrarsızlık ve ekonomik krizler, böylesine önemli bir yapının kısa sürede gerçekleşmesine engel olmuştur. 1999 yılında yap-işlet-devret modeli ihale şartnamesine ışık tutacak tarzda avan projeler (Yarışma jürisi ve DHMİ yetkililerinin tavsiyeleri doğrultusunda) tüm malzeme kararları sistem detayları ve şartnameleri, mühendislik hizmetleri teknik şartnameleri ve raporları, çizimleri ile birlikte hazırlanarak kuruma sunuldu. Sonra 2004 yılının başına kadar söz konusu yatırım yukarıda bahsedilen nedenlerden dolayı bir bekleme dönemi geçirdi. 23 Ocak 2004 tarihinde yap-işlet-devret ihale modeli ile yatırımcı kuruluş olan DHMİ Genel Müdürlüğüne ihaleye çıkarıldı. 12 Nisan 2004 tarihinde sonuçlanan ihaleyi, İstanbul Atatürk Havalimanı yapımı ve işletmecisi olan TAV firması (Tepe Akfen Konsorsiyumu) kazandı. TAV firmasının İstanbul Atatürk Havalimanı yapım ve işletmesi deneyimi ve birlikte sürdürülecek koordinasyon ve çalışmalar ile Ankara Esenboğa Yeni İç-Dış Hatlar Terminal Binası ve Katlı Otopark kompleksi Türkiye ve Başkent'e yakışır bir yapı olacaktır.

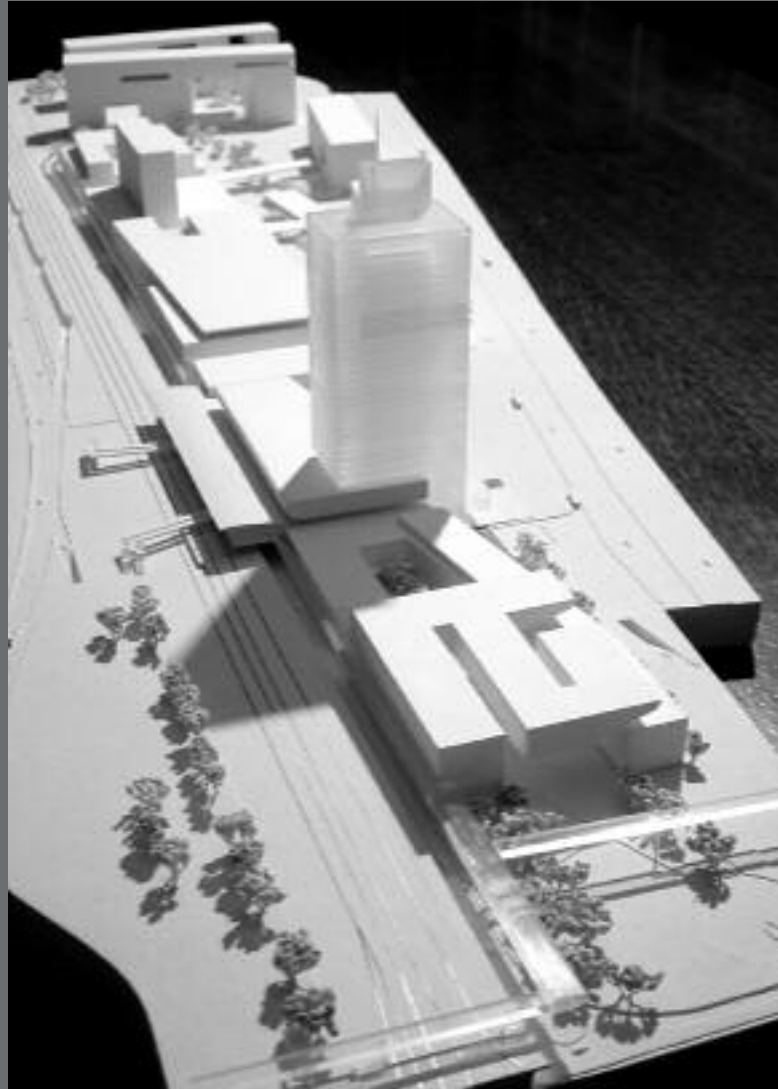
Ankara Büyükşehir Belediye Sarayı ile Sosyal-Ticari Tesisleri

2000-Ulusal Yarışma, Ankara Büyükşehir Belediyesi

Jüri: Şevki Vanlı, Mustafa Aslan Aslaner, Ragıp Buluç, Ünal Gökçen, Muammer Hacıbaloğlu, İlhan Selim Kural, Ahmet Uzel

1. Ödül: Coşkun Erkal, Filiz Erkal, Emre Erkal, Ozan Erkal

Mimarlar Od. Mimarlık Dergisi, Sayı 297 (2001)

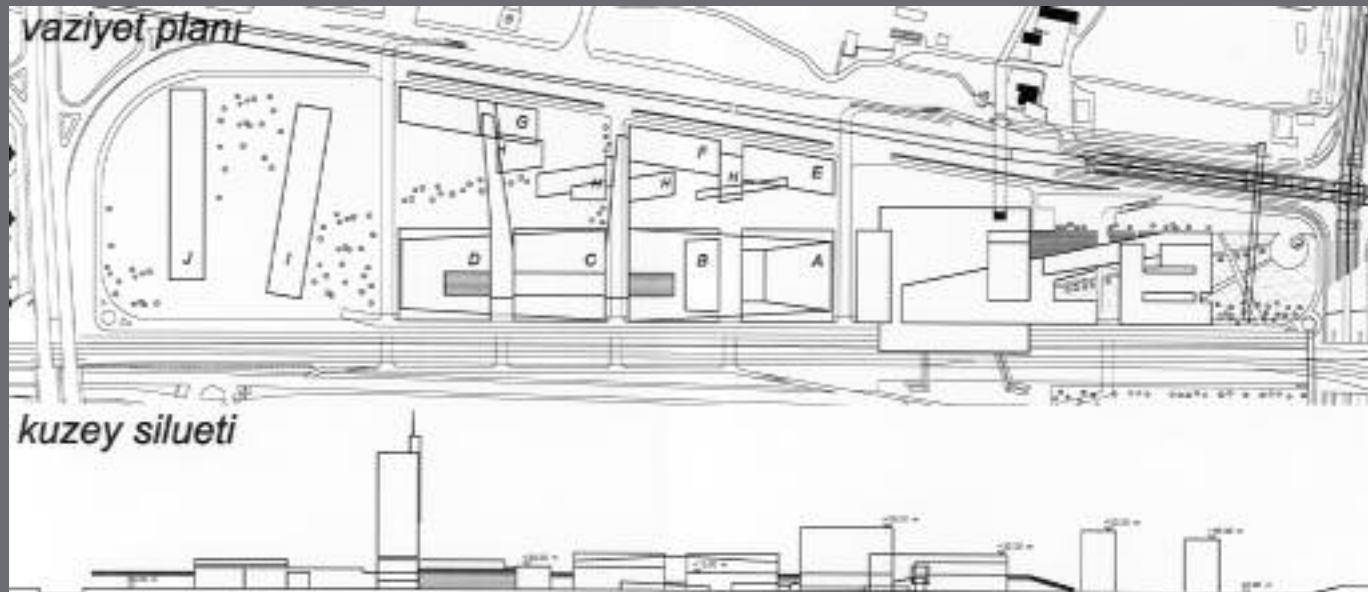

Yenimahalle, 747 ve 2021 adalarda, büyük bir bölümü Ankara Büyükşehir Belediyesi mülkiyetindeki yaklaşık 310.000 m² lik alan üzerinde yapılması düşünülen ve toplam inşaat alanı 131.062 m² olarak öngörülen tesislerin projelerinin elde edilmesi için (TMMOB üyelerine açık) ulusal serbest tek kademeli mimarlık, mühendislik ve kentsel tasarım yarışması açılmıştır.

Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından başkent Ankara'yı temsil edecek bir Belediye Sarayı ile aynı arazi üzerinde tasarlanan Sosyal ve Ticari Tesislerin oluşturacağı yeni bir İş, Kültür ve Rekreasyon Merkezi elde etmek amacıyla 2000 yılı sonunda açılan proje yarışmasının sonuçları, yine aynı yılın Aralık ayında açıklanmıştır. Projemiz jüri tarafından birincilik ödülüne ve dolayısıyla uygulanmaya layık bulunmuştur.

Yarışma sonrası, taahhüt edilen ödülün ödenmemesi üzerine mimarlar tarafından yasal süreç başlatılmıştır.

Birinci ödül sahibi projenin uygulanması için de şartname koşulu olan sözleşme için kurum tarafından çağrıda bulunulmamış, ayrıca projemizde öngörülmüş olan noktada başka bir müellif tarafından projelendirilen aynı amaçlı yapının inşasına başlandığı görülmektedir.

Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi - Bölge Parkı ve Yakın Çevresi

2001- Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı

JÜRİ: Ahmet Uzel, Yalçın Memlük, Halim Perçin, Baykan Günay, Öner Tokcan, Ahmet Uzel, Gültekin Günay, Nuray Tokyay

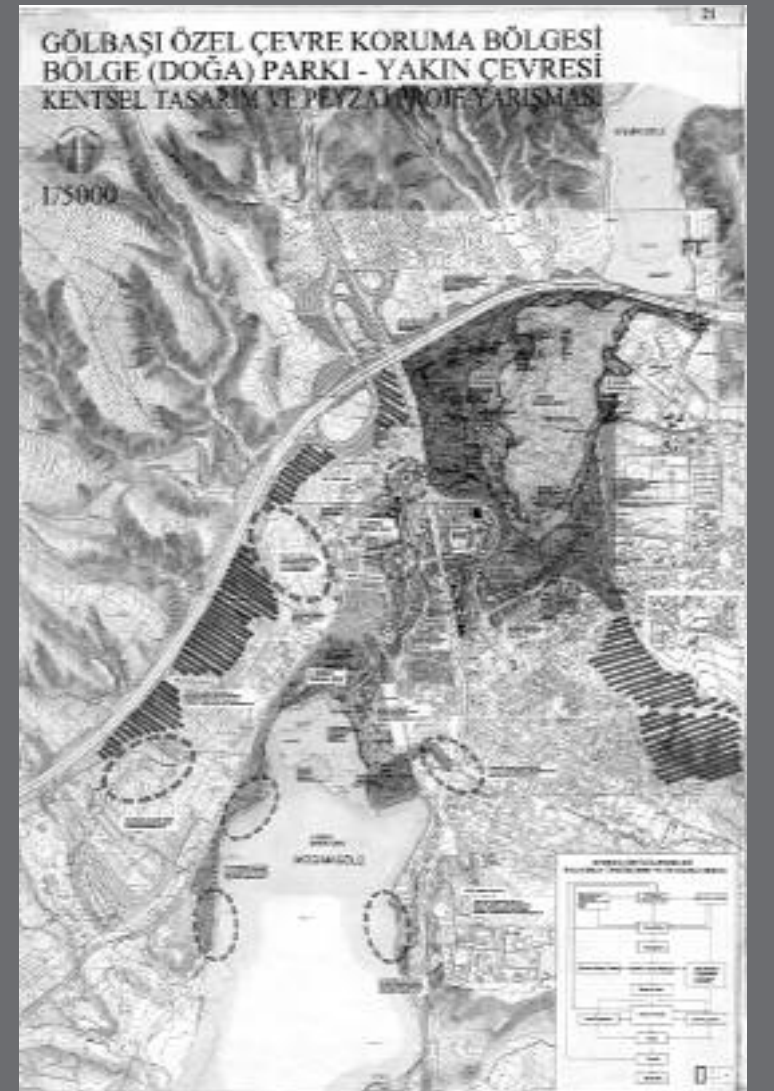
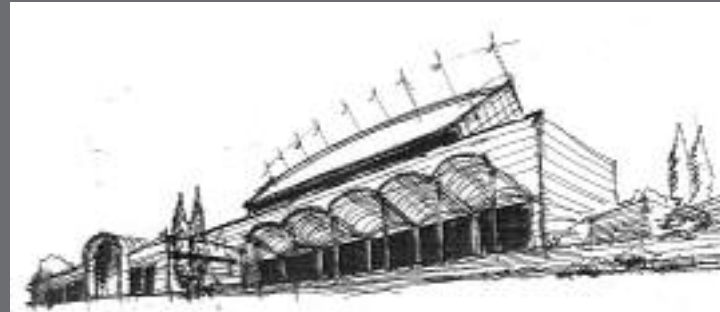
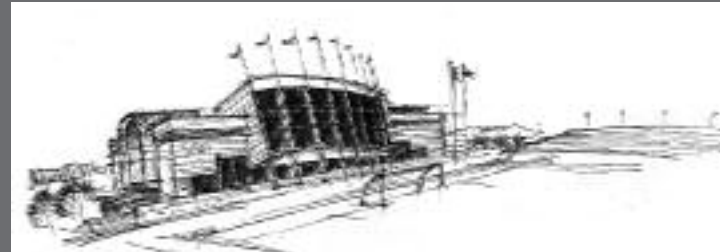
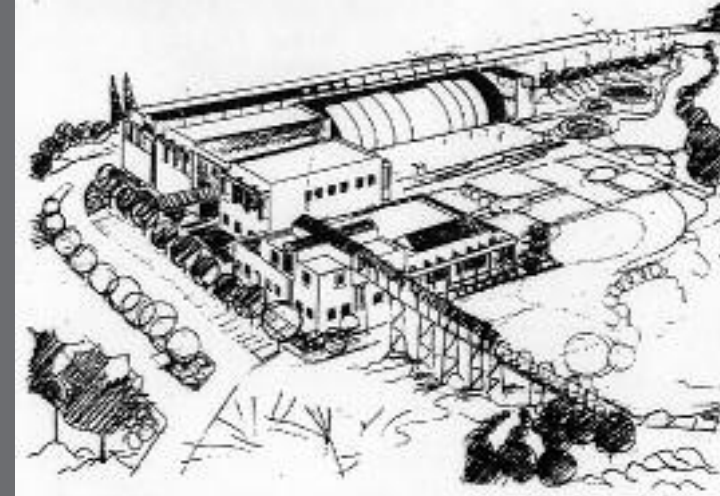
1. ÖDÜL: Haldun Erdoğan, A. Oktan Nalbantoğlu

Yarışma sonrası Başbakanlık Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı'nın isteği üzerine, kurumun eski binasındaki toplantı salonunda kurum üyelerinden oluşan 15-20 kişilik bir heyete proje hakkında bir brifing verilmiştir. Söz konusu brifingde, Kurum Başkanı Sayın Erol Öğün, Gölbaşı Belediyesi Başkanı Sayın Cengiz Kaman ile projeye ilgili birimlerin müdürleri ve uzmanları yer almışlardır. Proje müellifleri tarafından yarışma projesi ve sonraki uygulamalara ait düşünceler aktarılmıştır. Yine bu toplantıda, kurum adına 1/5000'liklerin müelliflerce yapılmasına, akabinde 1/2500'lik Master Plan'ın hazırlanması karar verilmiştir. Projenin yatırım programında yer alması için Kurum tarafından yürütülen çalışmalar sonucu proje yatırım programına alınmıştır.

Kurum, proje alanında öncelikle taş ocaklarının kaldırılması, bozulan topografyanın rehabilite edilmesi gibi öncü çalışmalara başlanması isteklerinde bulunmuştur. Bu isteklere dayalı olarak sözleşme örneği, iş programına esas alınacak ihtiyaç programları, proje bedeli belirlenmesi gibi çalışmalar yapılmış ve Kurum Başkanlığı'na sunulmuştur. Proje bedelleri ile ilgili birkaç kez görüşme yapılmış, fiyatla ilgili belirli bir seviyede anlaşılmıştır.

İhtiyaç programı, öncelikli konulara ait projelendirmeler öne alınarak hazırlanmış, ancak Kurum Başkanı Sayın Erol Öğün'ün başkanlığında müelliflerden oluşan heyetçe projeyi, proje bedelleri ile birlikte bir kez de Çevre ve Orman Bakanı Sayın Osman Pepe'ye sunmak amacıyla yapılması düşünülen ziyaret halen gerçekleştirilememiştir.

Tüm bunlar olurken, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın İ. Melih Gökçek söz konusu alan ile ilgili başka projeleri olduğunu açıklamıştır.

Kuğulupark ve Çevresi Kentsel Tasarımı

2002 - Çankaya Belediyesi

JÜRİ : Gönül Tankut, Metin Başal, Baykan Günay, Oktan Nalbantoğlu, Semra Uygur

1. ÖDÜL : Dilek Topuz Derman, Yılmaz Erdoğan, Ali Duran Yıldız, Bünyamin Derman

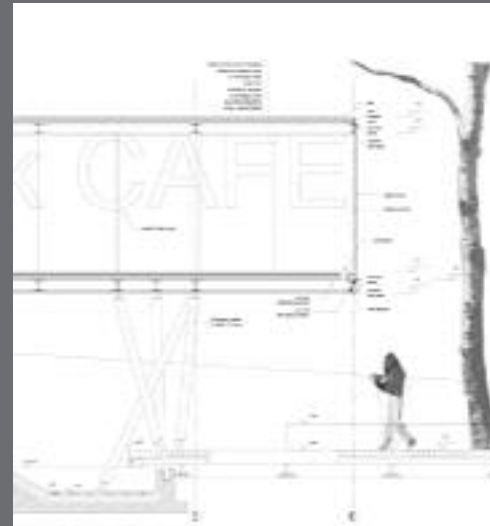
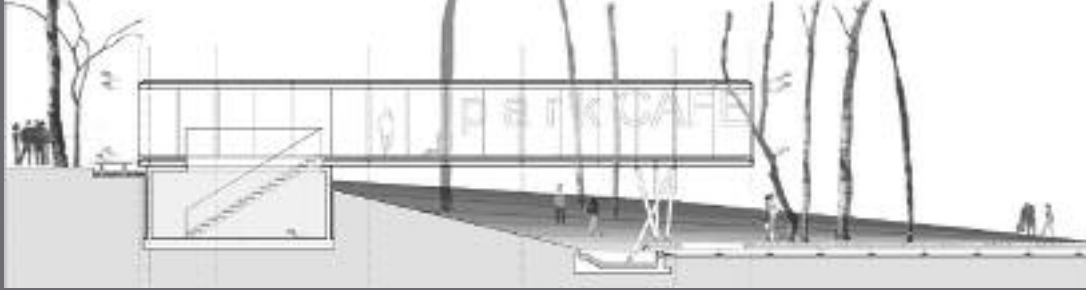
Ankara'da Çankaya Belediyesi'nin açmış olduğu "Kuğulupark ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması" Mayıs 2002'de sonuçlandı. Uygulama projelerinin yapımı ile ilgili görüşmeler idare ve jüriyi temsil eden katılımcılar ve müelliflerce Ağustos 2002'de başladı ve Eylül ayı ortalarında sözleşme imzalanarak süreç başladı. Hedef, projelerin üç aylık bir sürede tamamlanarak, işin 2004 yılındaki yerel seçimler öncesi ihale edilerek gerçekleştirilmesiydi.

Kısa sürede tamamlanma hedefi ve jürinin idare ile yapılan görüşmelerde danışman olarak yer alması müellifler olarak bizleri projenin uygulanması yönünde umutlandırdı. Ancak, bu iyimser tablo idarenin jüriyi devre dışı bırakmasıyla gölgelendi. Ardından projelerin Anıtlar Kurulu onayı tarafımızdan bir haftada gerçekleştirildiği halde belediye onayı her safhada kimi kez altı aya varan sürelerde ancak sonuçlandı. Bu durumu açıklamak için seçebildiğimiz en uygun sözcük ise **bürokrasi** oldu. Yine uzayan süreç beraberinde değişen mevzuatlarla ek talepler getirdi ve neticede projelerin son safhası 2004 yerel seçimler öncesi onaylandı.

Şu anda yeni bir yönetim görevinde. İlk icraatları oluşturdukları yeni kadrolarla bir önceki dönemde yapılan işlerle ilgili incelemelerde bulunmak. Bizler de bu incelemelerin tamamlanarak idareyle ilişkimizin kesilmesini bekliyoruz. Fakat ne bunun neticeleneceğine ne de bu projenin uygulanacağına ilişkin bir umut taşımıyoruz artık.

Türkiye yarışmaları proje elde etme yöntemi olarak yıllardır kullanmakla birlikte ne yazık ki bunu bir geleneğe dönüştürememiştir. Zira bu yolla seçilen çok az proje uygulanabilmiş ve gerek meslek ortamında gerekse kamu nezdinde tartışılabilme olanağı bulabilmiştir. Özellikle kentsel ölçekli projelerde yapılan iş doğrudan kamuyu ilgilendirir. Oysa bizde işin hiçbir safhasında adı geçmediği gibi, yapılan şey onun için ona rağmen gerçekleştirilir.

Gönül ister ki, bundan sonra bizim ülkemizde de bu tür projeler çok da uzağımızda olmayan örnekleri gibi, devletin, yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının, sponsor olarak özel sektörün, meslek adamlarının ve doğrudan kamunun başından sonuna içinde yer aldığı, sahiplendiği ve böylelikle daha güçlü doğup, yaşayan projeler olsun. Kağıt üzerinde doğan fikirler mürekkep ömrüyle sınırlı kalsın.

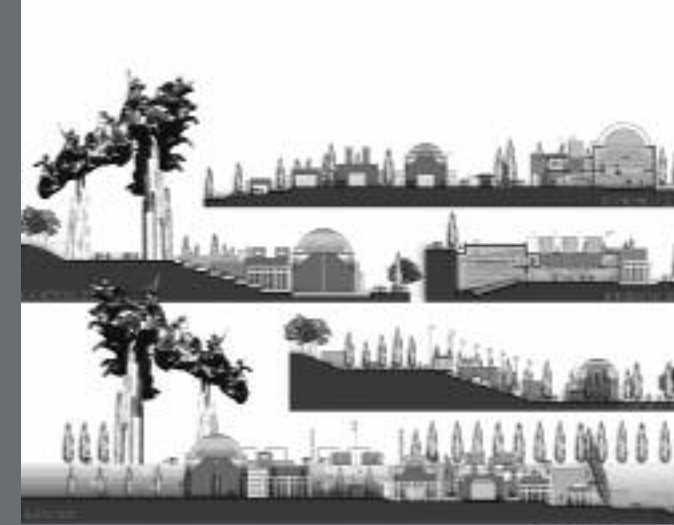
Osmanlı İmparatorluğu'nun 700. Yıl Kuruluş Yıldönümü Anıt Kompleksi ve Parkı

2003 - Ankara Büyükşehir Belediyesi

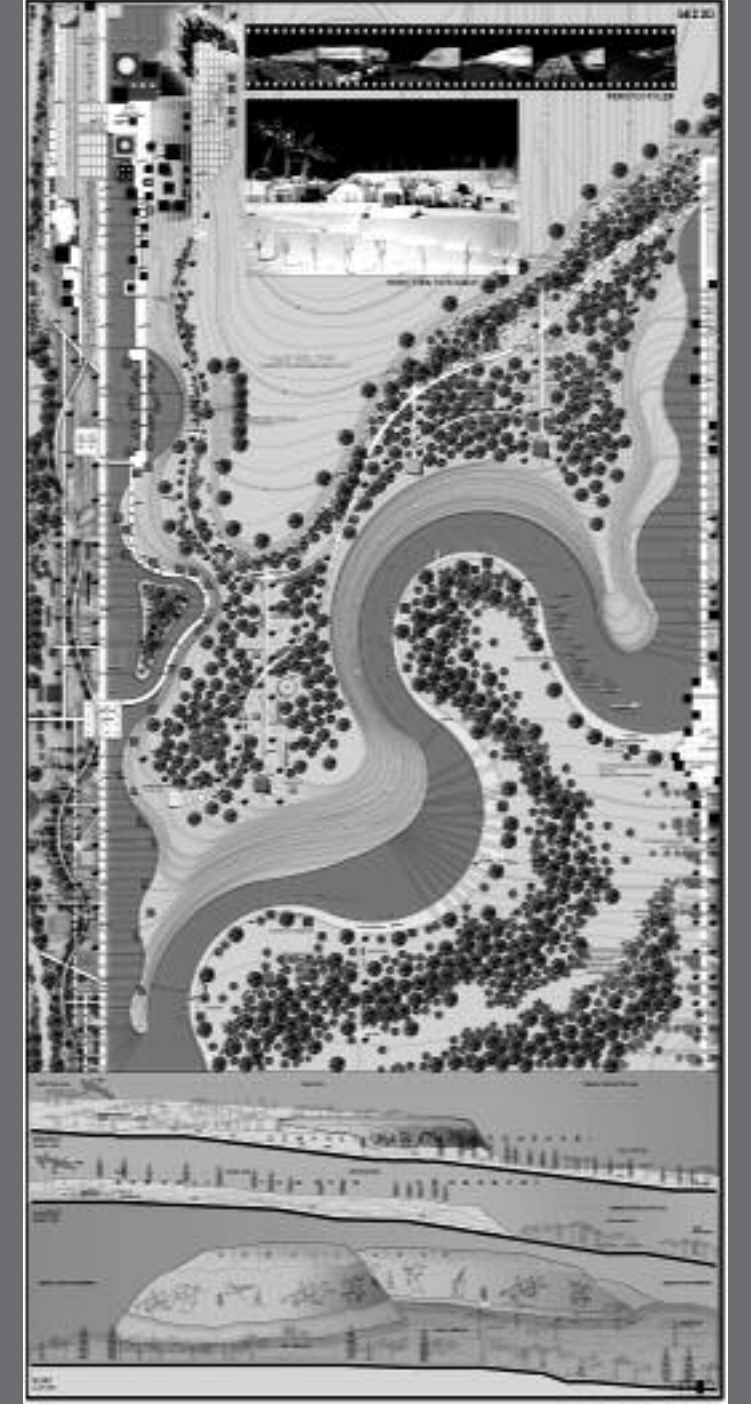
JÜRİ : Gönül Tankut, Şule Karaaslan, Selami Sözer, Öner Tokcan, Ragıp Çeçen, Oktay Şendur, Murat Doğru

1. ÖDÜL : Nimet Aydın, Nalan Özkadif, Habibe Aduş, Ferit Özşen, Levent Darı, Mustafa Ünal, Yavuz Kıbrıs Güner

" Osmanlı temasının Ankara'da bir parkta işlenmesi Osmanlı gibi tematik çeşitliliğin çok olduğu bir konuda tasarımcıyı başlangıç aşamasında büyük çelişkilere düşürebilme ihtimali olan bir konudur. Osmanlı günümüzde anlatılırken, oryantalist bir anlayışla taklit etmek yerine, çağdaş tasarımın gereği olarak damıtma, özümseme ve yorumlama kavramlarıyla açıklanmalıdır. İstanbul gibi yaşayan bir Osmanlı kavramının Ankara'da oluşturulması çok zordur. Ankara Osmanlı- Oryantalist çizgiden kopuşun, aydınlanmanın, insan aklı ile doğanın ve yaşamın yönlendirilebileceğine olan inancın kentidir. Bu yüzden Osmanlı mirasını park konsepti içinde çağdaş bir biçimde yorumlamak projenin en önemli hedefi olmuştur. Oran sırtlarında taşocağı olarak hizmet veren bu alan hiçbir çevresel etki gözetmeksizin alanı imha etmiştir. Bu tahribata bir tepki

olarak tasarım mümkün olduğunca ekolojik ve büyük topografya hareketlerine meydan vermeden yapılmaya çalışılmıştır. Mevcut kaya yüzeyler, Osmanlı'yı kuruluş, gelişme ve duraklama dönemlerinde anlatmak üzere çok önemli bir çevresel arka plan olarak değerlendirilmiştir. Kentin güney gelişme alanında bulunan proje alanı, bölgenin hem ekonomik hem de sosyolojik açıdan gelişmesini sağlayacak önemli bir potansiyele sahiptir; ODTÜ Ormanı ile Dikmen Vadisi'ni birbirine bağlayacak, yeşil boşluğun kent içine kadar sokulmasını sağlayacaktır. Bölgedeki yeşil alandan yoksun niteliksiz konutun rehabilitasyonunda ve sosyal altyapı eksikliğinin giderilmesinde öncü bir proje niteliğindedir. Proje alanı yeni yapılanmasıyla birlikte bölgenin en önemli toplanma noktası (node) olacaktır..." deniyordu yarışmanın birincisi olan projenin raporunda. Ancak Belediye'ye yapılan iki sunuşun ardından, Belediye kendi açtığı yarışmayı uygulamaktan vazgeçti; mimarlarla ilişkiyi kesti ve park alanının önemli bir bölümünü imara açan bir mevzi planı Ocak 2004'te kabul etti.

MİMARLIĞIN GELECEĞİNİ İNŞA EDELİM!

SORU: MEŞRUIYET NASIL SAĞLANIR?

Mimarlık “Meşruiyet”’ini, gereklerini, kültürünü, ne için varolduğunu ve neyi anlattığını ortaya koyarak sağlayabilecek ya da yeniden kazanabilecektir.

Mimarlığın aslında; yaşam biçimi/biçimleri tasarladığı topluma aktarılabilirse ve toplumun bu durumu kabul etmesi, algılaması ve içselleştirmesi sağlanabilirse, “meşruiyet” sorunları ya da sorgulamaları ortadan kalkacaktır.

Bu çerçevede, Mimarlar Odası Ankara Şubesi tarafından yürütülmekte olan “ Çocuk ve Mimarlık Programı”, mimarlığın meşru zeminini kazanabilmesinin dayanağı ve/ veya kaynağı olacaktır. Çünkü, “**Çocuk ve Mimarlık**” programı bir **aktarım** programıdır. Program; öncelikle çocukların, ardından geliştirilecek yöntem ve eğitim araçları ile eğitimcilerin eğitimini kapsamaktadır; yapıcı çevre eğitimi verilmesi, kent ve kentlilik bilinci oluşturulması temeline dayanır. Program; tasarımın, tasarlamanın değerini ve önemini kavramış, eleştirel düşünce sistemi geliştirebilmiş nesillerin varolmasını olanaklı kılacak/ destekleyecektir.

“Çocuk ve Mimarlık” programı, mimarlık kültürü’nün çocuk kültürü ile buluşmasıdır.

BİR CEVAP: “ 1000 MİMAR 1000 OKULDA”

Çağrımız Mimarlara...

Çocuk ve Mimarlık programı içinde yer alın, geleceğe yer açın. Kendinizi bu alanda da varedin. Çocuklarla olun...

Bu eğitici, geliştirici ve yaratıcı süreci bizimle paylaşın...

Mimarlığınızı, mimarlık görüşlerinizi “Çocuk ve Mimarlık” programı üzerinden de paylaşmayı, iletmeyi deneyin...

Artık; “mimarlık” eğitim sistemi içerisinde varolabilecek. Milli Eğitim Bakanlığı Ankara İl Müdürlüğü 2004-2005 öğretim yılında Ankara'daki okullarda çalışma yapılabileceğini bildirdi. Yaz boyunca çalışma grubu, uzmanların desteği ve yönlendirmesi ile çalışarak; eğitim kiti hedeflerini oluşturmaya, kurmaya çabaladı; “mimarlık eğitsel kolu” için yönetmelik hazırlıkları yaptı. Yapılan hazırlıkları ve geçen yıl gerçekleştirilen projeleri www.mimarlarodasiankara.org adresinden izleyebilirsiniz.

Mimarlığın meşruiyeti, geleceğin inşası için, “1000 Mimar 1000 Okulda” projesine katılımınızı bekliyoruz.

Bir okul seçin, ne yapmak istediğinizi belirleyin, hep hayalinizde olan ve aktarmak istediğiniz bir düşüncüyü, kavramı seçin. Sonrasında; ilk tasarımcıyla, çocukla buluşun... Onlara çok şey öğretebilir, onlardan çok fazla öğrenebilirsiniz...

Haydi Okullara...

1000 Okulda, 1000 mimar olabilmek dileğiyle...

Çocuk ve Mimarlık Programı

Eylül 2004

- Milli Eğitim Bakanlığı'na Eğitim Kiti ve Mimarlık Eğitsel Kolu Yönetmeliği konularında rapor sunulması.
- Okulların ve mimarların katılımı için çağrılar...
- Yapı Fuarı Ankara 2004 “Barınak” Tasarım Atölyesi (23-24-25 Eylül 2005)

Ekim 2004

- 2004-2005 dönemi açılışı/ okul buluşmalarının başlaması
- Çocuk gelişimi seminerleri/ Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından çocuklarla çalışacak olan mimarlar için kurgulanmış bir seminer programı
- “Çocuk ve Mimarlık” Gazetesi 1 / İngilizce Türkçe hazırlanacak... Yapılan projelerin ortamla paylaşımını, projenin yaygınlığını ve bilinirliğini sağlayacak... UIA programlarına hazırlık.
- UIA 2005 İstanbul Kongresi'ne katılım yöntem ve araçlarının belirlenmesi, program oluşturulması
- Mimarlık haftası içerisinde; “Çocuk ve Mimarlık” Atölyesi
- “Kamusal Başarıda Çocuk Katılımı” konulu Eğitim Programı (16-17 Ekim 2004)
- ARAMA 1:Projeyi geliştirmek ve yeni akslar yaratmak için zihinsel arama...

Kasım 2004

- Çocuk ve Mimarlık Logo Tasarım Yarışması
- Türk Tarih Kurumu/ Çocuk Hakları Belgesel Film Gösterimi / Çocuk Hakları gününde olabilir.
- Mimarlık haftasının ve Katılım konulu eğitim programının ardından; çocuklarla “Çocuk Hakları Belgeseli” film atölyesi gerçekleştirilecek.

Aralık 2004

- “Çocuk ve Mimarlık” Gazetesi 2/ İngilizce Türkçe hazırlanacak...

Şubat 2004

- “Çocuk ve Mimarlık” Gazetesi 3/ İngilizce Türkçe hazırlanacak...
- Kış okulu-“zaman/kent” temalı

Mart 2004

- UIA İstanbul 2005 kongresi için; Çocuk&Mimarlık kitabı/ İngilizce-Türkçe

Bilgi ve iletişim için:
info@mimarlarodasiankara.org
Tel: 417 86 65/133 Fax: 417 18 04

SÖKÜKLERİN EN BÜYÜĞÜ ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ

Aslı Özbay

Atatürk Orman Çiftliği, 1937’de Atatürk’ün vasiyetinde Başkent’e bağışladığı ve kentin batı aksında çok değerli bir yeşil alan potansiyeli iken... 1950’lerden başlayarak her dönemde, itibarlı (!) kamu kuruluşlarının potansiyel işgal alanı haline gelmiş, sahihsizleştirilmiş bir alana dönüşür. O denli sahihsizdir ki, ne planlanması mümkün olur, ne arşivi (gelen-giden evrak, haritalar, fotoğraflar vd) imha edilmekten kurtarılabilir, ne de ‘hangi tarihte, kimin inisiyatifıyla kime arsa tahsisi yapıldığı’, yöneticilerce söylenebilmektedir. Bu yüzden alanın kesin büyüklüğü bile tereddüt konusudur: 40 bin hektar mı, yoksa 60 binlere ulaşıyor mu?!

Alan, 1990 ve 2015 planlarında, ‘ürkek” bir gösterimle ve pek genel ifadelerle yer almıştır. Muhtemelen planları yapanların bu denli yaygın bir işgal cephesinin elinden arsaları kurtarıp, yeniden işlevlendirmeye ne cesareti, ne de inancı vardır...

Kentteki iki köklü üniversitenin (ODTÜ; GAZİ) mimarlık ve şehircilik bölümleri, alanı yıllardır proje konusu olarak işleyedururlar ama eşgüdüm içinde bir planı hayata geçirmek konusunda, güçlü bir etkileri/girişimleri olduğuna şahit olmadık.

Mimarlar Odası da her dönemde bu alanla ilgilendi ve gücünün yettiğinde uyarılarını ve önerilerini duyurmaya çalıştı; ancak, ilgili kurumlar arasında güçlübirliği ve koordinasyon olmayınca, önerilerin “cılız” tonu, süreci dönüştürmeye yetemedi.

Derken, bu yaz umut verici bir gelişme oldu: Büyükşehir Belediyesi’nin futbol takımı için bir yer tahsisi çabasına girişmesi zamanında duyuldu; yaygın bir tepki ve direnç gösterildi; konuya ilişkin kanun teklifi (şimdilik) askıya alındı; çeşitli meslek grupları ve derneklerin işbirliğiyle düzenlenen 10 Temmuz Paneli, hepimizi hayrete düşüren bir ilgi ve katılımı gerçekleştirerek, çok önemli bilgilerin deşifre olmasına zemin hazırladı. Bu gelişmeden cesaret alarak, AOÇ’yi düşündürmek ve Ekim başındaki “mimarlık haftası”nda enine boyuna tartıştırmak istiyoruz. Tartışmaya başlarken, arazide kimlerin ne oranda yeri olduğunu da bilmenizi istedik.*

İşte sizlere esaslı bir “kentsel tasarım” problemi... Bu denli paylaşılmış ve önemli bir kentsel alanı, nasıl dönüştürmeyi önerirsiniz?...

- KULLANILMAYAN ALANLAR
- TAHİL ÜRETİM ALANLARI
- KİRAYA VERİLEN ALANLAR
- YEŞİL ALANLAR

AOÇ ARAZİSİNİ PAYLAŞANLAR

- 1 PTT Gn. Müdürlüğü’ne kiraya verilen alan
- 2 Jokey Kulübü’ne kiraya verilen alan
- 3 Yenimahalle ve Ertimesgut Belediyeleri’ne kiraya verilen alanlar
- 4 Köy Hizmetleri’ne kiraya verilen alan
- 5 Petrol Ofisine kiraya verilen alan
- 6 Set Çimento’ya kiraya verilen alan
- 7 Belko’ya kiraya verilen alan
- 8 Mitas’a kiraya verilen alanlar
- 9 Karayolları’na kiraya verilen alan
- 10 Büyükşehir Belediyesi’ne kiraya verilen alan
- 11 Kayalar İnşaat’a kiraya verilen alan

- 12 Gençlik ve Spor Gn. Müdürlüğü’ne kiraya verilen alan
- 13 Mit Müsteşarlığı’na kiraya verilen Alan
- 14 Su ve Kanalizasyon İdaresi’ne kiraya verilen alan
- 15 DDY Marşandız Garı
- 16 TİGEM
- 17 Fişek Fabrikası
- 18 Bira Fabrikası
- 19 Gazi Üniversitesi’ne kanunla satılan alanlar
- 20 Gazi Üniversitesi’ne kanunla satılan ve ferağı verilen alanlar
- 21 Ankara Şehirler Arası Otobüs İşletmesi
- 22 Mitaş
- 23 Traktör Fabrikası
- 24 TZDT
- 25 TİGEM

* Bize bu dokümanı sağlayan ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü yöneticilerine teşekkür ederiz. Bölümde “kentsel tasarım yüksek lisans programı” çerçevesinde hazırlanan öneriyi gelecek sayımızda sizlerle paylaşacağız.

plancı adaylarının ankara düşleri

Ankara üzerine kentsel ölçekli projeleri esas aldığımız bu sayıya bir katkı da, Gazi Üniversitesi'nin Şehir ve Bölge Planlama Bölümü öğrencilerinden geldi. ŞBP 344-Çevre Projesi dersi* kapsamında gerçekleştirilmiş çalışmalardan bir seçki, atölye hocalarından Dr. Nuray Bayraktar kanalıyla, bizlerden sizlere ulaşıyor: Plancı adayları, önemli kentsel alanlara ilişkin hayallerini bizlerle paylaşmak istiyor...

TARİHİ KENT - SARAÇOĞLU MAHALLESİ

Yasemin Kunduz

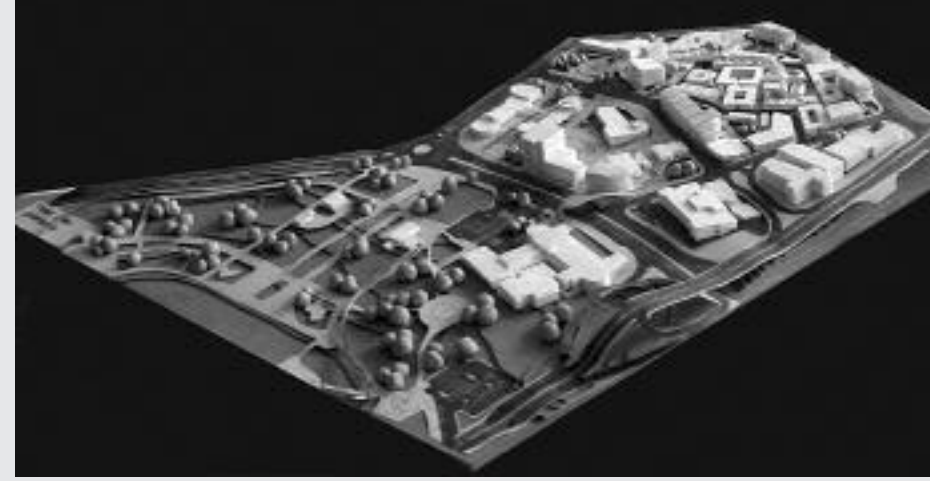
Saraçoğlu Mahallesi'nin, Kızılay kent merkezindeki sosyo-kültürel donatı eksikliği karşılayacak şekilde ve merkezin kullanılabilirliğini arttırmak adına "sanat akademisi"ne dönüştürüleceği; içinde mimarlık , edebiyat , resim-heykel-fotoğrafçılık fakülteleri, tiyatro-sinema ve sahne sanatları bölümlerinin yer alacağı varsayılmış; mahallede gençlerle burayı kullanacak yayaların bir araya geldiği dinleti alanları oluşturulmuştur. Önerilen meydanda kapalı-açık spor alanları, şiir-dinleti-resim köşeleri, açık-kapalı sergi salonları, mini konser salonu, tiyatro-sinema salonu yer almaktadır. Güvenpark'ın düzenlemesinde Yüksel Caddesi ve Metro çıkışları gözönüne alınmıştır. Maltepe Pazarı alanda bir sorun olarak görülmüş ve burası yine gençlerin, yayaların kullanacağı fuar alanı olarak düzenlenmiştir. Maltepe Otoparkı da bu alana hizmet edecek kapasiteye getirilmiştir.

*Söz konusu proje dersi 2003-2004 Bahar Döneminde Prof.Dr. Orhan KUNTAY, Doç.Dr. Zuhul ÖZCAN, Doç.Dr. Mehmet TUNÇER, Öğr.Gör.Dr. Nuray BAYRAKTAR, Araş. Gör. Dr. Murat YILDIZ, Araş. Gör. Nazım ÖZER, Araş. Gör. Aybike CEYLAN, Araş. Gör. Ülkü DUMAN, Araş. Gör. Aysu UĞURLAR tarafından yürütülmüştür.

GENÇLİK PARKI

Tuğçe Şanlı

Gençlik Parkı ve İtfaiye Meydanı'na tarihi kimlikleri yeniden kazandırılarak, bu alanın kültür ve ticaret merkezi haline getirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda Gençlik Parkı'nda sağlıklaştırma, İtfaiye Meydanı ve Bit Pazarı'nın bulunduğu alanda yenileme yapılmıştır. Bit Pazarı'nın bulunduğu alan tarihi ticaret yapılarıyla değerlendirilirken ticaretin niteliği değiştirilmemiştir. İtfaiye Meydanı'nda yapılan yenileme sonucunda alan kültür merkezi olarak değerlendirilip, çalışma alanı bütünündeki yaya dolaşımı ve diğer kültürel alanlarla bağlantıları kurulmuştur.

Alternatif ulaşım sistemlerinde Park içerisindeki mini tren, İstasyon Meydanı'ndan başlayan ve Kale'ye uzanan tramvay hattı ve mevcut metro güzergahı 3'lü bir ulaşım sistemi içerisinde değerlendirilmiştir. Park'ın kimliğinin yok olmasına neden olan ve alanın yeşilinden çalan eğlence birimleri ve gastronomi birimleri minimumda tutulmuş; park, dinlenme ağırlıklı kültürel bir mekan olarak sağlıklaştırılmıştır.

ULUS / HACIBAYRAM CAMİİ VE ÇEVRESİ

Elâ Ataç

Hükümet Meydanı, Roma Hamamı, Hacıbayram Camii, Ogüst Mabedi, I. ve II. Meclis ile İş Bankası ve Sümerbank gibi yapılarla farklı bir çok dönemi içinde barındıran alan, bugün bir çöküntü alanı haline gelmiştir. Dolayısıyla projenin amacı bu kimlikli yapıları yaya akslarıyla bağlayarak ve kimi yerlerde (Hükümet Meydanı, Meclis Bahçesi gibi) 1930'lu yılların orijinal tasarımlarına geri dönerek yaşam kalitesi yüksek, yeni bir çevre oluşturmaktır. Bu amaçla da mevcut kamu yapıları, ticari, dini ve tarihi yapılar değerlendirilmiş, organik dokuya sahip alanlarda ise ticari ihtisaslaşma ve konut düzeni korunmuştur.

ULUS

Özge Aras

- Yeni yapıların saçak yüksekliği geleneksel dokudaki diğer yapılarla eş ve uyumlu olacaktır.
- Sağıklaştırılacak veya çevreye uyumlu hale getirilecek yapılarda gerçekleştirilecek uygulamalar ayrıntılı projelerle belirlenecektir. Bu yapıların döşeme-tavan-cephe gibi elemanlarının onarımı sağlanacak ve kullanılabilirliği artırılacaktır.
- Kentsel sit alanındaki geleneksel dokuda doğrudan taşıt trafiğine açık yol ve otoparklar yoktur. Gereğinde taşıt trafiğine açılan yaya yollarıyla servis sağlanacaktır
- Kentsel mobilyalar ve peyzaj çevreyle uyumlu olacaktır.
- Ticari kullanımlarda yer alan reklam panolarının yapının rengiyle eş ve uyumlu olması sağlanacak; büyüklüğü yapının elemanlarıyla orantılı olacak; konulduğu yer tarihi yapının görünümünü olumsuz etkilemeyecektir.

ANKARA KALESİ

Pınar Şahin

1/1000 ölçekte ise yapılan analitik etüdler ve koruma amaçlı imar planı doğrultusunda, dokuyu bozan mimarideki yapılar yıkılmış, Kale, fiziki olarak eski görüntüsüne kavuşturulmuştur.

Kale'de, 'sözleşmeli mecburiyet' sağlanarak kullanıcı grubu değiştirilmiştir. Yeni kullanıcı grubu sanatçılar olacak ve İçkale'de ikamet edecekler; dolayısıyla içkale, konut, sanatçıların atölyeleri, pansiyon alanlarından oluşacaktır. Dışkale'de ise, halihazırda başlamış olan işlev dönüşümü devam ettirilmiştir. Çalışma alanı içerisindeki Hisar Parkı kent balkonu olarak değerlendirilmiş, mevcut odeon ve çevresinin festival alanı olarak kullanımı önerilmiştir. Halihazırdaki otopark alanı otobüs, özel araç ve engelli araç seçenekleriyle 100 araç için yeniden düzenlenmiştir. Kale kapısı özellikle vurgulanmıştır.

İSTİKLAL MAHALLESİ

Zehra Yiğitbaşı

Toplumsal hafızasında oluşmuş, yaşlı bakımevi, huzurevi gibi olumsuz ve çağdışı yaklaşımların aksine, yaşlıların dış dünyayla ilişkileri kesilmeden yaşamlarını mutlu, huzurlu, sağlıklı geçirmelerini ve tedavi olmalarını sağlamak için çalışma alanında yaşlılar merkezi önerilmiştir. Alan içerisinde, kültür ve sanat evleri, müzik evleri, dinleti meydanı, sergievi, dansevi, fasilevi, oyunevleri, ahşap ve bakır işleri atölyeleri, kitap okuma birimleri tasarlanmıştır. Mahalle içinde bulunan, tarihi hamamların sağlık ünitelerine dönüştürülmesi öngörülmüştür.

.Çevre hastahanelerden gelen hastalar bir alt geçitle alana ulaşırken, dışarıdan gelecek olan hastalar için Gar'dan, Metro (Ulus) İstasyonuna ulaşan, oradan da İstiklâl Mahallesi'ne gelen tramvay hattı düşünülmüştür.

ULUS / HANLAR (Müzeler)

Nihal Hasusta

Ulus-Çıkırıkçılar Yokuşu ve Hanlar Bölgesinde bulunan anıtsal nitelikteki tescilli yapıların korunabilmesi ve kentsel yaşama dahil edilebilmesi için bu yapılara kültürel fonksiyonlar kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla Kültür ve Turizm Bakanlığı'na ait yapı, Anadolu Medeniyetler Müzesi, Çukur Han, Çengel Han, Zaraf Hanı ve Pilavoğlu Hanının restorasyon projeleri yapılarak işlevleri müzeye dönüştürülmüştür. Bu şekilde bir müzeler bölgesi oluşturularak, bu aksın Çıkırıkçılar Yokuşu'yla bütünleştirilmesi amaçlanmıştır. Böylece tüm Ankara'ya ve dış turizme yönelik yaşayan bir tarihi çevre oluşturulmaya çalışılmıştır.

BATIKENT / ANFİLERİN KATKISI

C. Füzuan Helaloğlu

Projenin temel konsepti kentin meydanlarının ve meydanları oluşturan yapıların tamamen kentle bütünleşik olmasıdır. Alanda bulunan mevcut okulun duvarları kaldırılarak kentle bütünleşen bir alan olarak tasarlanmıştır. Klasik sınıf anlayışının ötesinde, öğrencileri kentten koparmadan soğuk eğitim anlayışından uzak bir anfi eğitim verilmesi önerilmiştir.

BATIKENT/ ENGELLİLER MERKEZİ

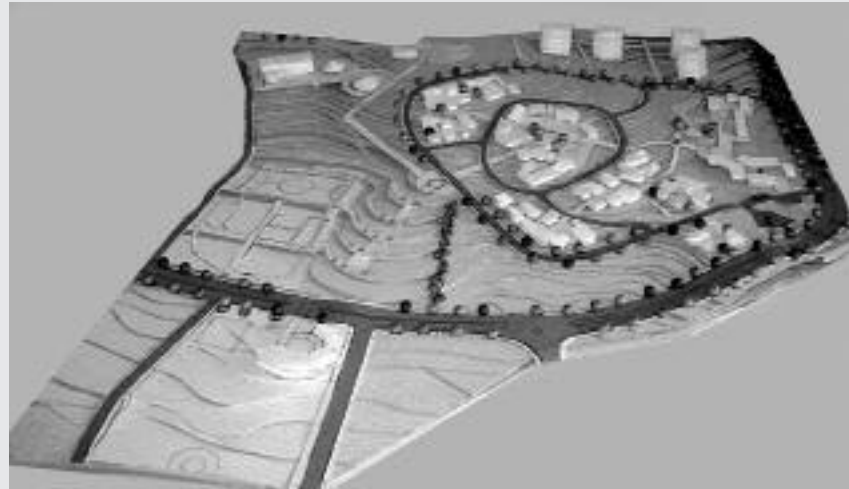
Ezgi Sarmusak

Batı Kent Ergazi Köyü'nü yalnızca Batı Kent'teki değil, ülkemizdeki tüm engelli çocuklara yönelik bir "Zihinsel Engelliler İstihdam ve Yaşam Merkezi"ne dönüştürme kararı alınmıştır.

Bu yaşam merkezi, özel eğitim okulu, terapi merkezi, atölyeler, spor alanı, sosyal tesis ve eğlence alanı, kimsesiz engelli çocukların kalabilecekleri konutlardan oluşan, 18 hektarlık alanda 500 çocuğa

eğitim ve istihdam olanağı sağlayan bir merkezdir.

Zihinsel engelli çocukların üretim yapabilecekleri, ürettiklerini pazarlayarak para kazanabilecekleri, kendi ayakları üzerinde durabilmenin ve hiçbir ayırım olmaksızın yaşlılarıyla birlikte bulunmanın mutluluğunu yaşayabilecekleri donatılar bu alanın dışında yer almaktadır. Çocukların engelli olmayan çocuklarla yapılacak çeşitli aktivitelerle sosyal hayata uyum becerileri geliştirilecektir.

BATIKENT/ EKOLOJİK EĞİTİM OKULU

Lale Pekel

Ergazi Köyü'nde yapılan analizler sonucu saptanan sorunlara çözüm getirmek ve doğayla uyumlu, çevreye duyarlı yaklaşımın sadece düşüncede kalmaması, uygulanıp hayata geçirilmesi, yaşam biçimine dönüştürülmesi için, ekoloji eğitimi veren bir okul önerilmiştir. Bu okul, çocukların her doğal eylemi gözlemleyebilecekleri, sonuçlarını değerlendirebilecekleri, hayata katkısını irdeleyebilecekleri bir okul olacaktır. Okulun kendisi güneş enerjisiyle elektrik enerjisi elde eden, güneş panellerini ve fotovoltaik güneş pillerini kullanan bir okuldur.

Ayrıca bu okul atık suyun tekrar arıtılıp kullanılabilirdiği bir sisteme sahiptir. Okulda yağmur suyu toplanarak, okulun bahçesini sulamada, okul içi temizliği vb. için kullanılacaktır. Enerji, rüzgar enerjisinden, üretimin iç mekandan izlenebileceği bir düzenek kullanılarak üretilmektedir. Okulda, eğimli bahçelerde değişik kök yapısına sahip bitkiler yetiştirilip, yağmur ve

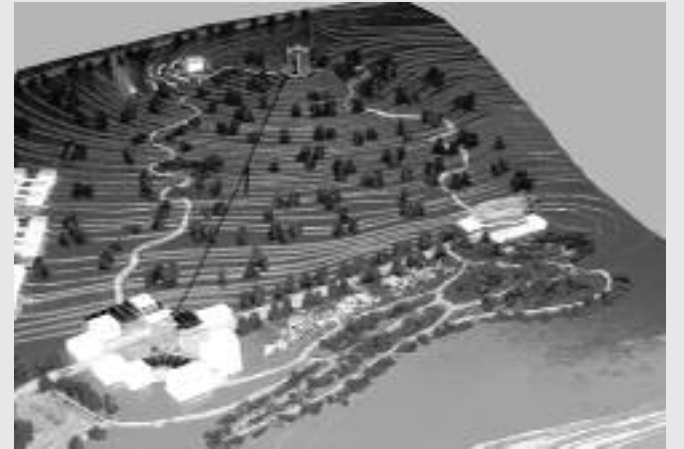

ÇAYYOLU

Sema Akbay

Ankara-Eskişehir Yolu bağlantılı Ümitköy-Çayyolu yerleşme alanı içerisindeki Çayyolu Köyü'nün prestijli konut alanlarının baskısı altında kalması ve kötü kalitedeki yapılaşması, altyapı, otopark, yeşil alan yetersizliği, ticaret alanlarının yol boyu yerleşmesi ile oluşan görüntü kirliliği, trafik sıkışıklığı bu alanda bir dönüşüm projesini gerekli kılmaktadır.

Ticaret alanlarının biraraya toplanarak oluşturduğu meydana bağlı 1.derece yaya aksının bir ucu 'odeon'a-gösteri alanına bağlanırken, diğer ucu spor alanına bağlanmaktadır. Önerilen diğer bir ulaşım türü ise spor alanından ve ticaret meydanından başlayan ve 2 ayrı bakı noktasında sonlanan teleferik hattıdır. Çalışma alanının kuzey ve güneyinde bulunan bakı teraslarının, ticaret ve spor alanı ile organik yollarla bağlantısı kurulmuştur. Güneydeki bakı noktasının batısında oluşturulan açık hava sineması eğitime uygun olarak doğal oturma birimleri ve bağlantılarıyla tasarlanmıştır.

Ankara Mezarlıkları

“ANKARA’NIN TAŞINA BAK”

Ali Cengizkan

Cebeci Mezarlığı kuşbakışı perspektif, Martin Elsaesser; 1935.

Mezarlıklar, bir kentin olmazsa olmaz parçalarını oluştururlar. İki nedenle: Birincisi, kentin olmazsa olmaz ögesi insanlar, yeryüzündeki sınırlı ömürlerini tamamlayıp öldüklerinde, bedenlerini sağlıklı bir biçimde "toprağa vermek" gereklidir. Bu naif ve cismani açıklama, oldukça maddi ve sıradan ilk nedeni oluşturur; ancak ikinci nedenin de birincisi kadar güçlü olduğunu unutmamak gerekir. O da şudur: Mezarlıklar, "geride kalanlar" için önemlidir. "Geride kalanlar" "yaşamdan ayrılanları", yeryüzündeki birlikteliklerini kan bağıyla, sevgi ve dostlukla paylaştıkları sevdiklerini, onların bedenlerinin 'son' kanıtları olan mezarları yoluyla da anımsarlar. "Geride kalanlar" için mezarlıklar, bir barınaktır; anılarını, düşlerini, sevgilerini oraya gömmüş, orada saklıyorlardır.

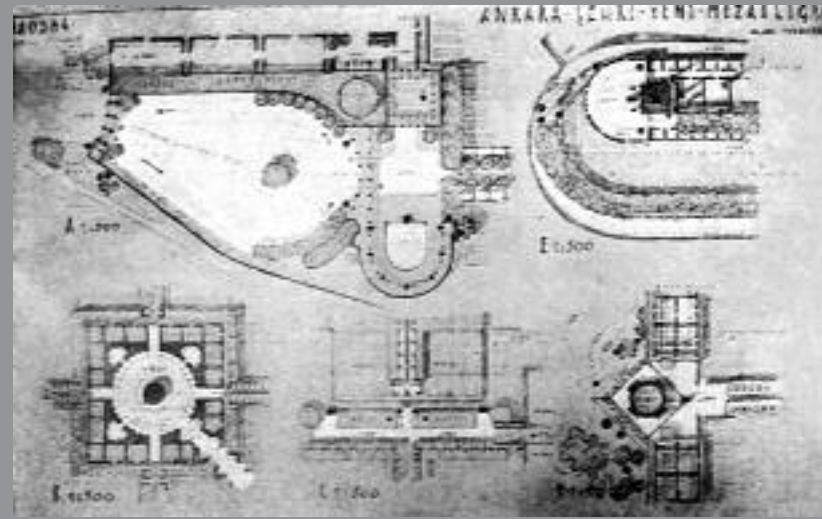
Anadolu coğrafyasında mezarlıkların "nekropol" yani "ölüler kenti" boyutunda, bu denli eski bir gelenek ve kültür oluşturmalarına, halkların kendi mezarlıklarını da kentleri gibi kurmalarına, biçimlendirmelerine, anlamlandırmalarına şaşırılmamak gerek. Kentli için kentte barınmak, çalışmak ve yaşamını sürdürmek, çoluk çocuğa karışmak ve onları yetiştirmek, kendini tazelemek ve geliştirmek, bütün bu edimleri gerçekleştirirken de, geçmiş ve geleceği ile kendini varetmek anlamına gelir. Dolayısıyla "kentte barınmak", mezarlıkların varlığına da gerek duyan, hem mezarlığı yaratan ama hem de öznenin ona bağımlı olduğunu unutmaması gereken, **tersinir bir edimdir**.

Ankara İçin Tarihçe

Büyüyen her kentin önündeki engellerden birisi yeni alanları yerleşime açmak ise, en az onun kadar önemli ikincisi de artık 'eski' olarak kabul edilecek olan kentin çeperinde yer alan sanayi, küçük üretim ve mezarlık alanlarının, "yeni kent"in resmi içinde

nerede yer alacağı ve dönüşüp dönüşmeyeceğidir. Modern bir başkent olarak kuruluşunda Ankara'nın önündeki sorunlardan birisi de, mezarlık alanları ile ilgiliydi. Çoğu Kurtuluş Savaşı dönemine tarihlenecek ve çok kapsamlı olmayan sanayi, askeri üretime ilişkindir ve baruthane - kışla - talimgah gibi alanların dönüşümü ya da sorunsuz biçimde kentin kullanımına dahil edilmesi kolay olacaktır. Oysa Ulus'un Batı yönünü tarifleyen ve bugünkü Roma Hamamı'ndan güneyde Namazgâh'a kadar inen bölge, Ortodoks ve Müslümanların gömüldükleri mezarlık alanlarını oluşturmaktadır. Yine Hacıbayram Camisi ve Augustus Tapınağı bahçeleri, Kızılbey Türbesi ve çevresi, Karyağdı Hatun Türbesi çevresi, Arslanhane Camisi ve Zaviyesi ile Türbesi ve çevresi ile caminin doğu bölümü, Kesikbaş Türbesi ve çevresi, Cenabi Ahmet Paşa Camisi ve Türbesi çevresi, kimi mescit ve tekkelerin bahçeleri de küçük ve dağınık mezarlık alanlarını oluşturmaktadır.

Aslında 1917 yangınından sonra başlayan mezarlıkların taşınması ve mezarlık alanlarının başka kullanıma özgülenmesi (tahsisi) 1924 yılına kadar

Cebeci Mezarlığı/Beş bölgede detaylar; 1/500; Martin Elsaesser; 1935.

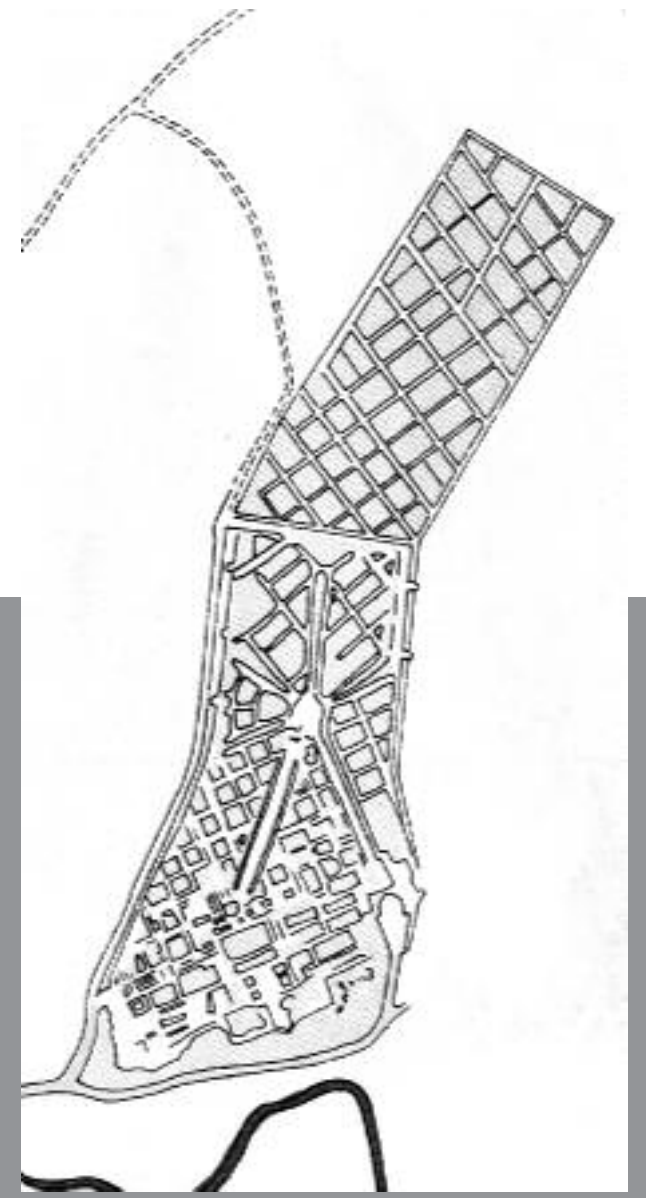
Cebeci Mezarlığı/Plan, 1/1000; Martin Elsaesser; 1935.

yapılarının ortaya çıkışı böyledir.¹ Cebeci'de bulunan ve bugün Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Cebeci yerleşkesi olan alan, Gülhane Askeri Hastahanesi'nin birinci dönem yerleşkesidir;² bu nedenle, Askeri Şehitlik de hemen Hastane'nin arkasında kare bir yerleşim olarak tasarlanmıştır.

1924 yılında tek ve merkezi bir Şehir Mezarlığı düşüncesi ortaya çıkacak ve kent planında yer ayrılması gerçekleştirilecek, bugünkü Asri Mezarlık'ın temelleri böylece atılacaktır.³ Her alanda olduğu gibi mezarlık kültüründe de, kamu sağlığı (yani hıfz-ı sıhha) açısından gelen modernleşme ya da dönemindeki adıyla "asrileşme", mezarlık alanlarının toplulaştırılmasını, yeniden tasarlanmasını, hatta Asri Mezarlık alanının da yanışma ile elde edilmesini getirir. Uluslararası yarışmaya beşi Türk 12 yarışmacı katılır; aslında "üç ecnebi ile bir Türk daha gelmişse de" bunlar geç kaldığı için kabul edilmez.⁴ Yarışmanın uluslararası oluşu, konuya verilen önemi göstermektedir: Sonuçta ise, birinci, ikinci ve beşinci ödüller, yabancı mimarlara verilmiştir. O dönemde Ankara'da bulunan önemli Alman mimarı Martin Elsaesser'in projesi birinci seçilmiş ve uygulanmıştır.⁵ Mezarlığın

topoğrafya ve kentin silüeti ile, Ankara Kalesi ile ilişkisi ve kendi alt alanlarının denge ve oranları gözetilmiş, tasarlanmıştır. (Resim 1) 1/1000 ölçekli plan ve mezarlık yönetmeliği yanısıra, Elsaesser, araba yaklaşımı ve kabul bölümü (A); park meydanı (B); havuz alanları (C); devlet büyükleri bölümü (D) ve şehitler abidesi (E) alanları konusunda 1/500 detay çizimleri üretmiştir. (Resim 2a-2b) Bunlar sonucunda Cebeci Mezarlığı'nda bugün bile oldukça "çağdaş ve ferah" kullanımlı bir mezarlık oluşumu halen "ayırddedici" biçimde gözlenmektedir. (Resimler 3 ve 4)

1940'lı yıllarda Cebeci Mezarlığı'na yeni bir ek yapılır: Sıradan görülebilecek bu ek, çapraz ızgara bir planla, mezarlığı kuzeye, bugünkü Siteler'e doğru uzatmaktadır. (Resim 5) 1960'lı yılların sonuyla başlayarak artık Asri Mezarlık olağan yeni definlere açılmayacak kadar yetersiz kalacaktır. Aynı dönemde "konut sorunu" konut niceliği ve niteliğinin yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. "Mezarlık sorunu" ise mezarlık alanının yeni gömmelere izin vermeyişinden, yani mezarlık sayısı niceliğinden ortaya çıkacaktır, nitelik konusunda ilgilenen bir "sorun tanımı" henüz ortada yoktur.

Cebeci Mezarlığı; Ankara 1946 Planı'nda genişletilmiş durumda.

Cebeci Mezarlığı; bir aile gömülüşü; 1950'ler.

Cebeci Mezarlığı; tek gömüt; 1950'ler.

Günümüzde Mezarlıklar

Tersinir edim demiştik: Şimdi mezarlıklara bakarak yapacağımız bir "okuma" ile, şunları da görebiliriz: 1940'lı, 1950'li, 1960'lı yıllarda Ankara sokakları nasıl titiz olarak tasarlanmış ve inşa edilmiş konutlarla doluydu, mezarlıkları da öyle mezarlarla dolu. Yapılı çevreye gösterilen özen, nekropole gösterilen özenle büyük paralellik gösteriyor. Geçmişte, yaşanan konut çevresinin ışıklılığı, yeşil ve altyapı açısından sağlıklı oluşu, mahallenin anlamlılığı, "çağdaş dünya görüşü"ne uygunluğu ve insaniliği nasıl sokak genişliği, yapı yüksekliği, parsel düzeni, genel mahalle düzeni tasarımı gibi elle tutulur mimari ilke, ölçüt ve terimlere dayanıyorsa, aynı biçimde toplumsal normları da ortak paydasında bulunduruyor. Oysa 1980'li, 1990'lı ve 2000'li yılların yapılı çevresindeki bütün olumsuzluklar, Karşıyaka Mezarlığı'na yansımış gibidir (Resim 6) :

a. Kentteki düzensizlik mezarlığa da yansımıştır: Daha önce define açılmayan yerler, köşebaşları, parsel ya da ada başları yönetim tarafından satılmakta ve hem plan dışı bir sıkışma yaşanmakta, hem de gömülme tarihi bazında yerleşim, karakter değiştirmektedir. Konut bölgelerindeki yasa dışı gelişime ya da 1960 yılı öncesinde yapılaşma zorluğu nedeniyle yerleşim dışında bırakılan bölgelerde parselasyona izin veren İmar Yönetimi gibi, Mezarlık Yönetimi de yerleşmiş ve rant artışı sağlamış bölgelerde yeni parseller yaratarak kendisi de rant sağlamaktadır.

Karşıyaka; apartman-mezar benzeşimi. Fotoğraf: AC.

Karşıyaka; tepelere tırmanan ve birbirine karışan "mezarlık mahalleleri". Fotoğraf: AC.

b. Karşıyaka Mezarlığı çevre bakımı çok kötü durumdadır. Bekçi ve görevliler olmasına karşın, bunlar herhangi bir alan içindeymişçesine davranmaktadır; sahiplenme yoktur. Bunun sonucunda, örneğin, zaten düzensiz olan mezarlık içi çeşmeleri sık sık çalınmakta; suyu olan ancak içinde suya erişilemeyen bir mezarlık alanı tablosu ortaya çıkmaktadır.⁶ Bakım konusu, örneğin özellikle bir sel baskını sonrasında en üst noktaya tırmanmıştır. 1999 -2000 yılları arasında, Karşıyaka Mezarlığı arkasındaki tepelerden kopup gelen sel, mezarlık ön duvarlarını iki-üç yerde uçurmuş, mezarların 30-40cm yüksekliğine kadar kum ve çamur dolmuştur. Mezarlık Yönetimi ise sorunu, mezar yollarını yeni kotlara göre ve iki tarafına kaldırım taşı döşeyip arasını betonyerde karılan mozaik beton ile doldurarak çözmüştür. Mezarlara yapılan saygısızlık mı; yoksa toprağın üzerini suyu emmeyen bir malzemeyle kaplama aptallığı mı; yoksa şehirde olduğu gibi, mezarlık alanını da sık sık kaldırımı yenilenen bir rant alanı olarak algılamak mı? (Resim 9)

c. Cebeci Mezarlığı'nın aksine Karşıyaka Mezarlığı, bir "anlam boşluğu" içinde bulunmaktadır. Dikdörtgen izgara planlı bu mezarlıkta, alt bölgeler oldukça yeni alanlar perde duvarlı sistemle hazırlanmakta; izgaraların birbiriyle kavuştuğu yerler de dahil, izgara içi, sayısı, sırası, sıra başı gibi bir anlam bile kalmamış bulunmaktadır. (Resimler 7-8) Hatta 1. kapı ile 4. Kapı arasında bir karşılaştırma yapıldığında, parsellerin, dolayısıyla defin alanının daraldığı görülmektedir. Bu durum, bütünüyle bir

Karşıyaka; tektipleşme. Gelir durumu ve ayrılan aile bütçesinin göstergesi olarak biçim ve boyutlandırma farklılaşması. Fotoğraf: AC.

Karşıyaka; parsel arası yaya yolu. Ağaç dikmeye, iki kişinin geçmesine, oturulup "iki satır" düşünmeye elvermeyen "kaldırımvari" boyutlandırma. Fotoğraf: AC.

"m²" saplantısı ile davranılan "yap-sat apartmanlaşma dönemi"nin aynasıdır aynası olmaya ama, buna değer mi? Bütün bu kargaşa içinde, "özel mezar tasarımı" ise ne yazık ki kentteki "konuşan figür apartman"lardan farklı değildir. Öte yandan Cebeci Mezarlığı, hala baştan ortaya konan olumlu ilkelerin ışığında, anlamsal alt bölgelerini barındırarak ayakta kalmıştır. (Resimler 3-4)

d. Mezarlıklar, kentlerimizin karşı karşıya kaldığı ve teslim olduğu "apartmanlaşma" gibi bir olguyu yaşamaktadırlar. Mezar yapımcıları, en-boy-yükseklik ve biçimi tek-tipleşmiş, tıpkı apartmanlar gibi yapım-üretim-bakım-tüketim koşulları bütün taraflarca kabul edilmiş bir biçimde, yine "çok katı", "çok monoton" ve "çok sıradan" bir çevreyi üretir olmuşlardır. Burada sonuç ürünün "beğeni"si için ne yapımcı, ne yaptıran, ne tasarımcı suçlanabilir. Mezarlık ortamı ve işletme koşulları yeniden gözden geçirilmeden bu sonuçlar üzerinde etkin olmak beklenmemelidir.

Öneriler

a. Mezarlık yerleşim politikası, genel yerleşim kararlarından başlayarak gözden geçirilmelidir. Artık üç milyonluk bir Ankara'nın tümüyle toplum sağlığına uygun, dini açıdan denetlenebilen, iyi bakımlı ve günümüze yaraşır üç-dört (belki de daha fazla) mezarlığı olabilir. İnsanların, "geride kalanlar"ın sevdiklerine kavuşurken zahmet çekmeyecekleri, toplu taşıma aracı hatta bir metro ile ulaşabilecekleri mezarlıklar, Ankara'nın yeşil alanına olan katkılarını artıracaklardır.

b. Batıkent Metrosu'na eklenecek yeni bir yan hat ile Karşıyaka Mezarlığı'nın kapılarına kadar ulaşacak olan metro hattı, kentlilerin mezarlık kullanımını kolaylaştıracaktır. Aynı biçimde, Cebeci Mezarlığı'na da Ankaray ile ulaşım yolları araştırılmalıdır. Böylece çağımıza uygun ve herkesin gönlünden geçen bir sahiplenme, Ankara'ya daha yakışır bir çevrenin

ortaya çıkmasını da sağlayacaktır. Mezarlıklar, yalnızca "geride kalanlar"a değil (ayrıca kentte kim "geride kalan" özelliğine sahip değildir ki) herkese, yeşil, bakımlı, gezilebilir bir çevre de sunmuş olacaktır.

c. Son dönemde getirilen "mezarlık bilgi işletim sistemi", mezar ve ada-parcel arama konusunda büyük kolaylıklar sunmuştur. Bunun yanısıra, Cebeci ve Karşıyaka mezarlıklarının ikisinde de Mezarlık Bakım-Hizmet Birimi kurulmalıdır. Bu birim belli ücretler karşılığında, mezarlarına bakım isteyen "geride kalanlar"a hizmet vermelidir. Çiçek sulamaktan, belli zamanlarda çiçek ve bitki bakımı yapmaya, hatta mezara "geride kalan" adına sipariş kesme çiçek koymaya kadar hizmet götürebilir.

1 Kızılay Derneği'ne (Hilal-i Ahmer Cemiyeti) yapılan tahsis daha sonra Kızılay'a kayınlmış ve 1928 yılında başlayan inşaat 1930 yılında tamamlanarak yapı 1979 yılına kadar hizmet vermiştir. (bkz. Cengizkan, Ali (2002) *Modernin Saati: 20. Yüzyılda Modernleşme ve Demokratikleşme Pratiğinde Mimarlar, Kamusal Alan ve Konut Mimarlığı*, Mimarlar Derneği 1927 ve Boyut Yayıncılık, İstanbul; 76-77.) Bu tahsis kaymasına karşın, Türk Tarih Kurumu'nun üzerinde bulunduğu sokağın adı Kızılay Sokağı olarak kalmıştır.

2 Hastahane daha sonra bugün Devlet Malzeme Ofisi yapısının hemen karşısındaki, bugün Kara Kuvvetleri Komutanlığı tarafından kullanılan askeri yapıya yerleşecek; 1970'lerin sonunda ise bugün GATA (Gülhane Askeri Tıp Akademisi) olarak bilinen Etlik eteklerinde Aşağı Eğlence semtindeki nihai yapısına taşınacaktır.

3 Cengizkan, Ali (2004) *Ankara'nın İlk Planı: 1924-25 Lörcher Planı / Kentsel Mekan Özellikleri, 1932 Jansen Planı ve Bugüne Katkıları, Etki ve Kalıntıları*, Ankara Enstitüsü Vakfı ve Arkadaş Yayınları, Ankara.

4 Yarışma sonuçları haberi ve bazı yarışma önerileri şurada bulunmaktadır. "Mezarlık Proje Müsabakası: Ankara", Mimar, y: 1- 1935, s: 11-12; 321-324.

5 Türkiye'de Martin Elsaesser, yine o sıralarda uluslararası yarışma sonucunda Sümerbank Umum Müdüriyeti yapısı için seçilen Seyfettin Arkan'ın projesi yerine yapılan Ankara'daki **Sümerbank** yapısı ile tanınmaktadır. Elsaesser, Belediyeler (İller) Bankası proje yarışmasına da katılmış, ancak bu kez, yine birinci gelen Seyfettin Arkan'ın projesi uygulanmıştır.

6 Burada, özellikle dini Bayram ve Anneler Günü'ndeki oluşumlara hiç değinmiyoruz. Bu günlerde, mezarlığa arabalı giriş kapatılmakta, mezarlık suları, akan çeşmelerden de akması diye kesilmekte, böylece "dolmuşlu-işportalı şehir"deki gibi işsiz bir kesime rant olanağı kazandırılmaktadır.

TARİHİ ÇEVREDE NELER OLUYOR ?

Nur Çağlar *

“Ankara'nın Söküklerini Dikmek” teması az sayıda sözcüğe geniş anlamlar yüklemekte. Geçmişte, günümüzde ve gelecekte Ankara'nın sorunlu kentsel alanlarına yönelik çözümleme çalışmalarını irdelemek üzere gerçekleştirilmesi düşünülen etkinliklerin amacını başarıyla anlatmakta. Dilimizin zengin dağarcığından özenle seçilen deyimmin çağrışımlarının katkısı da yadsınmamalı.

Seçilen tema bence, “bağlamsalcılık” kentsel tasarım kuramına ilişkin çağrışımlar barındırmakta. Bağlamsalcılık, geçmişe ait kentsel dokuyu gelecek gelişmelere açmaksızın dondurarak saklamanın gerçek dışılığı ile, varolan dokuyu tümüyle yitirmek pahasına yenilemenin belleksizliği arasında bir orta yol olarak belirlemekte. Yeni olanın varolan kentsel dokuya özenle kaynaştırılmasına dayanan uzlaşmacı stratejisi, özellikle Ankara'nın tarihi kent merkezi çevresinde 20-25 yıldır sürdürülmekte olan çalışmaların ilkesel yaklaşımı ile örtüşmekte. Ancak, gündelik pratikler, süreçte karşılaşılan eşgüdüm ve işbirliği aksaklıkları, iyi niyetli çalışmaların sonlanmasını geciktirmekte ve başarı düzeyini düşürmekte.

“Bülten” Yayın Kurulu'nun hazırlık toplantısında bana yöneltilen “tarihi çevrede neler oluyor?” sorusunu yazımın başlığı olarak benimsedim. İçeriği en yalın biçimiyle ifade ettiği kanısındayım.

Burada “tarihi çevre” ile anlatılan, Ankara Kalesi merkez olmak üzere Ulus çevresidir. Ankara'nın en eski kentsel yerleşimini ve yüzyılların üst üste yığıldığı korunası mirasını barındıran “tarihi çevre”de kentsel doku katmanları bir yandan sökülmemekte, diğer yandan “onarım” çalışmaları sürmekte.¹ Altındağ Belediyesi sınırları içinde bulunan, çeşitli kurum ve kuruluşların çalışma ve yetki alanlarının üst üste çakıştığı ve yürürlükteki çeşitli kentsel planlamaların kapsamında kalan karmaşık yapısı nedeniyle güçlüklerle dolu olan tarihi çevre, ‘söküklerin dikilmesi’ sürecinde bilgiyle beslenen bilincin ve duyarlılığın geliştirilmesini, özenli çalışmaların sürdürülmesinde sabırlı ve özverili işbirliğini talep etmekte.

“Bülten” okuyucularına “tarihi çevre”de olan biteni anlatmak üzere çok sayıda çalışma arasından seçerek örnekliyorum:

Ankara, Merkez Eski Kent Dokusunun Planlanması, Sağıklaştırılması ve Korunması Projesi

Bu proje kapsamında üç önemli proje yer almakta:

1. Hamamönü Koruma Amaçlı İmar Planı

Planın elde edilme öyküsü şöyle: Oğuz, Kılıçaslan, Pazar, Yenihayat, Sığınaklar, Yalçinkaya, Başkır, Çeşme, Nazimbey, Akalar, Akbaş, Alpaslan, Çimentepe, Özbekler, Turan, Sümer, Demirtaş mahallelerini kapsayan Hamamönü ve yakın çevresi, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu'nun 10.07.1986 gün ve 2458 sayılı kararı ile ‘II. Derece Kentsel Sit Alanı’ olarak belirlenir. Koruma Amaçlı İmar Planı yapılması, Ankara Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu'nun 26.11.1991 gün ve 2069 sayılı kararıyla istenir. Altındağ Belediyesi, Büyükşehir Belediyesi ve Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu Genel Müdürlüğü arasında ortak çalışmalar sürdürülür. Kültür Bakanlığı'nın 1997 bütçesine “Ankara Eski Kent Dokusunun Planlanması, Sağıklaştırılması ve Korunması Projesi” adı altında maddi kaynak konur. 27.8.1997 tarihli Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Genel Müdürlüğü yazıları ile planın yapılabilmesi yetkisinin Kültür Bakanlığı'na aktarılması için 27.8.1997'de Belediye Meclisi kararı alınır. Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 13.6.1997 gün ve 5245 sayılı kararı ile sınırları belirlenen “Ankara Eski Kent Dokusunun Planlanması, Sağıklaştırılması ve Korunması Projesi” ihalesi, 1999 yılı başında İl Özel İdare Heyeti tarafından yapılır.² 6 aşamada tamamlanması öngörülen çalışmaların 1/500 ve 1/1000 ölçekte Koruma İmar Planları ile Dutlu ve İnci Sokak Sağıklaştırma Projeleri tamamlandı. Sokak sağıklaştırma projesi kapsamında “tescilli ve tescilsiz yapıların özgün sokak dokusu ve kent mobilyası ile korunması, sağıklaştırılarak çağdaş

yaşama katılması” amacıyla röleve ve restitüsyon projeleri hazırlandı. 5. aşamada restorasyon projeleri elde edilecek.

Hacettepe Üniversitesi Merkez Kampusu, Yüksek Kurul'un belirlediği II. Derece Kentsel Sit Alanı'nın içinde kalmakta.³ Kentsel Sit sınırları, Yüksek Kurul'un 27/02/1987 gün ve 3033 sayılı kararıyla yeniden düzenlenerek son halini aldı. Ankara Koruma Kurulu'nun 13/06/1997 gün ve 5245 sayılı kararı ile kuzeydeki (Bent Deresi'ne doğru) konut bölgesi de planlama alanına katıldı.

2. Ulus Tarihi Kent Merkezi Koruma Islah İmar Planı

1980 yılında yürürlüğe giren Ulus Tarihi Kent Merkezi Koruma Islah İmar Planı, Ulus çevresinin süregelen karmaşıklığını çözmeye yönelik bir plan.⁴ 1990-1994 yılları arasında plan kapsamında Hergelen Meydanı, Hacı Bayram Meydanı ve Çevre Düzenlemesi, Keklik Sokak ve Çevresi Koruma Geliştirme Projesi, Koyunpazarı ve Çevresi Koruma Geliştirme Projesi, Saraçlar Sokak (Yangın Yeri) Kentsel Dönüşüm Projesi, Kargılı Sokak ve Çevresi Düzenlemesi, İller Bankası Mevzii İmar Planı, Karyağdı Türbesi Çevre Düzenlemesi çalışmaları yapılmıştı. 1994-1999 arası ise Can Sokak Çevre Düzenlemesi, Salman Sokak Kentsel Yenileme Projesi, Ahi Elvan Camii Önü Park Düzenlemesi etapları yapıldı.

Anafartalar Caddesi, Altındağ Belediyesi Encümeni'nin 01.05.2003 tarihli kararı ile kentsel dokunun bütünlüğünü onarmak ve sivil mimarlık örneği yapıları algılanabilir kılmak çalışmaları için pilot bölge seçilmişti. Caddenin Ulus meydanından hastaneler bölgesine uzanan kesimindeki tüm yapıların cephe bakım onarımlarının yapılması ve ticari tabelaların düzenlenmesi çalışması sürmekte. Benzer kapsamda çalışma Koyunpazarı Yokuşu'nda da çalışmalar sürmekte.

Pideciler Sokak Düzenlemesi, Şekerciler Çarşısı, Çukur Han, Çengel Han ve Ankara Kalesi Saat Kulesi girişinde meydan ve pazar yeri düzenlemesi, Yörük Dede Türbesi onarım çalışmaları da gündemde. Gündemin önemli konularından biri de yanan Modern Çarşı'nın onarımına ilişkin belirsizliklerdir.

Ulus Tarihi Kent Merkezi Koruma Islah İmar Planı alanından beş örnek çalışma : Çengel Han, Kale Sur Duvarı, Modern Çarşı, Gar Gazinosu, Salman Sokak Ahiler El Sanatları İş Merkezi

3. Ankara Kalesi

Ankara Kalesi, 1. Derece Tarihi ve Kentsel Sit Alanı olarak tescilli ve halen “plansız”. Çünkü; Altındağ Belediyesi'nin Ankara Kalesi için yaptırmakta olduğu Koruma ve Geliştirme Projesi, Altındağ Belediye Meclisi Emlak ve İmar İşleri Komisyonu'nun

SALMAN SOKAK AHİLER EL SANATLARI İŞ MERKEZİ

Ahmet Öner Köse *

30/01/2003 gün ve 09 sayılı kararıyla reddedildi. Aynı kararlar, Belediye ve proje müellifleri arasındaki sözleşme de feshedildi.⁵ Ankara Kalesi'nde çalışmalar yeniden ve Ankara Koruma Kurulu'nun 20/06/2003 tarih ve 8644 sayılı kararıyla "Ankara Kalesi Koruma Geliştirme ve Yeni Yapılanma Koşulları"na göre sürdürülmekte. Ancak aynı kararda Kurul, "Ankara Kalesi Koruma Geliştirme Planı"nın bir yıl içinde tamamlanarak iletilmesini; söz konusu plan onanana kadar Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 15/05/1987 gün ve 3194 sayılı kararıyla belirlenen "Ankara Kalesi Koruma Geliştirme ve Yeni Yapılanma Koşulları"na göre uygulama yapılmasını kararlaştırdı.

Ankara Kalesi'nden üç örnek çalışma: And Cafe, Ünlü Palyoşlar Konağı ve Angora House.

Örnek seçilen projelerin görsel dokümanları ve metinsel açıklamaları tasarımcılar sağladılar. Olduğu gibi aktarıyorum. Çalışmalar, doğaldır ki örneklenenlerle sınırlı değil. Sürdürülen çok sayıda çalışmaya karşın göz ardı edilen önemli "sökhükler" bulunmakta. Aklımda olanları paylaşmak isterim:

Cumhuriyetin başkenti Ankara'nın hiçbir zaman "ulaşım planı" yapılmamış. Günümüzde alt-üst geçit, köprülÜ kavşak, yaya geçidi, yaya bölgesi önerilerine dayanak oluşturacak araştırma, planlama, tasarım altyapısı bulunmamakta. Başka bir deyişle yapılan uygulamalara karşı çıkma ve/veya alternatif çözüm önermelerinin nedensel dayanağı bulunmamakta. Aynı dayanaksızlık sanat eserleri için de geçerli. Ayrıca, Ankara'nın kentsel mekanda herhangi bir zamanda yer alan heykel, rölyef ve benzeri plastik sanat eserlerinin envanteri de yok. 80 yıllık sokak-cadde adlarını dahi koruyamadığımız gibi, Ankara'nın kent belleğinin fiziksel kanavasını oluşturan "Jansen Planı"nın izlerini de giderek yitiriyoruz. Sahi, kent planının "eski"si nasıl korunur?

* Nur Çağlar, Doç. Dr. Gazi Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi, TC Kültür Bakanlığı, Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma (Bölge) Kurulu Üyesi.

¹Çalışmaları Altındağ Belediyesi'nce oluşturulan ve kısaca ATA K olarak anılan (Altındağ Tarihi Alanları Koruma Şefliği) birim, 3194 sayılı İmar Kanunu ve Ankara İmar Yönetmeliği ile 2863 ve 3386 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve yönetmelikleri çerçevesinde koordine etmekteydi. Yerel seçimlerden sonra bu birimde yeni düzenlemeye gidilmiştir. Ayrıca 5226 sayılı "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" Resmi Gazetenin 27/07/2004 tarihli 25535 sayısında yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

²Ankara, Merkez Eski Kent Dokusunun Planlanması, Sağıklaştırılması ve Korunması Projesi işi ÖNEN Mimarlık Planlama İnşaat Tic. Ltd. Şti.'ne ihale edilmiş olup, çalışmalar 07/06/1999 yılından bu yana sürmektedir.

³Yaklaşık 40 yıldır plansız olan Hacettepe Üniversitesi Merkez kampusu planlama çalışmaları sürmektedir. Tamamlanma aşamasına gelen bu çalışma ile birlikte kampus alanında tarihi çevrenin korunarak geliştirilmesine yönelik çok sayıda çalışmanın gerçekleştirilmesi olanağı doğacaktır.

⁴Yarışma ile elde edilen Ulus Tarihi Kent Merkezi Koruma İslah İmar Planı'nın müellifi bilindiği gibi Prof. Dr. Raci Bademli başkanlığında bir ekiptir. (R.Bademli, Turkey Ateş, Ömer Kırıl, Abdi Güzer) Prof. Bademlinin vefatından beri Proje Yürütücülüğünü Doç.Dr. Baykan Günay sürdürmektedir.

⁵Yarışma ile elde edilen çalışmanın müellifleri Tülin Akman başkanlığındaki ekiptir. (T.Akman, Ayşe Ergül, Ali Ulusoy)

Altındağ Belediyesi, Ankara Kalesi ve çevresinin bugün içerdiği tarihi ve kültürel değerleriyle, geleneksel dokusuyla, turistik çekiciliğiyle korunması ve geliştirilmesi amacıyla, pilot bölge olarak geleneksel ticaret bölgesi Samanpazarı'nda kalan Salman Sokak'taki KPA-11 alanını seçmiş; burada Ulus İlk Meclis İlköğretim Okulu yapısının korunması ve mevcut dokunun kente katkı sağlayacak şekilde yenilenmesi amacıyla kentsel dönüşüm çalışmaları başlatmıştır. Bunun için teknik ve sosyal altyapının düzenlenmesi, kent bütünüyle ve çevresiyle doğru bir bağlantı kurulması, çevreye uyumlu olarak alanın değerlendirilmesi gibi hem fiziki hem de sosyal-kültürel-ekonomik düzenlemeler bir bütün içinde ele alınmıştır. Kentsel dönüşüm/yenileme projesi çalışmaları, Ulus Tarihi Kent Merkezi Koruma İslah İmar Planı müelliflerinden Prof.Dr. Raci Bademli danışmanlığında 1997 yılında başlatılmıştır. Bu plan içerisinde, Keklik Sokak ile Saraçlar Çarşısı düzenleme alanlarının yanında bulunan Salman Sokak'ta Müdürlüğümüz'ün 1997 yılından beri yürüttüğü çalışmaların sonucunda elde ettiği imar planının genel ilkeleri şöyle sıralanabilir:

- Salman Sokak'ın eski ticaret merkezi içinde yenilenmesi ve gelecekteki gereksinimleri karşılayacak biçimde şekillenmesi ve kent merkezi ile Ankara Kalesi ilişkisinin bütünlüğünün sağlanması amaçlanmıştır.
- Ankara Valiliği ve İl Özel İdaresi talepleri doğrultusunda Ulus İlköğretim Okulu'nun mevcut haliyle korunması sağlanmıştır.
- Proje korunması gerekli tarihi, mimari, doğal ve çevresel değerleri bilimsel tekniklerle korurken, Salman Sokağın ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmesine katkıda bulunmayı temel hedef almıştır.
- Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Çukur-Çengel-Pirinç Hanlar ve Ahi-Elvan Camii ile sınırlanmış alanda çevre değerlerinin korunması, turistik potansiyelin projede değerlendirilmesi düşünülmüş ve uygulanmıştır.

Bu çalışmanın başlangıcından beri varolan tek düşünce mevcut dokuda kaçak-izinsiz yapılan ve çevre doku ile hiçbir görsel-fiziksel bağlantısı olmayan bu yapıların, bakırcılık, kalaycılık, gümüş takıccılık vb işleri yapan esnafı mağdur etmeden kaldırılmasını sağlamak; çevreye, tarihi dokuya uygun yapılanma sağlamaktır. Bu düşünce bağlamında parselasyon planı sonucu oluşan parsellerden mülkiyetin tamamının Altındağ Belediyesi'ne ait olduğu 22844 ada/3-4 parsellerde yapılaşmaya gidilmesi uygun bulunmuştur. Öncelikle kentsel dönüşüm/yenileme planı hazırlanırken yapılan mevcut dokunun rolüne göre, yapı

yapılacak alan altında kalan 19 adet kaçak-izinsiz yapının sahipleri ile yani esnafla toplantılar yapılmış, zemin katta 13 adet depolu işyeri, 1.katta 13 adet işyeri olan avan proje üretilmiştir. Hazırlanan projedeki ana kriterler:

- Tarihi koruma düşüncesi uygulamasının içerdiği salt "korumada" "korunacak dokuya uygun yapıyı" oluşturmak; yani çevre dokuda yer alan Safran Han, İlk Meclis İlköğretim Okulu, Ahi Elvan Cami, Pirinç Han, Çengel-Çukur Han ve Anadolu Medeniyetleri Müzesi eksensli 'kültür eksen'i'ndeki geleneksel dokuya ölçek, gabari, boyutlar vb ile uymak; onlarla bütünlük sağlamak;
- Bölgeyi yaşatacak işlevler vererek yapıyı üretmenin yanı sıra doğru fonksiyon seçimi,ekonomik değerlerin göz önünde bulundurulması ve en önemlisi, uygulama sonrasında yapının ve Salman Sokak'ta varolan ticari faaliyetlerin devamını sağlamak.

Bu anlamda mimari proje, geleneksel el sanatlarını destekleyecek ticaret birimleri oluşturulacak şekilde gerçekleştirilmiştir.

1/50 ölçekli uygulama projeleri üzerinden gerçekleşen inşaat ihalesi 14.2.2002 tarihinde sonuçlandırılmıştır. İmar Müdürlüğü teknik elamanlarından oluşturulan ekip tarafından kontrollüğü yapılan yapı Ekim 2003'de tamamlanmıştır. 2 Kasım 2003 tarihinde açılışı yapılan "Ahiler El Sanatları İş Merkezi" yapısının hizmete girmesi ile yakın çevrenin çehresi değişmiş; Belediyemize tarihi dokuda daha fazla iş yapmak için maddi kaynak sağlanmış; 'kültür eksen'i'nin ortasında kalan bu yapı sayesinde çevre doku rehabilitasyona uğramıştır. Öncelikle Salman Sokak, Koyunpazarı Yokuşu, Arı Sokak, Karataş Sokak ve Pirinç Sokak'ta altyapı düzenlemeleri(kilit taş kaplama) ile sokak aydınlatma elemanları ve kentsel mobilya imalatları yapılmış; konuya esnaf desteği sağlanmış; kamuoyunda kültür ve tarihe, yapıya sahip çıkma fikri oluşturulmuştur. Bu yapılardan ve mekanlardan faydalanma oranını arttırmak ve tüm Ankaralıları'a Ankara Kalesi ve eteklerindeki geleneksel ticari faaliyeti duyurmak için de "Can Sokak Antika Panayırı" adı altında her ayın ilk Pazar günü panayır düzenleyerek katkı sağlanmıştır.

Salman Sokak Kentsel Yenileme Projesi'nde "Ahiler El Sanatları İş Merkezi" ile başlayan süreç, imar planında varolan parsellerde yapacağımız uygulamalarla tarihi dokuya sahip çıkma, onu geliştirme, yaşatma düşüncelerimiz artarak devam edecektir.

* Mimar, Altındağ Belediyesi, ATA K Şefi - Altındağ Tarihi Alanları Koruma Şefliği

Restorasyon Projesi: Mine Karataş, Y. Mimar,
KM Mimarlık

Adres: Ankara-Altındağ, Kalekapısı Sokak
No:29 Kaleiçi
492 Ada / 1 Parsel
İşveren: AND Turizm

AND CAFE

21/06/2000 tarihinde işletmeye açılan tesisin 235m² kullanım alanı ve 34.00m² avlusu vardır. Bina, faaliyete geçmeden önce, çevresindeki Ankara Kalesi sur duvarlarının acilen bakım ve onarım gerekliliği problemi ile karşılaşmıştır. Bunun üzerine Maliye Bakanlığı'na müracaat edilerek, binayı çevreleyen 181 m²'lik sur duvarlarının üst kaplama ve onarımını kapsayan restorasyonu tamamlanmış ve tesis kullanıma açılmıştır.

Koruma projesinde, yapıya verilecek en uygun yeni fonksiyon, "sanat galerisi destekli kafeterya" kullanımı olarak kabul edilmiştir. Planlarda, parsel alanı dışında oluşan tüm eklentiler kaldırılmış; mevcut saçak kotu aynen kullanılmış; yapının mevcutta kısmen değiştirilen bölümleri ve kat kotları yeniden düzenlenmiştir. Büyük bir bozulmaya uğramış ahşap taşıyıcı sistem tamamen elden geçirilmiş ve kısmen çelik konstrüksiyon desteği alınmıştır. Büyük bir kısmı yok olan özgün cephe ve elemanları, çevrede yoğun olarak bulunan aynı dönem yapılaşmaların özellik ve detayları göz önüne alınarak yeniden tasarlanmıştır.

Restorasyon Projesi: Mine Karataş, Y. Mimar,
KM Mimarlık

Adres: Ankara Kalesi Demirfırka Mahallesi,
Kadife Sokak No:3
488 Ada, 17 Parsel
İşveren: SEVIN İnşaat

ÜNLÜ PALYOŞLAR KONAĞI

Temmuz 2004 tarihinde iskana açılan tesis, 522m² toplam kullanım alanı ve 98m²'lik avlusu ile hizmet vermektedir. Tescilli bina, eskinin Eğri Sokak ve Çeşme Meydanı'na cepheli köşe konumundadır. Eğri Sokak, bugün "Kadife Sokak" adını almış bir merdivenli yaya yoludur. Çeşme Meydanı ise cadde açılarak yok olmuştur. Sadece kuruyan çeşme taşı ve parsel önündeki kısmi boşluk meydanın hatırası olarak kalmıştır.

Koruma projesinde yapıya, sergileme destekli yeme içme (kafeterya+lokanta) kullanımı getirilmiştir. İç avlulu üç katlı tescilli binanın zemin katı sergi salonu ve idare; 1.katı avludan da merdivenle ulaşılan kafeterya giriş, mutfak, wc, personel birimleri; 2.kat ise 1.kattan iki iç merdivenle çıkılan lokanta, mutfak ve depo olarak değerlendirilmiştir. Restorasyon projesi öncelikle, eklentilerin, kaldırılması ile ortaya çıkan özgün plan şeması üzerinden hazırlanmıştır. Mevcut saçak kotu aynen muhafaza edilmiş, kat alanlarına hiçbir m² ilavesi getirilmemiştir.

Büyük bir bozulma içerisindeki ahşap taşıyıcı sistem kısmen çelik konstrüksiyon desteği olarak tamamen elden geçirilmiş ve çürümeye uğrayan taş duvarlar ve dolgu duvar malzemeleri ,sıva vs. yenilenerek restorasyon uygulaması kısmen rekonstrüksiyon destekli olarak tamamlanmıştır.

Restorasyon Projesi: Mine Karataş, Y. Mimar,
KM Mimarlık

Adres: Kalekapısı Sokak No:16-18 Kaleiçi
Ankara - Altındağ, 482 Ada 30 Parsel
İşveren: Muammer Uslu - Ahmet Bürtür

ANGORA HOUSE

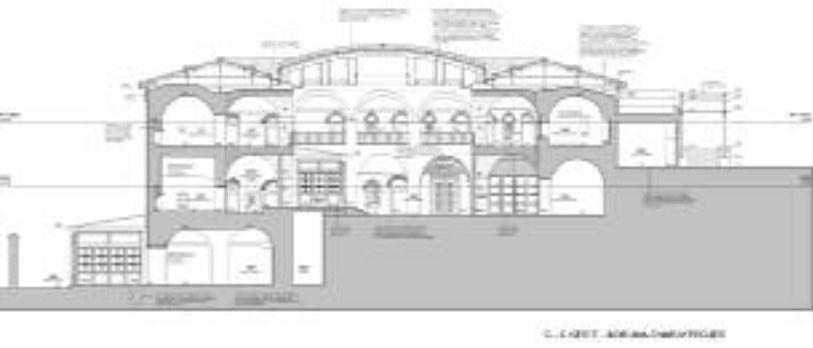
Mal sahipleri Muammer Uslu ve Ahmet Bürtür tarafından onarılan ve 1998 tarihinde konaklama amacıyla işletmeye açılan tesis, Ankara Kalesi'nin dış surlarındaki ana kapısından girer girmez 50m ileride yer alan, 401.46 m² büyüklüğünde tarihi bir konaktır. İki sokağın köşesinde bulunan konağın biri önde biri arkada iki avlusu ve iki giriş kapısı vardır. Ön cephedeki ana giriş kapısı 30m² bir taş avluya açılmaktadır. Zemin kat, tamamen taş örme duvarla inşa edilmiş, 1. ve 2. katlar bunun üzerine ahşap karkas konstrüksiyonla tamamlanmıştır. Ahşap çatılar ve ara dolgu tuğla duvar, 1. katta içten ve dıştan sıvayla kaplanmış; 2. katta ise açıkta bırakılmıştır. Zemin kattaki hayat, tandır evi, avlu, kiler, bodrum gibi mekanlar, restorasyondan sonra, mutfak, resepsiyon, lobi, kahvaltı salonu gibi alanlara tahsis edilmiştir. 1. ve 2. kattaki sofalar olduğu gibi muhafaza edilmiş, odalar yatak odası haline getirilmiştir. Birinci ve ikinci katlarda yer alan toplam 6 yatak odasına banyolar ilave edilmiştir.

ÇENGELHAN VE KALE SUR DUVARI RESTORASYONLARI

Cengiz Kabaoğlu *

Çengelhan için yürütülen çalışmalar, ilk olarak Nisan 1992 tarihinde başlamıştır. Yapının o tarihteki tasarruf sahibi Ankara Büyükşehir Belediyesi için Çengelhan'ın 'Sanat Evi' olarak projelendirilmesi amaçlanmıştır. Buna yönelik olarak belgeleme (rölöve) ve dönemleme (restitüsyon) çalışmaları, malzeme bozulmaları ve yapı statik sağlıklik test ve analizleri, tesisat-elektrik donanımları, mimari ve çevre düzenleme avan projesi ve onarım (restorasyon) fikir projesi çalışmaları yapılmıştır.

2001 yılında, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından, yapının Çengelhan Otelcilik, Turizm, İnşaat ve Restorasyon AŞ'ye kiralanmasıyla çalışmalar tekrar başlamıştır. Güncelleştirilmiş belgeleme çalışması, avan uygulama tarifleri ve ince-kaba yapıda bozulmalar ve müdahaleler çalışmaları ve raporlar Kültür Bakanlığı, Ankara Koruma Kurulu'nun 07.12.2001 tarih ve 7715 sayılı kararı ile onaylanmıştır. Ayrıca, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yapının "müze + turistik çarşı" olarak kullanılmasına ilişkin öneri de uygun bulunmuş ve onaylanmıştır. Müze olarak

kullanılması kesinleşen yapı için Koruma Onarım ve Yeniden İşlevlendirme Projesi hazırlanmış; bunu esas alarak hazırlanmış olan Uygulama Projesi ise 25.07.2003 tarihinde Ankara Koruma Kurulu'nda görüşülmüş ve 25.07.2003 tarih/682 sayılı karar uyarınca bazı düzeltme ve değişikliklerin yapılması istenmiştir.

Yapının, büyük müdahalelerde bulunulmadan müze+ turistik çarşı olarak yeniden işlevlendirilmesi planlanmıştır. Özgün işlevi konaklama olan ve buna göre biçimlenmiş olan yapıda sergileme amaçlı büyük mekanlar pek olmadığı için, daha çok taşınabilir küçük eserlerin sergilenmesi düşünülmektedir. Yanyana sıralanmış küçük mekanlardan oluşan yapının rahat gezilebilmesi için sergileme düzeni bakımından bölümler halinde değerlendirilmesine karar verilmiştir. Mekan kapılarının alçak olması, bir müze olarak yapının gezilmesini zorlaştırmaktadır. Bu durumda, yapı genelinde özgün zemin kotu araştırmaları yapılarak, gerekli görülmesi halinde, bölümlere ayrılmış odaların bazı kapıları rahatça geçilecek yüksekliğe getirilmiş ve odalar arasında geçiş imkanı sağlanmıştır.

Yapıda az sayıda olan büyük mekanların, gerçekten böyle mekanlara zorunlu olarak ihtiyacı olan lokanta, kafe, geçici sergileme vb işlevlere ayrılmasına karar verilmiştir. Örneğin, bodrum katta lokanta, zemin kattaki avluda ise kafe önerilmektedir. Zemin katta, kuzeydoğuda yer alan mekanlar tuzlanmadan dolayı statik açıdan aşırı risk taşıyacak ölçüde bozulmuşlardır. Burada bir dizi mekan arasında kalan, ileri derecede aşınmış olan duvarların kaldırılması, ancak izlerinin korunmasına karar verilmiştir. Geçici sergileme mekanı olarak bu alan düşünülmüştür.

2003'de büyük bir bölümü yıkılan Kale surlarının özgün ekleriyle birlikte onarımı çalışmaları hız kazandı.

Hacı Bayram Cami'nin kuzeybatısında yer alan tarihi sur duvarı kalıntısına bitişik olarak inşa edilen yapılar, yakın tarihte Belediye tarafından yıktırılmış veya kendi kendilerine yıkılmışlardır.' Böylece surun yıllardır sahip olduğu statik denge, bu yapıların ortadan kalkmasıyla önemli ölçüde değişikliğe uğramıştır. Ayrıca, alt ve üst yolların farklı kotlarda olması; üst kotun bir süre otopark olarak kullanılması gibi nedenlerle yapıda önemli statik sorunlar meydana gelmiş; 2003 yılında surun büyük bir bölümü özgün yerinden kopmuş, devrilerek yıkılmıştır. Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından yapı çevresinde güvenlik önlemleri alınmış; belgeleme (rölöve) ve inceleme-değerlendirme (yapısal ve malzeme sorunları, dönemleme-restitüsyon) çalışmaları ile koruma-onarım (konservasyon, restorasyon) projesi hazırlanmıştır.

Sur duvarı, zaman içinde yapılan müdahaleler ve uzun yıllara dayanan bakımsızlık sonucu çok değişmiş ve yıpranmıştır. Projede, yapıyı bütün özellikleri ile birlikte, bir kalıntı olarak; daha doğru ifade ile harabe görünümünü pek bozmadan sergilemek amaçlanmaktadır. Bu yaklaşım, içinde bulunduğumuz yüzyıl da dahil olmak üzere, yapının geçirdiği tüm dönemlerin ve bu dönemlere ait izlerin korunmasını ve sergilenmesini öngörmektedir. Kuşkusuz teknik ve estetik nedenlerle, hangi kısımların ne derece ve nasıl korunacağını özel olarak belirlenmesi gerekmektedir. Ancak, yapıda görülen ileri derecede doku bozulmalarının ve statik açıdan ortada olan zayıflıkların ciddi biçimde ele alınması şarttır. Bu konu, proje kapsamında araştırılmış ve değerlendirilmiştir.

Esasen, önerilen yaklaşım, yapının sorunlarının hassasiyeti açısından da zorunlu gibi görülmektedir. Yapı üzerindeki, yıkılan ek binaların kalıntıları, izleri içinden belirlenecek bölümlerin sergilenmek üzere sağlamlaştırılması, aynı zamanda onların sökülmesinin sur duvarına getireceği riskleri de ortadan kaldıracaktır. Dolayısı ile projede bu nokta ile ilgili kararlar alınırken; duvar üzerinde geçmişe ve içinde olduğumuz dönemlere ait kalıntıların ve izlerin

sergilenmesi fikri, karşılığını, büyük yapısal sorunlar taşıyan bu duvarın ömrünün uzatılması için mevcut eklentilerinden de yararlanılması fikrinde bulmaktadır. Söz konusu eklentilerin bir kısmının kaldırılmasıyla yapının statik dengesinin doğrudan bozulabileceği açıkça anlaşıldığı için, sur duvarının o bölümleri, mevcut eklentileri ile birlikte temizlenerek sağlamlaştırılacak ve dondurulacaktır.

Bu düşünceyle, sur kalıntısının daha büyük oranda görülebileceği ve daha ilginç unsurların yer aldığı alt kottan, Şehit Keskin Sokağı'ndan algılanması özellikle vurgulanmıştır. Bu kısımda yeterli bakış mesafesi gözetilerek bir seyir imkanı yaratılmıştır. Alt kottaki hareketli yolun kargaşasından bu önemli kültür varlığının ilişkisini bir ölçüde dahi olsun kesebilmek için belirli bir mesafede yarı açık yarı kapalı, fakat alçak bir duvar düşünülmüştür. Bu kesintili alçak duvar, yoldaki otomobillerin, minibüslerin yapının yakınına kadar sokulmasını önleyeceği gibi, oradan geçen veya sırf bu alanı ziyaret etmek için oraya gelenlere yapıyı rahatça izlemeleri için güvenli bir alan yaratacaktır. Duvar üzerinde yer yer oturma bankları olacaktır.

* C.Kabaoğlu, Koruma Mimarı, KA-BA Eski Eserler

1. Ankara Koruma Kurulu'nun 28.05.1990 tarih ve 1227 sayılı kararı ile sur duvarını kapatan bu yapıların, "...korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil edilen ve kurulumuzun, 01.05.1990 gün ve 1219 sayılı kararıyla tescil kayıtlarının devamı öngörülen taşınmazların tescil kayıtlarının, rölöve çizim ve raporlarının kurulumuza iletilmesinden sonra kaldırılmasına..." karar verilmiştir. Bu yapıların bir kısmının Belediye tarafından yıktırılması ve bir kısmının kendiğinden yıkılması ile sur duvarı belirli bir ölçüde ortaya çıkmıştır. Ancak, bu yapıların (arka, sura yaslanan duvar) izleri hâlâ sur duvarı üzerinde görülebilmektedir.

50'lerin 'LAİLA'SI' GAR GAZİNOSU

Feruze Çetin Engin *

Cumhuriyet Ankara'sının gelişiminin simgelerinden Gar binası 1934'de mimar Şekip Sabri Akalın tarafından tasarlanmıştır. Çağdaş çizgiler taşıyan ve evrensel mimarlığa yöneldiğimiz erken Cumhuriyet döneminde gerçekleştirilmiş en görkemli binalardan biri olan Gar binası,1937'de hizmete girmiştir.

Havayollarının gelişmesiyle, önce Etimesgut, ardından Esenboğa hava limanlarının yapımına kadar, devlet konuklarının karşılanıp uğurlandığı tek mekan olan Gar binası, ayrıca Ankaralılar için yeni bir kültürün, davranış biçiminin oluşmasına hizmet etmiştir: Gar binasının hemen yanında, garla birlikte planlanlanan Gar Gazinosu ve bu binanın bir parçası olan saat kulesi, uzun yıllar Ankara'nın en seçkin eğlence yerlerinden biri olmuş; Gar Gazinosu'na yabancı orkestralar ve revüler getirtilmiştir.

Değişen ihtiyaçlar doğrultusunda yapı bir süre Türk Hava Yolları terminali olarak kullanılmıştır. Yaklaşık 4 yıldır boş olan bina, TCDD'nin açmış olduğu bir ihale ile özel sektöre kiralanmıştır. Kiracının amacı binayı yeniden eski işlevi ile hayata geçirerek Ankara sosyal yaşamı için yeniden önemli, prestijli bir yemek mekanı yapmak ve ek tesisler ile turizme hizmet edebilecek toplantı salonları oluşturmaktır.

Binanın özgün halini tespit için TCDD arşiv projeleri ve eski fotoğraflardan faydalanılmıştır. Özgün yapının ana taşıyıcı ve mekan tanımlayıcı kolon ve girişleri dışında herhangi bir malzeme muhafaza edilmemiştir.

RESTORASYON PRENSİPLERİ

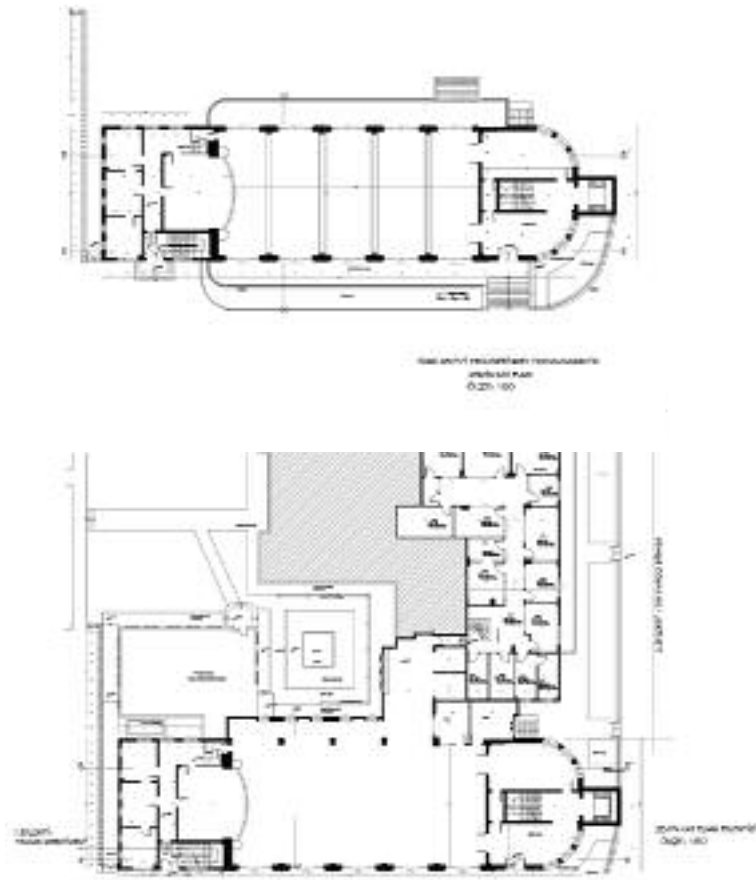
Yapının özgün elemanları mevcutsa veya belirli bir bölümü mevcutsa aynen korunacaktır. Yapıda sonradan eklenmiş bölme duvarlar özgün planlamaya uygun olarak kaldırılacaktır. Özgün planlamadan iptal edilmiş mimari elemanlar tekrar eklenecektir.(merdiven vb)

Binanın özgün işlevine uygun şekilde tekrar sosyal hayatın önemli ve prestijli bir buluşma noktası olması için gerekli sunum ve servis alanları tasarlanacaktır.

Ek yapılaşma, şehirdeki konumundan faydalanarak ve ana bina işleviyle bütünleşecek şekilde turizm tanıtım ve ağırlama fonksiyonları için kullanılacak şekilde tasarlanacaktır.

Mimari gereklilik sonucu sökülecek veya eklenecek elemanlar özgün hale zarar vermeyecek şekilde yapılacaktır. Eklenecek bölme duvarlar hafif olması açısından alçıpan olarak imal edilecektir.

* Feruze Çetin Engin, Mimar, DeCORE Mimarlık Müşavirlik İnş. Tic. San. Ltd. Şti.

temsilciliklerden notlar...

10-12 Temmuz 2004 tarihleri arasında Tunceli, Elazığ, Malatya temsilciliklerinde gerçekleştirilen toplantılarda gündeme getirilen tartışma konuları şubemiz çalışmalarına getirdikleri yeni boyutlar nedeniyle üyelerimizin bilgilerine sunulmuştur.

Nuray Bayraktar

TUNCELİ TEMSİLCİLİĞİ

Toplantı Tarihi: 10.07.2004
Katılımcılar:Burhan Kılınç,Mimar,Tunceli Temsilcisi
Cengiz Kırmızıtaş,Mimar
Cihan Sarıbiyık, İnş.Müh.
Ali Özler,İnş.Müh.,İMO Tunceli Temsilcisi

Tartışma Konuları ve Sorunlar

1. Tunceli'de gündeme getirilen en önemli sorun çarpık yapılaşmadır. .Kentte kısmi uygulamalarla sorunların çözümü yaklaşımı benimsenmiştir.Heyelan bölgesinde yoğun bir yapılaşma söz konusudur. Bu bölgede yaşayan insanların sosyal konutlara geçirilmesi ve boşaltılan alanın yeşil alana dönüştürülmesi gündemdedir. Kentte gençler için düzenlenmiş mekan ve çocuklar için düzenlenmiş oyun alanı yoktur.

2. Kentin ortasından geçen Munzur Çayı kent açısından oldukça önemlidir. Çay kenarında valiliğin istemi üzerine yapılmakta olan yapay şelale önemli bir sorun olmasına karşın bu konuda bir müdahale gerçekleştirilememiştir.

3. Munzur Çayı üzerine inşa edilmek istenen 6 adet baraj inşaatına tüm sivil toplum örgütleri karşı çıkmaktadır. Bu konuda hazırlanmış olan rapor doğrultusunda TMMOB düzeyinde destek beklenmektedir.

4. Munzur Vadisi ile ilgili olarak Avrupa Birliği'ne, vadi düzenlemesine yönelik ve istihdam sağlama amaçlı sunulan projenin Eylül ayında kapsama alınacağı söylenmektedir. Bu konu ile ilgili olarak şubeden beklenen destek oldukça önemlidir. Vadi düzenlemesine yönelik yapılacak herhangi bir atölye çalışması için tüm görsel veriler hazırdır. Bu konunun şube çalışma programı içinde yer alması beklenmektedir.

ELAZIĞ TEMSİLCİLİĞİ

Toplantı Tarihi: 11.07.2004
Katılımcılar: Yümnü Saatçi,Mimar; Elazığ Temsilcisi
Kazım Saraç,Mimar
Bayram Kavak, Mimar

Tartışma Konuları ve Sorunlar

1. Elazığ'da gündeme getirilen en önemli sorunlardan birisi belediye bünyesinde teknik eleman yetersizliğidir. Bu sorundan kaynaklı olarak ve 2001 yılına dek ihtisas ayrımının gerçekleştirilmesi nedeni ile yapılaşmada ciddi sorunlar yaşanmıştır.

2. Şu anda en güncel sorun bir grup mimarın tüm belgelerini inş. müh. teslim ederek bu meslek grubunun fiilen ve gayri resmi olarak proje çalışmaları yürütmelerine neden olmalarıdır. Projelerin bir kısmı hala bu grup tarafından yapılmaktadır. 51 mimar adres olarak Elazığ'da görünmektedir, ancak fiilen iş yapan 35 mimar vardır.

3. Tüm mimarların belediye ile doğrudan ilişkide olmaları nedeni ile çoğunlukla belediyenin yaptığı uygulamalara çekinik davranılması önemli bir sorundur.

4. Bir diğer sorun 30000m2 uygulamasına ilişkin olarak farklı uygulamalar yapılmasıdır.

5. Yönetmeliklerde temsilciliklerin görev ve yetkilerinin tam anlamıyla tanımlanmamış olmasının pratik süreçlerde yarattığı sorunlar oldukça önemlidir.

6.Bingöl'ün bağlı olduğu şubenin belirsizliği nedeni ile bu ilde yapılan uygulamalar konusunda çalışma başlatılması beklenmektedir.

7. Harput kent açısından oldukça önemlidir .Koruma Amaçlı İmar Planının ihale edilme sürecinde Temsilcilik resmi olarak yer alamamıştır. 2 mimar kişisel olarak danışma kurulunda yer almaktadır. Harput Kalesi'nde gerçekleştirilen restorasyon çalışması önemli bir sorun alanıdır. Aynı şekilde kale yakınında inşa edilmekte olan konaklama inşaatı da Harput'un silüeti açısından oldukça tartışmalıdır.

MALATYA TEMSİLCİLİĞİ

Toplantı Tarihi: 12.07.2004
Katılımcılar: Abdurrahman Yavuz,Mimar
Abdülvahap Atabay,Mimar
Aylin Oruç, Mimar , Temsilcilik Sekreteri

Tartışma Konuları ve Sorunlar

1. Toplantıda temsilciliklerin hukuki statüleri güncel bir sorun olarak ifade edilmiştir.Üye kayıt işlemleri için Ankara'ya gidilmesi üyeler açısından önemli bir sorundur.

2. Proje ihalelerinde yüzde 50 indirimle iş alan üyeler olması nedeniyle , Temsilcilik bünyesinde bu sorunu çözmek üzere üye ziyaretleri,dayanışma gezileri v.b. gerçekleştirilmektedir.

3. Temsilcilik tüm süreçlerde aktif olarak yer almaktadır. Basın danışmanlığı mekanizması vardır . İKKve Danışma Kurulu toplantıları düzenli yapılmaktadır.Her ayın 2. Perşembe günü Belediye Başkanının ve yetkililerin katılımı ile rutin toplantılar düzenlenmektedir. Belediye encümen kararları düzenli olarak temsilciliğe gönderilmektedir. Ancak burada da en önemli sorunlardan birisi doğrudan ilişkiler nedeni ile belediyenin uygulamalarına karşı tavır geliştirmenin zorluğudur.

4. Belediyede teknik eleman yetersizliği bir diğer sorun alanı olarak tanımlanmıştır. Kentte mimar olmayan kişilerin çizdiği projelere mimarların imza atmaları önemli bir sorun olarak gündeme getirilmiştir.

5. Beşkonaklar ve bu konakların bulunduğu sokak kent açısından önemli bir potansiyel alandır. Bu sokağın tüm oda temsilciliklerinin bir arada olabileceği bir biçimde düzenlenmesi düşünülmektedir.

6. Kentteki cumhuriyet dönemi yapıları tesbit edilerek Bina Kimlikleri Atölyesi'ne bildirilmiştir.

7. UIA çalışmaları için temsilcilik bünyesinde bir komisyon kurulmuştur.

KENT, YAPI; RANT ÜZERİNE

Dündar Gonca, Mimar

Öncelikle kent nedir ona bakalım. İçerisinde insanların yaşadığı ve insanın fiziksel boyutları ile sınırlı, konut, üretim, yönetim fonksiyonları bulunan ve içerisinde yeşil alanlar, alışveriş merkezleri, eğitim, sağlık kuruluşları ve bu yapıları birbirine bağlayan köprüler, alt geçitler ve yaya ve otoyollarla birbirine bağlanan yaşanabilir haldeki sosyal mekanlar bütünüdür.

Bu mekanlar sistemli veya sistemsiz veya yarı sistemli şekilde yapılar bütünü olarak yoğunlaşırlar.

Kent dokusuna bir bakalım

Örümcek ağı kent, Paris, Roma, Viyana doğrusal kent, Stalingrad paralel kent Washington ve New York arasında

Uydu kent yatakhane kent de denilebilir vs.

Kentleşme ekonomik teknolojik, siyasal ve sosyo-psikolojik etkenlerin etkisi altındaki oluşum sürecidir.

Yapıya baktığımızda ise bayındırlık ve iskan gereğiyle tesisler ve bunların yer üstü ve yer altı inşaatıdır.

Bir yapının meydana getirilmesindeki öğeler teknoloji biçim fonksiyon ve ekonomidir.

Yapılar çelik veya betonarme karkas yığma, ahşap kerpiç yapı diye de adlandırılırlar.

Yapı malzemesi mimarlık tarihi boyunca taş, kil, ahşap ve cam-çimento kireç gibi bağlayıcı gereçlerin ilave olarak da demir-kurşun-tunç gibi madenlerin kullanımıyla ve birbiriyle dans etmesi ile ise yapı meydana gelir.

20. yüzyılda ise sayısız yapı gereci, yeni yapım yöntemleri ve kimyasal madde katkıları ile nereye gideceği belli olmayan bir süreçtedir.

Rant ise işe yatırılmış paranın veya kiraya verilmiş toprağın belli bir süre içinde sağladığı gelir veya arzla talep arasında kısa süreli esneksizliğin doğduğu ranttır. Bir başka deyişle ise arz ve talebin genel şartlarının bir sonucudur

Kent-yapı ve rantta tanımlama adına kısaca baktık şimdi ise birbirleri ile olan ilişkilerinden ne tür eksiklikler ve çelişkiler meydana geliyor ona da bakalım. Bir başka deyişle yapı insanların içinde yaşadıkları içleri gerekli donatı ile teçhiz edilmiş, zeminle temel bağlantısı olan heykel demektir. Acaba bizler çeşitli yapılar yaparak gerçekten kentleri içinde yaşanabilir hale getirebiliyor muyuz.

Peki içinde yaşanabilir - kent yapabiliyor muyuz yoksa yapılar başlarını almış planlamadan uzak bir şekilde gidiyor mu ?

Örnek olarak Ankara'yı ele alırsak: içerisinde yaşadığımız çok katlı konutların içlerinde zorunlu boş mekanlar bıraktınlar, çocuklar ve gençler için onlara özgü olmak kaydı ile oyun-aktivite alanları tiyatro müzik dinleme alanları yapabilir miyiz artık yapıların bir bölümünde onlar için yaşanabilir hale getirebiliyor muyuz?

Yollarımız araba ile dolu artık çocuklar bisiklete bile binemiyorlar. İmar kanunlarında bazı değişiklikler yaparak yapıların çocuk/genç için özellikle büyük bloklu konutların içerisinde çeşitli aktivitelerde bulunmak üzere boş alanlar meydana getirmek bu kadar zor mu?

Gelelim rantla yapı arasındaki ilişkiye size Ankara'nın Kızılay meydanını örnek vereceğim söz konusu meydanda büyük bir bahçe ve şirin bir Kızılay derneği yapısı vardı Avrupa da örnekleri görülen meydan anlamında bakarsak bu bahçe Kızılay meydanının akciğeri idi.

Ancak rant'ın kaçınılmaz sonucu olarak ortaya büyük bir yapı ve mekanla uzlaşmayan bina heykel yapıldı. Kızılay meydanının nefes alma yerlerinden birisi kapatılmış oldu aynı yapı Ankara'nın dış bir arterinde yapılmış olsa idi hoş

bir bina olabilirdi, şimdi ise kocaman bir heykel var Kızılay'ın göbeğinde. Artık yeni yapılacak binalarda çocuk oyun alanları için boş mekanlar bırakabilmeli folklor, resim sanatı, kütüphane veya küçük çocukların ufak bisikletlerini binebilecekleri mahallere ulaşmak için çok mu bekleyeceğiz. Yoksa rant mı çıkacak karşımıza onunla mücadele gücümüz hiç olmayacak mı? Kentlerimizi yaşanabilir hale getirebiliyor muyuz? Mimarlar nerededirler ve yine nerededirler o çok zeki ve duyarlı Belediye başkanlarımız onları göreve davet ediyorum.

'ANKARA ÜZERİNE SENARYOLAR' TOPLANTILARI ÜZERİNE

Leman ARDOĞAN, 9079

Odamız bülteninin Temmuz- Ağustos 2004 sayısının konusu 'Ankara Üzerine Senaryolar'. Ankaralı biri olarak böyle bir çalışmayı takdirle karşılıyorum. Sorunlara sahip çıkılmadığı takdirde sorunun bir parçası olunmaya başlanıyor zamanla, Ankara'nın sorunları ise pek çok.

Ankara'mız üzerine daha pek çok senaryo yazılabilir, temennim o dur ki, sağduyunun sesi olan ve uygulanabilir senaryolar yazmak, bu senaryoların alt yapısını oluşturmak ve zamanda geç kalmadan uygulamak.

İlk önce, vatandaş kimliğimle okudum senaryoları, mimar kimliğimle değerlendirirken, kent nedir, kenti kimler ve neler oluşturur derken, Ankara'ya özgü, kent parçaları, kent bütünü, kent kültürü, kent ekonomisi, kent yaşamı, kentin sosyo- ekonomik yapısı, vb. sorularının cevaplarını aradım.

Gördüm ki, Ankara bu kez ikiye ayrılmış, kuzey Ankara- güney Ankara olarak, tıpkı daha önceki bülten sayılarında belirtildiği 'Öteki Ankara' gibi. Hep başka, öteki, kuzey, güney gibi değişik kelimelerle kent parçalanıyor. Kendi bulundukları veya bulunmayı düşündükleri çevreyi merkez kabul edip, diğer yerleri görmeyen, görse de değerli bulmayan böyle bir düşüncüyü hayretler içinde anlamaya çalıştım. Kent her şeyiyle bir bütündür arkadaşlar. Kuzeyiyle, güneyiyle, doğusuyla, batısıyla. Bir kentin yaşam parçalarını değişik kültürler oluşturmaktadır ve bir yerin kent olabilme özellikleri arasında da bu mozaik, çok seslilik adına önemli bulmakta ve önemsemekteyim.

Sayın Tezcan Karakuş Candan'ın söylediği gibi, " ... O zaman kentin kent özelliği kalmıyor. Biz bir şeyleri paylaşmak durumundayız bu kentte yaşayan herkesle..."

Ankara hakkındaki düşüncelerimi ben de sizinle paylaşmak istedim. Yapılan her çalışma, harcanan zaman ve emek, benim için çok önemli ve değerli.

Saygılarımla,

basında geçen ay

Vatan Gazetesi, 20.07.04

Cumhuriyet/Ankara, 23.07.2004

On bin mimar İstanbul'da

Yalçın DOĞAN
Hürriyet Gazetesi, 27.08.2004

BİLBAO Müzesi'ni yapan mimar da geliyor, Reichstag Binası'nı onaran mimar da... Hong Kong Köprüsü'ne imza atan mimar da geliyor, San Paolo'da gökdelenlere karşı çıkan mimar da...

İstanbul, dünyanın en ünlü mimarlarına, tam on bin mimara ev sahipliği yapıyor. Dünya Mimarlar Birliği 1-11 Temmuz 2005'te İstanbul'da toplanıyor.

Bu toplantıya ev sahipliği yapmak, pek o kadar kolay olmuyor. Anılan birlik, 1948'den bu yana üç yılda bir, dünyanın bir kentinde bir araya geliyor. Türkiye, sekiz yıldır, bu toplantıyı İstanbul'da düzenlemek için uğraşıyor. Şimdi bu gerçekleşiyor.

Kongrenin teması, kentler, mimarlıkların pazar yeri. Daha çok çoğulculuk kavramının tartışılacağı bir tema.

Ev sahipliğini Türkiye Mimarlar Odası üstleniyor. Kongre nedeniyle, İstanbul'da Kongre Vadisi denilen alan, Lütfi Kırdar ve Cemil Reşit Rey salonlarıyla Açık hava Tiyatrosu bölgesi yeniden düzeleniyor. Onun için proje yarışması açılıyor. Yani, o bölge yeni bir yapıya kavuşuyor. Gelecek yıla yetişmek üzere.

Habitat'tan sonra, NATO filan değil, en büyük kongre bu. Düşünsenize, dünyanın ünlü on bin mimarı İstanbul'da!..

Dekorasyon Mimarlık Tasarım, 07.08.2004

Çankaya Belediyesi'nden Kentsel Kimlik Geliştirme Projesi Örnek sokaklar oluşturulacak

Sabah Gazetesi, 30.07.2004

Evrensel Gazetesi, 27.07.2004

Bu planları iptal edin

Sabah Gazetesi, 15.07.04

Hürriyet Gazetesi, 30.07.04

Sabah Gazetesi, 11.07.2004

Kurtuluş 'Kurul'a kaldı

102 bin dinardan 33 bin dinara düşen ADG işi, şil toplanı düzenlenirken de kurtuluş planı iptal edildi

Papazın Bağ'ında 9 kişi hakkında suç duyurusu

11.07.2004

GazeteAnkara, 23-29.07.2004

Sabah Gazetesi, 29.07.2004

SABAH ANKARA'NIN HABERİ YETKİLİLERİ HAREKETE GEÇİRDİ Valilik, "DUR" dedi

Birinci derece ŞT alan olan Kibre Vadisi'nde muzır kampanya için yapılan yol açma çalışmaları, Ankara Valiliği'nin talimatıyla durduruldu

Evrensel Gazetesi, 27.07.2004

Baraj yaşamı yutmasın

EDEBİ MEKANLAR

DIŞTAKİLER

Sezar Aygen, Ümit Yayıncılık, Haziran 2004

Sezar Aygen aslında bir Mimardır. Yaşamının büyük bölümünü mesleğine adanmış, alanındaki çalışmaları ile haklı bir ün yapmış, Yurt içinde ve dışında pek çok eserin ve Ulusal Uluslararası Mimarlık yarışmalarında çeşitli ödüllerin sahibi olmuş bir Mimardır...

Ancak, kendi ifadesiyle, “*Yazmanın dayanılmaz çekiliminden kendisini uzak tutamadığı*” için kaleme sarılmıştır.

Sezar Aygen'in mesleki, sosyal ve siyasal içerikli onlarca makalelerinin bir bölümü, değişik yayın organlarında yayınlanmış, bu yazıların bazıları da “*Bir bilinmeyen*” isimli kitabında bir araya getirilmiştir.

Yazı yazmanın da aslında bir “*Tasarım*” meselesi olduğuna inanması nedeniyle, kendisi için çok yeni bir konu olan, “*Roman*” yazma çalışmasına başlamış ve böylece ilk romanı olan “DİŞTAKİLER”i oluşturmuştur.

“DİŞTAKİLER”, Kastamonu'da, tarihi konaklardan birini kiralayan genç bir mühendis ve ailesinin başlarına gelen esrarengiz olayları ve bu olayların arkasını görebilmek, açıklayabilmek için verdikleri uğraşları anlatmakta, bu yolla, yaşamın gizlerine ulaşabilme olanaklarını irdelemektedir.

“DİŞTAKİLER” ile Sezar Aygen, görünenlerle görünmeyenleri, bilinenlerle, bilinmeyenleri ve inanılanlarla inanılmazları tartışabilme duvarlarını zorlamaktadır.

... Kapılar gıcırtı ile çalışan, ne oldukları ve biçimleri kanatlarda görünen, dövme demir, el işi menteşelerle yanlardaki taş duvarlara bağlanmış olan kalın ahşap kasalara tespit edilmişlerdi. Girişte, oldukça loş, hafifi nemin oluşturduğu küf kokusu hissedilen, döşemesi büyük doğal taşlarla kaplı geniş bir giriş holünde buluyordu insan kendini. Sağında ve solunda, gene eski masif ahşap kapıları olan, içinde yıkanma dolabı, yüklük bulunan iki odanın yer aldığı giriş holü, bir kapı ile bahçeye açılan arka duvara kadar uzanıyordu. Üst kata çıkan ahşap basamaklı merdiven, holün sol yanında arka duvarla birleşirken,

sağ tarafta ise ailenin en önemli yeri, mutfağı yer almaktaydı. Mutfak arka bahçe ile bağlantılı, döşemesi gene taş plaklarla kaplanmış, içinde zamanın islerini taşıyan kocaman bir ocağı ile ailenin yaşama hacmi durumundaydı. Merdivenle üst kata çıkıldığında, sofa denilen salon kenarına sıralanmış dört büyük oda ve aralarında küçük bir depo tadil edilerek modern bir banyo dairesi haline getirilmiş eski WC'ler göze çarpıyordu. Sofa, sokağa bakan üç tane cumbalı pencere ve altında “sedir” adı verilen, kilim kaplaması ile minderleri üzerinde bırakılmış oturma yeri ile son buluyordu. Zemin katta duvarlar 50 cm i bulan kalınlığı ile taştan yapılmış, pencereler ise kesme taşlarla oluşturulmuştu. Zemin kattan sonra gelen birinci katta (Konak iki katlıydı.) duvarlar incelmisti. Ahşap bir karkas içinde doldurulmuş tuğlalar ile inşa edilmiş, iç yüzlerine “badadi” denilen ahşap çıtalar çakılarak sıvanmış ve badanalanmıştı. Konağın dış yüzlerinde ise ahşap kaplama bitiriş malzemesi olarak kullanılmıştı. Döşemede de masif tahtalar serilmiş, üstleri günümüzdeki gibi cilalanmayarak eski yıllarda yapılan tel fırça ile temizlemelerin izleri ile öylece bırakılmıştı. Tavan kaplama malzemesi de ahşaptı. Duvar tavan birleşmelerinde oymalı ahşapla yapılmış kornişler üst katın tüm duvarlarını dolaşmaktaydı. Odaların pencere karşısına gelen duvarlarında ahşap dolaplar ve raflar yer almaktaydı. Depo bölümünde küçük ve dik bir merdivenle tavan arasına çıkılıyor, eskimiş eşyalar için bu bölge, dikmeler, kirişler ve sıvalı baca duvarları arasında kalan alanları ile ikinci bir depo olarak kullanılıyordu. Konağın arka tarafını kaplayan bahçe, iki yanda kalan uzantıları ile birlikte, 18x30m lik bir alandı. Arka kapıdan ve mutfağın kapısından çıkışta, 1,5 m kadar bir taş plato bulunuyor, bu platodan, 1,5 m kadar yukardaki asıl bahçeye gene taş merdivenlerle ulaşılyordu. Plato ile bahçeyi ayıran taş duvar üzerindeki saksılarda, göz alıcı renkleri ile görünen çiçekler, konaktaki bakımın hiç eksilmeden sürdürüldüğünün belirtisi idi. Bahçe, arkaya doğru sıklaşan meyve ağaçları ile doldurulmuştu. Dut, kayısı, elma, armut ile kiraz ağaçlarının yanında birkaç tane de kara dut ağacı bu yeşil görünümü zenginleştiriyordu. Ama bahçenin sol köşesinde bulunan devasa ceviz ağacı hem yeşilin sembolü oluyor hem de yüzyılı geçen yaşı ile, bahçenin tarihi hakkında bilgi aktarıyordu. Bu büyük ceviz ağacına doğru meyve ağaçları daha da sıklaşıyor, her birinin altından çıkan yeni fışkınlar, bu köşeyi loşlaştırıyordu. Sağ tarafta, üzeri eski bir ahşap kapakla kapatılmış olan kuyu, zincirinin ucunda sarkan kovası ve çıkırgı ile bu tarihi bahçenin manzarasını tamamlıyordu. Rüzgarlı günlerde hafif hafif sallanan kovanın düzenli aralıklarla çıkardığı gıcırtilar, sonraları Mert için ninni yerine geçmişti...

DOCOMOMO _ TÜRKİYE

“Türkiye Mimarlığında Modernizmin Yerel Açılımları”

poster sunuşları

Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin Bina Kimlikleri Projesi kapsamında yaptığı kimlik panoları da DOCOMOMO etkinliğinde sergilenecek. Bina Kimlikleri ve DCOMOMO danışma ve düzenleme kurulları bir çok ortak ismi içeriyor ve iki çalışma paralel ve birbirini destekler biçimde sürdürülüyor.

Kentinizdeki modern mimarlık

örneklerini mimarlık ortamıyla

paylaşmak için çağırılıyorsunuz!

10-12 Kasım 2004'de ODTÜ

Mimarlık Fakültesi'nde

düzenlemek etkinlikte poster

sunmak için son başvuru tarihi

20 Eylül 2004.

Bilim ve Danışma Kurulu Elvan Altan Ergut, İnci Aslanoğlu, Aydan Balamir, İhsan Bilgin, Cengiz Can, Ali Cengizkan, Neslihan Dostoğlu, Uğur Tanyeli ve Yıldırım Yavuz'dan; Düzenleme Kurulu ise Elvan Altan Ergut, Gül Asatekin, Nilüfer Baturayoğlu Yöney, Cânâ Bilsel, Bilge İmamoğlu, Ebru Omay Polat, Yıldız Salman, Neriman Şahin Güçhan ve Belgin Turan Özkaya'dan oluşuyor. Başvuruların en geç 20 Eylül 2004 tarihinde Düzenleme Komitesi'ne ulaşmış olması isteniyor.

Bilgi için:
ODTÜ Mimarlık Bölümü İnönü Bulvarı 06531 ANKARA
tel: 0.312.210 22 03 faks: 0.312.2101249
e-posta: docomomo_ankara@arch.metu.edu.tr
www.docomomotr.itu.edu.tr

Kamunun dikkatini 20. yüzyılda öne çıkan Modernizm'e çekmek ve “modern mimarlık, tasarım ve şehir plancılığı ürünlerini belgelemek ve korumak” amacıyla 1990 yılında oluşturulan uluslararası bir kuruluş olan DOCOMOMO (DOcumentation and COnservation of Buildings, Sites and Neighborhoods of the MOdern MOvement)'nun Türkiye Çalışma Grubu 2002 yılında kuruldu ve böylece Türkiye'deki modern mimarlık örneklerinin belgelenmesi ve korunması adına bir girişim başlatıldı.

DOCOMOMO_Türkiye Ulusal Çalışma Grubu, 10-12 Kasım tarihlerinde ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nde düzenlenecek “Türkiye Mimarlığında Modernizmin Yerel Açılımları” başlıklı Poster Sunuşları'yla bu tür geniş katılımlı bir çalışmayı başlatmayı hedefliyor. Ulusal Çalışma Grubu'nun gerçekleştireceği ilk etkinlik olan bu toplantıya, erken 20. yüzyıldan yaklaşık 1970'lerin başına kadar devam eden süreçte üretilmiş olan modern mimarlık örneklerini görsel ve yazılı belgelerle tanıtan veya yorumlayan poster sunuşlarının katılımı bekleniyor. Davetli konuşmacıların sunuşlarının da yer alacağı bu toplantının, 20. yüzyıl Türkiye mimarlığının bugüne kadar belgelenememiş olan örneklerine, özellikle de Ankara, İstanbul ve İzmir gibi büyük kentler dışındaki üretime dikkat çekmesi ve oluşacak yeni bakış açılarıyla dönem mimarlığının yeniden yorumlanacağı bir tartışma ortamı yaratması amaçlanıyor. Konferansın ardından, sunulan ürünlerin bir katalog ve CD hazırlanarak derlenmesi; seçilen bir grup ürünle daha sonra bir gezici sergi düzenlenerek, mimarlık okulları ve Mimarlar Odası şubeleri başta olmak üzere, çeşitli kurumlarda sergilenmesi ve UIA 2005 İstanbul, XII. Dünya Mimarlık Kongresi'nde yer alması planlanıyor.

Katılım Koşulları

- Başvurular DOCOMOMO_Türkiye Poster Konferansı Düzenleme Kurulu'na yapılır.
- Başvurularda, yapılacak sunuşun 300-400 kelimelik bir özet anlatımı ve sunulacak yapıyı/yapı grubunu/yerleşimi tanıtan en az 1 adet görsel malzeme (uzun kenarı 15 cm olacak şekilde en az 300 dpi çözünürlükte taranmış) tiff dosyada CD olarak, mümkün olmadığı durumda fotoğraf baskısı veya dia olarak sunulmalıdır.
- Başvurular en geç 20 Eylül 2004 tarihinde Düzenleme Komitesi'ne ulaşmış olmalıdır.
- Poster sunuşuna kabul edilen başvuru sahipleri, 10 Ekim 2004 tarihine kadar konferansa katılmak üzere davet edileceklerdir. Bilim ve danışma kurulunca kabul edilen posterlerin tümü konferans boyunca sergilenecek, bunlar arasından sunuş için seçilenler konferans oturumlarında tartışılacaktır. . Sunuşa hazırlanacak posterlerle ilgili teknik özellikler kabul edilen katılımcılara bildirilecektir. Sergilenmek üzere seçilen posterlerin hazırlanması ile ilgili teknik özellikler katılımcılara bildirilecektir.

MESLEK VE İKİ ÖMÜR

YILMAZ GÜNER 1930-2004

Mimarlar Odası Ankara Şubesi her yıl mesleğinde 30, 40 ve 50 yılını tamamlayan mimarlara, "vefa" borcunu ifade edebilmek dileğiyle bir teşekkür töreni düzenliyor. Bu tören öncesi şubede aylar süren bir çalışma ile kişilere ulaşıp, tek tek görüşmeler ve video çekimleri yapıyor, arşivlerinden fotoğraflar seçilerek her biri için bir küçük anı filmi ve sergi hazırlanıyor.

Bu yıl, tümü de İstanbul Teknik Üniversitesi'nden, aynı sınıftan 1954 yılında mezun olan 9 mimar 50 yıllık mimarlar olarak törenin onur konuklarıydı. Bu 9 kişi ile tören öncesi defalarca bir araya gelme fırsatı bulduk. Evlerine konuk olduk, eşleriyle, çocuklarıyla tanıştık, meslekte geçirdikleri 50 yılın öyküsünü dinledik. Yaşadıkları zorluklara şaşırdık, duyarlılıklarıyla, incelikleriyle büyüledik. Bu ülkede mimar olmanın, 50 yıl mimarlık yapmanın anlamını bilmediğimizi idrak ettik. Özel arşivlerini bizlerle paylaştılar, 50 yıl önceye ait fotoğrafları birlikte inceledik. Fotoğraflardaki herkesi tek tek konuştuk, güzel anıları hatırladık, başarıları övdük, yıllar içinde kaybedilenler dostları için ağıt yaktık.

Şimdi ise onlardan birini, Yılmaz Güner'i kaybetmenin acısını aileden birini kaybetmişcesine yaşıyoruz... Başarılarla dolu meslek hayatını mimarlığın sahip olduğu tüm alanlarda; akademisyenlikten, proje yarışmacılığından bakan danışmanlığına, devlet memurluğundan Mimarlar Odası yöneticiliğine, müsteşarlıktan Avrupa Konseyi temsilciliğine ve uluslararası örgütlerde Avrupa adına başkanlık yapmaya kadar, tüm alanlarda dolu dolu yaşayan Yılmaz Güner'i kaybettik. Acısını ailesiyle, Özgül Güner'le, Can Ongun'la, dostlarıyla ve sizlerle, tüm mimarlarla paylaşıyoruz.

MİHRIYE ŞENGÜL 1958-2004

Diğer acı kaybımız, 2003'de, Dünya Kadınlar Günü çalışmaları vesilesiyle tanıdığımız Mihriye Şengül oldu. Ankara'nın 1940-60 dönemi mezunlarından ilk kadın mimarlarını tanımaya / tanıtmaya çalıştığımız günlerde ulaşabildiğimiz az sayıda meslektaşımızdan biriydi. Kadınlar, dönemin mimarları içinde sadece % 10'luk bir sayıda kaldığı için, 25 kişilik bu 'duayen' grubu "% 10'lar" diye anar olmuştuk*. Cumhuriyet'in bu ilk dönem mimarlarının anılarını dinleyip, yazdıklarını okudukça, altına imza koydukları onlarca planın, yapının kalitesini gördük; berrak hafızalarından aktardıklarıyla bilmediğimiz nice detayı öğrendik... Bu insanların hafızalarının, ne denli değerli bilgiyle dolu olduğunu, yeniden, yeniden farkettik.

Mihriye Hanım, "... kadınların ve erkeklerin her alanda aynı haklara sahip olması ve bunların yaşama geçirilmesiyle 8 Mart Kadınlar Günü'ne gereksinimin kalmayacağı günlerin çabuk gelmesi" dileğini vurgulayarak bitiriyordu yaşam öyküsünü. 1988'de emekli olduğundan buyana, eşi mimar Kadri Şengül ile birlikte, dekorasyon ağırlıklı işler yapıyordu.

20 Ağustos Cuma gecesi, Mihriye Şengül'ü yitirdik. Eşinin ve tüm yakınlarının acısını içtenlikle paylaşıyoruz.

1958 Güzel Sanatlar Akademisi mezunu

Mesleki deneyimi...

1958-60 Haluk Baysal-Melih Birsal Mimarlık Bürosu
1960-62 Doğan Tekeli, Sami Sisa, Metin Hepgüler
mimarlık bürosu
1960-63 Vedat Dalokay, Nejat Tekelioğlu mimarlık bürosu
1965-70 Turizm ve Tanıtma Bakanlığı
1970-88 İller Bankası

* "% 10'un İzinde" isimli söyleşinin metinlerine ve 25 kadın meslektaşımızın yaşam öyküsüne, Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin www.mimarlarodasiankara.org adresindeki web sitesinden ulaşılabilir.

UIA YAZ OKULU YAPILDI

Mimarlar ve Afetler teması üzerinde kurgulanan, UIA 'Kentsel Yerleşmeler ve Doğal veya Diğer Afetler' Çalışma Programı etkinliği olarak İzmir Ekonomi Üniversitesi'nde düzenlenen UIA Yaz Okulu 17 Temmuz 2004'te başarıyla sonuçlandı. Sorumluluğunu TMMOB Mimarlar Odası'nın üstlendiği ve program direktörlüğünü Emine M. KOMUT'un yürüttüğü yaz okulunun sonuçları İstanbul'da gerçekleşecek 2005 UIA Dünya Kongresi'ne taşınacak.

Yaz Okulu çeşitli ülkelerden gelen 16 mimarlık öğrencisi, öğretim üyeleri, uzmanlar ve Çalışma Programı üyelerinin katılımı ile gerçekleşti. Program ilk hafta, afetle ilgili yapı ölçeğinde verilen dersler ve öğrenciler tarafından İzmir'de 3 farklı yapının deprem açısından değerlendirilmesi ve sunuşu ile gerçekleşti. İkinci hafta ise, afetlerin kent ölçeğinde etkilerini irdeleyen derslerin yanısıra öğrenilen bilgiler, İzmir'in 2 ayrı bölgesinde 4 öğrenci grubu tarafından, kentsel tasarım atelye çalışmasında uygulanarak öneriler geliştirildi. Bu arada, öğrenciler kendi ülkelerinden seçtikleri afetlerle ilgili konularda hazırladıkları sunuşları yaptılar. Yaz okulu'nun bitiminde de öğrenciler sertifikalarını aldılar.

Programın hedefi mimarların afete duyarlı tasarım yaklaşımlarının temel bir konu olduğunu belirlemek ve ancak afet bilincinin yaygınlaşması ile güvenli çözümlere ulaşılabileceğini benimsetmekti. Kentlerimizde giderek daha fazla zarara yol açan afetlere yönelik hazırlıklı olmanın vurgulanmasıyla dikkatleri bu konuya çekmek ve herkesi etkin rol almaya davet etmek amaçlandı.

UIA 2005 Dünya Mimarlık Kongresi KONGRE VADİSİ MİMARİ TASARIM YARIŞMASI SONUÇLARI

- Ödül Fatih ERDUMAN
- Ödül Nilüfer KOZİKOĞLU (ekip başı)
Fulya Özsel AKİPEK
Ceren Aydal YÜCEL
Emrah ÇETİNKAYA
- Ödül Haldun Halil AŞÇIKOCA
Recep ÜSTÜN
Filiz ŞİMŞEK (yardımcı)
Mehmet IŞIKDEMİR (yardımcı)
- Ödül Arda İNCEOĞLU (ekip başı)
İpek YÜREKLİ
Deniz ASLAN (danışman)
Oral GÖKTAŞ (yardımcı)
Sevince BAYRAK (yardımcı)
- Ödül Y. Kenan GÜVENÇ (ekip başı)
Ayşe Çelen ÖZTÜRK
Nazmiye ÖZTÜRK
Levent ŞENTÜRK
Yuvaçan ATMACA
Mert ÜÇER (yardımcı)
İsrafil KONYALI (yardımcı)
Şafak ÇAKMAK (yardımcı)
Feyza TAÇ (yardımcı)
Vahdet KİREÇCİ (yardımcı)
Emre TÜFEKÇİOĞLU (yardımcı)
Türkan YÖNLÜER (yardımcı)
Satin Alma Elif KENDİR
M. Ebru ERDÖNMEZ
Murat POLAT
Burak HAZNEDAR (yardımcı)
Satin Alma Deniz ASLAN (ekip başı)
Elif ÇELİK
Volkan LOKUMCU
Satin Alma Hakan ALDOĞAN
Jean Romain MUNVEZ (yardımcı)
Anders Lonka NIS HANSEN (yardımcı)
Satin Alma Ahmet ÇORAPÇIOĞLU
Satin Alma Mehmet Zeki DİNEKLİ
Rıza DURAKBAŞI

SERĞİ VE KOLOKYUM
Yarışmaya katılan projeler 2-15 Eylül 2004 tarihleri arasında İstanbul'da, Cemal Reşit Rey Konser Salonu giriş katı sol fuayede sergilenecektir. Kolokyum 10 Eylül 2004 Cuma günü saat 14.00-17.00 arası Cemal Reşit Rey Konser Salonu ana salonda yapılacaktır.

ÖZEL SEKTÖRDE İŞYERİ TEMSİLCİLİK SEÇİMLERİ BAŞLADI

İşyeri Temsilcilikleri Koordinasyon Komisyonu tarafından Kamu kurumlarında ve üniversitelerde gerçekleştirilen işyeri temsilcilik seçimleri, yeni dönemde Özel sektörde de oluşturulmaya başladı.

İlk olarak Yüksel Proje' de gerçekleşen işyeri toplantısında, Yüksel Proje İşyeri Temsilciliğine, **Ceyda Erciyes** ve **Yaşan Akinbingöl** seçildiler.

Özel sektörde ikinci işyeri toplantısı 18 Ağustos 2004 tarihinde Prokon mühendislik ve müşavirlik Anonim Şirketinde gerçekleştirildi. Prokon İşyeri Temsilciliği'ne de üyelerimizden **Meltem Üstay** ve **Tuba Yücel** seçildiler

Özel Sektörde yeni başlayan işyeri temsilcilik toplantılarında, özel sektörde çalışan mimarların birikiminin odaya aktarılması, çalışma alanlarına ilişkin ortamın bilgilendirilmesi üzerine etkinlikler planlanmaktadır. Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nde yeni ve taze bir dinamik oluşturacak özel sektörde oluşan işyeri temsilcilikleri, üniversitelerin açılmasıyla birlikte, öğrencilere yönelik sınıf temsilcilikleri kapsamında devam edecektir.

Özel sektör'de en az üç mimarın çalıştığı yerlerde oluşturulan işyeri temsilcilikleri için İşyeri Temsilcileri Koordinasyon Komisyonundan **Tezcan Karakuş Candan, H. Ayşen Bayazıt, Ali Hakkan, Selma Sökmen, Ayşegül Saral, Hülya Akboyraz, Devrim Kısaaloğlu, Hare Küçükkılıç** ile iletişime geçebilirsiniz.

YARIŞMA: Her kent kendi tarihini yazar...

Son başvuru tarihi 30 Nisan 2005

Milliyet kentler tarihini Örsan Öymen anısına ödüllendiriyor. Yaklaşık 20 yıldır ülkemizde bilim, sanat, kültür ve iletişim alanlarındaki çalışmalara katkıda bulunan Milliyet Ödülleri, bu yıl yeni bir açılımı daha gerçekleştiriyor. Gazeteci Örsan Öymen anısına düzenlenen ödülün bu yılki konusu Kentler Tarihi. Yarışma ile bugüne kadar ihmal edilmiş olan kent ve tarih bilincinin kamuoyunda yerleşmesine ve kentsel belleğin yaşatılmasına yardımcı olmak hedefleniyor.

Ödüle aday olacak çalışmada, Türkiye coğrafyasında yer alan herhangi bir kentin veya çevresel bağlar içinde kentleşmenin tarihsel süreci, belgelere, tarihi kanıt ve kaynaklara dayanılarak, bilimsel bir yöntemle ve kavranabilir yalın bir anlatım biçimiyle işlenmelidir.

Çalışmada o kentin ya da belirli bölgelerdeki kentleşmenin tarihsel süreçteki durumu toplumsal yaşamı, günümüze kalan/kalmayan, soyut (gelenek ve görenek) /somut tarih ve kültür zenginlikleri ele alınmalıdır.

Aday yapıtların 1 Ocak 2002 tarihinden sonra yayınlanmış ya da yayına hazır dosya halinde olması gerekir. Birden fazla kişinin ortak çalışması da aday olabilir.

Ödül: 5 milyar TL

SEÇİCİ KURUL

Mehmet ÇUBUK, Feridun EMECAN, Özer ERGENÇ, Vahdettin ENGİN, Mehmet GENÇ, Zekai GÖRGÜLÜ Ruşen KELEŞ, İlber ORTAYLI, Metin SÖZEN

Ayrıntılı bilgi için İletişim Tel: 0212 505 63 49

DEVAM EDEN YARIŞMALAR

ar+d" ÖDÜLLERİ "Gelişen Mimarlık"
Son katılım tarihi : 14 Eylül 2004
www.arplusd.com

İZMİT ESKİ BAŞİSKELE KÖPRÜLÜ KAVŞAĞI ULAŞIM SİSTEMİ VE ÇEVRE DÜZENLEMESİ FİKİR PROJESİ YARIŞMASI
Proje teslimi : 20 Eylül 2004
www.izmit-bld.gov.tr

ANAYASA MAHKEMESİ BİNASI MİMARİ PROJE YARIŞMASI
Proje teslimi : 22 Eylül 2004

Fotoğraf Yarışması:
"KARADENİZDE YÖRESEL MİMARİ"
Son katılım tarihi : 24 Eylül 2004

BEYRUT KENT ANA AKSI ve ŞEHİTLER MEYDANI ULUSLARARASI KENTSEL TASARIM FİKİR PROJESİ YARIŞMASI - BEYRUT (Lübnan)
www.beirutmartyrssquare.com
1. Aşama proje teslimi : 1 Ekim 2004

Fotoğraf Yarışması :
"YAŞA(YAN) İSTANBUL YAŞA(YAN) MİMARLIK"
Son Katılım tarihi : 15 Ekim 2004
www.mimarist.org

ÇUHADAROĞLU ALU'2004 ÖĞRENCİ PROJE YARIŞMASI
Proje teslimi : 5 Ekim 2004
www.cuhadaroglu.com.tr/html/yarisma.htm

İSTANBUL GAZİOSMANPAŞA BELEDİYE HİZMET ALANI MİMARİ KENTSEL TASARIM PROJE YARIŞMASI
Proje teslimi : 27 Ekim 2004
www.gaziosmanpasa.bel.tr

Fotoğraf Yarışması :
"ÇATILAR, BACALAR ve YAŞAM"
Son katılım tarihi : 19 Kasım 2004
www.bursamimar.org.tr

GAZİ'DE YAZ OKULU: Summer Workshop 2004

Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü, Romanya "Ion Mincu" Üniversitesi Mimarlık ve Kentsel Planlama Fakültelerinin öğrenci ve öğretim elemanlarının katılımlarıyla G.Ü. Mimarlık Bölümü'nde 11-17 Ağustos 2004 tarihleri arasında ortaklaşa bir workshop düzenlendi.

"Çağdaş Konut tartışmaları ışığında eski Kentsel Endüstri Yapılarının tekrar Canlandırılması" başlığını taşıyan altı günlük çalışma Ankaranın tescillenmiş, ancak şu an hiç bir şey yapılmadığı için yıkılmaya terk edilmiş Havagazı Fabrikası tesisleri alanında gerçekleşti.

Ankara'nın tarihsel gelişimi ve bu gelişim içinde Havagazı Fabrikasının yeri, bölgenin kent içindeki konumu üzerine yapılan bilgi aktarımı sonrasında başlayan çalışmaya Romanya "Ion Mincu" Üniversitesinden 14, Gazi Üniversitesinden 14 öğrenci ve her iki üniversiteden 4'er öğretim üyesinin katıldı. Bağlamsal ve mekansal sorunlar olarak belirlenen,

- Kent içinde yapı yapma
- Endüstriyel miras içinde yapı yapma
- Endüstriyel çevrenin yeniden organize edilmesi
- Fabrika mekanlarının dönüştürülmesi,
- Konut birimlerinin büyüklük, görsellik gibi sorunların çerçevesinde çözümleri, endüstriyel yapının yeniden organizasyonu,
- Konut yerleşim çevresinin kentsel tasarımı

Gibi kavramsal problemler çerçevesinde geliştirilen tartışmalarla yürütüldü.

Grupların tasarımlarını final jüriye sunuşları ile sona eren çalışma, öğrencilerin oluşturdukları yoğun, zorlu, öğretici ama oldukça sıcak bir ortam oluşturdu. Farklı kültürel altyapılardan gelen bu öğrenciler, bu süreç içerisinde yalnızca mimarlık ortamını değil sosyal ortamı da paylaştılar. Workshop'un ikinci bölümü Ekim 2004 'de bu kez Bükreş'de benzer bir tema ile yinlenecek.

TEMMUZ 2004-MESLEK DENETİMİN GEÇER PROJE SAYISI									
ALTINDAĞ	DAYINDIRLIK	BEYPAZARI	DANKAYA	ELMEĞİT	GÖLBASI	KAZAN	MAMAK	SINCAN	YERİMAHALLE
7	2	3	10	67	2	1	34	3	67
TOPLAM									
256									

AĞUSTOS 2004-MESLEK DENETİMİN GEÇER PROJE SAYISI									
ALTINDAĞ	DAYINDIRLIK	BEYPAZARI	DANKAYA	ELMEĞİT	KAZAN	MAMAK	SINCAN	YERİMAHALLE	YERİMAHALLE
7	7	9	49	2	32	3	41	3	1
TOPLAM									
151									

[illegible]